

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 28 november 2016*§ 2 Interpellation om stadens låglönesatsning (nr 2016:19)*

Anförande nr 1

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill hänvisa till det utskickade svaret.

Anförande nr 2

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Tack för svaret på min interpellation, äldreborgarrådet! Den här interpellationen speglar möjligtvis ett problem som vi har i fullmäktige, nämligen att det tar väldigt lång tid – inte att få svaret, för det tog inte så lång tid för borgarrådet att svara på den – innan det kommer upp i den här församlingen. För den som lyssnar kan jag säga att interpellationen handlar om den låglönesatsning som den rödgrönrosa majoriteten gjorde inför år 2015. Nu är vi på väg in i 2017, och mina frågor och min kritik kvarstår.

När gör den här typen av satsning som en engångssatsning och sedan inte ökar medlen i schablonerna för nästa år riskerar det att bli en besparing. Nu kan vi se hur effekterna kommer att slå inför nästa år, 2017, när de här höjda lönerna fortfarande ligger kvar samtidigt som man gör otroligt små justeringar av schablonerna till exempel för förskolan nästa år. Då är risken rätt stor att det blir som en besparing i stället för att man ska kunna behålla de lönefyft som man har utlovat och som man finansierat bara för ett år.

Mina frågor kvarstår om hur detta ska finansieras, framför allt när det gäller förskolan. I förskolan har den rödgrönrosa majoriteten också lagt på nya uppdrag i form av heltid för alla barn, även sådana barn som har föräldrar som är föräldralediga hemma. Förskolan varnar nu både för större barngrupper och för att man kommer att ha svårt att rekrytera personal när vistelsetiderna för barnen utökas på det här sättet.

Anförande nr 3

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Tack för frågan! Jag tycker att den här låglönesatsningen var otroligt viktig av många olika anledningar. Vi höjde ingångslönerna för både utbildad personal och utbildad personal inom Kommunals avtalsområde. Det ledde till att ungefär 7 000 personer i Stockholms stad fick en högre lön. De fick i genomsnitt 900 kronor mer i månaden. 4 av 5 av dessa var kvinnor, vilket också tyder på det stora behovet av att just prioritera lågavlönade grupper inom Kommunals avtalsområde ur ett feministiskt perspektiv.

Vi är mycket glada över detta, och vi anser också att det är viktigt för den framtida kompetensförsörjningens skull. Ska vi få individer att utbilda sig till barnskötare och undersköterskor redan på gymnasiet måste vi kunna locka med rimliga ingångslöner och med att man kan få en bra löneutveckling i takt med att man får arbetslivserfarenhet.

Det här var alltså inte en tillfällig satsning, utan anledningen till att den låg i den centrala medelsreserven var att vi ville avvakta förhandlingarna mellan parterna enligt god sed på svensk arbetsmarknad. Vi ville inte göra generella lönepåslag på

samtliga grupper, utan vi har det ordningen på den svenska arbetsmarknaden att parterna tillsammans ska göra en fördelning. I väntan på att den överenskommelsen skulle bli klar låg detta då i den centrala medelsreserven, och när avtalet sedan var tecknat betalades löneökningarna ut retroaktivt. Om jag inte missminner mig blev det från maj 2014 till september 2014. Det var många som fick ett ganska rejält tillskott lagom till jul, och det var vi väldigt glada för.

Vi har ett avtal om detta, och det här är nya ingångslöner som också gäller för alla nyanställda. Låglönesatsningen omfattar så många fler än dem som fick en skjuts upp direkt. Den är inbakad i schablonen både för förskolan och för äldreomsorgen. Man har gjort beräkningar på schablonökningar på basis av bland annat att den här låglönesatsningen ligger kvar.

Jag fick också en fråga i själva texten om att det var en väldigt liten andel av de privata aktörerna som valde att utnyttja den här möjligheten. Det tycker jag verkligen är beklagligt. Vi hade flera miljoner kronor kvar eftersom de privata aktörerna, framför allt inom förskolan, inte ville höja lönerna för sina anställda. Jag tycker att det är mycket beklagligt, och jag tror att de kommer att få stora problem när det gäller den framtida kompetensförsörjningen. Redan i dag tjänar till exempel en undersköterska i den privata äldreomsorgen mellan 2 500 och 3 000 kronor mindre varje månad jämfört med dem som arbetar i egen regi. Det kommer att bli ett stort problem framöver.

Jag återkommer med förskolefrågan, Lotta. Det är svårt att få med allt i ett inlägg.

Anförande nr 4

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Ett feministiskt perspektiv på det här vore väl att man skulle höja förskollärarnas löner snarare än lönerna Kommunalarbetsförbundets medlemmar eftersom det procentuellt sett är många fler kvinnor som är förskollärare än som tillhör Kommunalarbetsförbundet. Faktum kvarstår. Ni valde att göra den här satsningen. Jag har inga större invändningar mot det även om jag hellre hade satsat på höjda lärarlöner och på att höja lönerna för våra socionomer eftersom det är starka bristyrken i Stockholm. Det jag vänder mig emot är att den här satsningen sedan inte finansieras. Det är klart att de privata utförarna inte väljer att höja lönerna när de vet att det är en engångssatsning som sedan inte följs upp av normala satsningar på schablonökningar i till exempel förskolan. För mig är det helt glasklart att det är på det sättet.

Läraryrket, som tillhörde de yrkeskategorier som inte fick ett lönelöft, demonstrerar just nu utanför Stadshuset eftersom påslagen på förskolan är så små samtidigt som man lägger på nya arbetsuppgifter. De nya arbetsuppgifterna drabbar även barnskötare inom förskolan, och vi har många barnskötare. Ska man göra den här typen av lönesatsningar måste man sedan året därpå också kompensera för dem, och det har inte den styrande majoriteten gjort. Det manifesteras naturligtvis i att de privata utförarna inte vågar höja löner lika mycket eftersom de vet att det inte kommer att kompenseras kommande år. Det är också numera bevisat eftersom ni har lagt budgetar som på intet sätt kompenserar för det lönelöftet.

Anförande nr 5

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag tycker att det är mycket märkligt att beskriva en satsning på Kommunals avtalsområde som inte feministisk. Undersköterska är Sveriges vanligaste yrke, med det är otroligt undervärderat både vad gäller lön och vad gäller status. Det dominerande antalet medlemmar i Kommunal är kvinnor och utrikes födda, och det är de grupperna som vi behöver satsa på för att de ska kunna försörja sig. Ingångslönerna inom förskolan och äldreomsorgen låg tidigare på 18 000 kronor i månaden. Med tanke på hyreskostnader, matkostnader, elkostnader och så vidare i Stockholm är 18 000 kronor en mycket låg lön. Jag menar att man måste kunna försörja sig om man är anställd i Stockholms stad. Man ska ha rätt till en bra lön där man får en ersättning som motsvarar det viktiga arbete som man gör som barnskötare och undersköterska. Det är också en förutsättning för att man ska kunna rekrytera framöver.

Ibland behandlar vi kommunalares yrken som något slag andra klassens yrken, som något slag genomfartsyrken eller något som bara finns där. Vi kommer att behöva anställa hundratusentals nya undersköterskor och barnskötare, och vi har redan i dag svårt att rekrytera barnskötare och undersköterskor. Det är dags att vi uppvärderar de här yrkesgrupperna.

Det här är absolut inte någon engångssatsning. Vi höjde schablonerna med tanke på att de här kostnaderna fanns med. I äldreomsorgen höjde vi med 4,7 procent. Därför förvånar det mig verkligen att privata aktörer inte väljer att haka på. Där får man en schablonökning på 4,7 procent, och ändå väljer de att inte höja lönerna för sina anställda. Det tycker jag är beklagligt. De privata företagen har fantastiska anställda, och de förtjänar en löneökning, precis som de kommunalt anställda. Jag kan inte påverka detta. Jag kan erbjuda pengar, men det tackade man nej till.

Vi kommer att följa utvecklingen i förskolan väldigt noga. Blir det kostnadsökningar kommer det att komma tillskott där. Jag måste återigen understryka att vi har en väldigt stor brist på förskollärare, fritidspedagoger och så vidare, men stadsdelarna rapporterar också stora problem med att hitta utbildade barnskötare. Vi måste lyfta yrkesutbildningarna i sig, både barnskötarutbildningen och omvårdnadsutbildningen. Vi måste se till att vi via till exempel feriejobb får in dem i Stockholms stad. Man ska känna att det är värt att utbilda sig till barnskötare och undersköterska också. Man ska kunna få en bra ingångslön och sedan kunna utvecklas i sitt arbete och läsa vidare om man vill, och man ska kunna få en bra lön som det går att leva på.

Anförande nr 6

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Min poäng med detta med en feministisk lönesättning är att om man väljer att lägga en löneökning på förskollärare riktar det sig till en betydligt högre andel kvinnor än om man lägger den på Kommunalarbetsförbundets medlemmar. Förskollärarna är till långt över 90 procent kvinnor i Stockholm. Det beror lite grann på var man lägger sin betoning i de här frågorna. Min enda poäng i detta är att det här inte är finansierat. Att Lärarförbundet står utanför och demonstrerar är ett tecken på att ni inte har satsat tillräckligt på bland annat förskolan samtidigt som ni lägger på nya uppdrag. Det drabbar både förskollärare och barnskötare inom förskolan när ni agerar på det sättet, och det drabbar skolans värld där vi också har barnskötare anställda inom fritidsverksamhet-

en. Det är lätt att höja lönerna en gång, men det är betydligt svårare att finansiera det år ut och år in, och det gör faktiskt inte ni.

Anförande nr 7

Borgarrådet Lindblom (V): Det här riskerar att bli en debatt om nej, det gör ni inte, jo, det gör vi visst det. Jag menar på riktigt att vi gör det. Jag vill återigen på riktigt slå ett slag för kommunalarbetarna. Det är välfärdsyrken som är otroligt undervärderade. När det gäller läraryrket pratar man om reflektionstid, handledartid och möjlighet till fortbildning, och alla de här sakerna behövs inom hemtjänsten också. Vi måste börja se vilket otroligt viktigt arbete de anställda inom hemtjänsten och barnskötarna gör. Det är framför allt barnskötarna som möter barnen i det dagliga pedagogiska arbetet. Vi behöver kunna anställa duktiga barnskötare även i framtiden.

Det här är finansierat. Om det är som Lotta Edholm hävdar, att det är bristen på finansiering som är problemet, kan man återigen fråga sig varför de privata aktörerna väljer att inte teckna avtal om höjda ingångslöner inom äldreomsorgen trots att man får 4,7 procents schablonökning. Det är inte det som är problemet, utan det är kanske så att man helt enkelt inte vill teckna den här typen av avtal. Jag tror att det kommer att bita dem i rumpan i efterhand.

§ 4 Interpellation om förtätningens avigsidor (nr 2016:23)

Anförande nr 8

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

§ 6 Interpellation om protokollen från rådet för funktionshinderfrågor (nr 2016:25)

Anförande nr 9

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 10

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande, ledamöter och borgarrådet Lindhagen! Tack för svaret! Jag önskar dock att jag kunde säga att jag var nöjd med det, men det är jag inte. Någon som möjligen kan tyckas vara för nöjd är borgarrådet. Stadens funktionshinderpolitik är mycket bra, om man får tro svaret. Viktiga synpunkter, till och med ovärderliga, kommer från råden. De påverkar politiken sägs det. Att man ibland får lämna synpunkter på tillgänglighetsfrågorna lite för sent, ibland månadsvis efter att de redan är beslutade, är olyckligt men påverkar uppenbarligen inte helhetsintrycket. Jag tycker att det möjligen är en märklig inställning.

Nu har det hunnit gå en hel del tid sedan jag skrev interpellationen. Sedan dess har den rödgrönrosa majoriteten bland annat hunnit sätta upp administrativa straffavgifter på dem som behöver parkeringsplatser för rörelsehindrade. Det har man gjort eftersom man vill få bort fuskparkerare. Man bestraffar dem som har behoven och inte bovarna. Att man i den nya parkeringsplanen drar in över 400 miljoner kronor i intäkter men inte vill lägga en enda spänn på att jaga fuskare tycker jag är ett typexempel på inställningen från den rödgrönrosa majoriteten när det gäller funktionshinderfrågorna.

Man kan konstatera att för första gången på 20 år avgick en ledamot i trafiknämndens funktionshinderråd i protest mot den förda politiken. De största organisationerna var extremt tydliga i parkeringsfrågan, och ni mer eller mindre struntade i vad de sade. Det är inte att lyssna och tycka att de lämnar ovärderliga synpunkter.

Ni har också lyckats lägga fram en budget där man återigen drar ned på ambitionen när det gäller att exempelvis göra övergångsställen mer tillgängliga. Det går en tydlig skiljelinje mellan Miljöpartiet och Liberalerna i den här frågan. Vi satsar och ni skär ned. Du får gärna berätta hur det är att lyssna på funktionshinderråden som faktiskt också lyft fram just detta som en brist.

I det senaste snödebaclet har man också hunnit visa att det var viktigare att skrapa cykelbanorna än att skrapa trottoarerna, för att inte tala om snöskottningen vid nedfasningarna vid stadens övergångsställen. Jag har vänner i rullstol som till nöds kunde ta sig runt sitt eget kvarter, men sedan var det stopp med decimeterhöga vallar. Man kom inte över gatorna.

Man kan tycka att det här är ett antal olika frågor, men det är frågor som råden har lyft fram som sådana där man inte har lyssnat. Jag tycker att ert engagemang kan återspeglas i: Jag hör vad du säger.

När någon säger det vet man att de lyssnar men struntar fullständigt i vad man säger. Jag tackar för svaret, men jag är inte nöjd. Jag hade hoppats på mer både från dig och från Miljöpartiet.

Anförande nr 11

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det var ord och inga visor, Patrik. Jag tycker att det var rätt hårda ord. De här frågorna är otroligt viktiga. Interpellationen handlar om rådet för funktionshinderfrågor, och det också det jag har inriktat mitt svar på. Du frågar bland annat: Är rådet för funktionshinderfrågor någon form av skendemokrati? Det är det absolut inte. Jag skulle vilja ta tillfället i akt och uppmana er som finns i det här rummet att träffa rådet för funktionshinderfrågor som tillhör den nämnd där ni sitter. Vi hade rådet på besök i förra veckan i socialnämnden och hade ett väldigt bra samtal. Det finns fler saker som de lyfter fram, bland annat att dialogen med socialförvaltningen fungerar väldigt bra. Där väver man också in synpunkter som råden har redan i själva beredningen av ärendena, vilket jag tror är otroligt viktigt när det gäller rådets funktion. Det tycker jag att vi ska göra ännu mer. Det borgar för en bättre kvalitet i de beslut som vi fattar.

Sedan ska vi också ta del av rådets synpunkter i olika typer av remissrundor. Vi har ett ärende som kommer inom kort som handlar om bidrag till boendekostnader, KBF som det kommer att kallas, där rådet har kommit med synpunkter i remissrundan som vi kommer att ta ställning till och beakta i bearbetningen av ärendet efter remissrundan. Jag tror att det oerhört viktigt att generellt ta remissrundor på ett mycket stort allvar. De synpunkter som kommer in ska beaktas.

Sedan vill jag också passa på att nämna några av de saker som vi gör. Medföljare på semesterresor har varit en mycket viktig fråga för våra partier i oppositionen. Vi slår tydligt fast att man ska ha rätt till det. Människor ska kunna åka på semesterresor, precis som vilken människa som helst. Det handlar om frihet att leva ett liv på samma villkor som andra människor. Det har varit en jätteviktig fråga för oss i opposition som vi nu har haft möjlighet att driva igenom i majoritet.

En annan viktig fråga är ledsagningsfrågan. Den är otroligt viktigt för makten över människors liv. Möter man människor som har ledsagningsinsatser får man väldigt stor förståelse för hur viktig den frågan är. Där kommer vi att göra ledsagningen mer flexibel framöver. Jag tror att det kommer ha stor betydelse och underlätta för människor som har den insatsen.

Boendefrågan är viktig när det gäller stöd till personer med funktionsnedsättning. Bostäder med särskild service fungerar inte i vår stad. När vi ser de regelbundna rapporter som kommer till kommunfullmäktige om ej verkställda beslut vet vi att detta är ett sorgebarn där vi inte levererar. Här behöver vi ta krafttag. Vi kommer att utreda ett centraliserat ansvar i den här frågan för att se om det kan vara en väg framåt.

Vi kommer också att se över den dagliga verksamheten för att se om vi i större utsträckning kan ge stöd till de människor som tar del av detta att ta steg vidare till arbetsmarknaden. Det handlar om tron på varje människa. Vi tar fler steg framåt i de här viktiga frågorna.

Anförande nr 12

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande! Med risk för att upprepa det som Åsa Lindhagen precis sade vill jag säga att det är klart att man ska titta på om det finns anledning att vara självkritisk när det gäller hur man tar till vara den

kompetens som finns i funktionshinderråden och även i andra råd, hur man tar till vara de svar som kommer in på remisser, när man får tillgång till protokoll och hur politiker läser dem.

Därför var det otroligt roligt att vara på det senaste socialnämndsmötet och träffa just funktionshinderrådet som är knutet till socialnämnden därför att de var så väldigt nöjda. De upplevde att protokollen lästes, att politiker var engagerade, att de fick feedback på det de gjorde, att de fick komma in tidigt i processen och att det var bättre än på flera år. Det var deras ord, och som majoritet gillar man att höra det. Det gjorde mig väldigt glad och tacksam över det kompetenta funktionshinderråd vi har som kommer med bra input. Det finns alltid anledning att fundera på hur man kan använda dem mer och bättre, men i socialnämnden fungerar det väldigt bra. Och det var inte bara politikernas ord utan även deras.

Anförande nr 13

Borgarrådet **H e l l d é n** (MP): Fru ordförande! Eftersom det låter på Patrik Silverudd som om vi av illvilja har ändrat parkeringsreglerna för dem med funktionshindertillstånd måste jag ta till orda. Jag tycker inte det är riktigt snällt eller ens hederligt att lägga fram det på sätt som Patrik gör. Åtgärden som vi har vidtagit tillsammans med de andra förändringarna av parkeringsreglerna är till för att få bort de olagliga tillstånd som vi inte har lyckats komma åt i staden. Det handlar om ungefär en femtedel av alla dem som har tagit upp de platser som har varit avsedda för funktionshindrade. Vi räknar med att vi kommer att få en bättre situation för dem när det gäller de här platserna. Det innebär också att när det sitter ett sådant tillstånd i bilen kommer stockholmare att acceptera och förstå att det faktiskt är någon som behöver platsen, vilket inte har varit läget tidigare i Stockholm där folk har gått runt och tittat på bilen och undrat vem det är som ställer sig där och trott att det troligtvis har varit en person som inte har något behov av platsen. Det vill vi komma bort ifrån.

I besluten om detta har vi sagt att när vi har passerat årsskiftet och de stora förändringarna börjar rulla ut i Stockholms innerstad ska vi också utvärdera för att se om vi har uppnått de effekter som vi har räknat med och om detta kommer att slå väl ut. Det handlar om att för 42 kronor i månaden får man med ett funktionshindertillstånd stå fritt överallt i Stockholms stad. Det är inte att slå mot en grupp.

Patrik säger också att det är vissa personer som har lämnat sina poster i råd. Ja, det har hänt. När vi har träffat de olika organisationerna har vissa varit bekymrade och arga på det beslut som vi har fattat, och andra har tyckt att det här är positivt och att vi gör rätt saker för att uppgradera funktionshindertillstånden. Det är jag glad för.

Anförande nr 14

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! Jag tycker att det är positivt att det är positivt någonstans i vissa funktionshinderråd. Vi ska naturligtvis vara glada för det. Borgarrådet lyfte upp några exempel, som idrottsnämnden till exempel, där det är bra.

Men på 20 år har ingen tidigare hoppat av funktionshinderrådet i protest mot den förda politiken. Det är rätt skickligt, mina vänner från FI och Miljöpartiet, att föra en sådan politik att man får den största funktionshinderorganisationen att hoppa av. Det är inte ett tecken på att man lyssnar på vad de säger.

Det är riktigt att ni ändrade ett uselt förslag till ett något mindre dåligt. Man gick från en extremt hög avgift till en lägre avgift, men det innebär ändå en väldig administration. Risken finns fortfarande, mina vänner, att andra kommuner följer efter. Då kommer de 42 kronorna att växa från 42 kronor till mycket mer om andra kommuner inför detta. Det blir en kommunarrest för den som är tvungen att ha bil och som har ett rörelsehinder. Jag tycker att ni har en mycket märklig inställning till politiken. Att ni inte kommenterar de övriga frågorna är också lite tråkigt.

Det finns ingenting som tyder på att ni vill underlätta för att få bort fuskare annat än genom den här avgiften. Tänk om den inte fungerar. Vad ska man göra då? Jag tycker att det är väldigt idéfattigt att införa avgifter för dem som behöver detta för att de som tjuvparkerar ska bort. Och vi har ännu inte sett att så har skett. Jag tycker att det ska bli intressant att se när vi kommer att utvärdera de här funktionshinderråden, och jag hoppas att vi kan hitta vägar som gör att alla råden också blir lyssnade på och hörda så att man inte bara hör vad de säger utan faktiskt också tar till sig vad de säger.

Anförande nr 15

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag har suttit många gånger med just de råd som vi har pratat med om funktionshinderparkeringstillstånd. Det har inte kommit några andra goda idéer för att lösa de problem som har funnits med parkeringsplatserna. Regeringen kommer att ändra reglerna så att man kan flytta bort bilar snabbare från platserna, men då måste man först veta att de inte får stå där. Och problemet är att man inte kan se på tillstånden i rutan om det är en person har ett korrekt tillstånd eller inte. Det är lagstiftningen som är sådan. Vi kan inte komma runt den. Man får inte visa bilden. Man kan inte kontrollera tillstånden med mindre än att det står en vakt utanför varje bil och kontrollerar den som kliver ut och försöker bedöma om personen i fråga har ett funktionshinder som gör att den är berättigad att stå där eller inte.

Jag skulle vilja säga att det här är en god idé. Patrik Silverudd får gärna komma med andra goda idéer, men det här är en god idé som vi nu prövar.

Anförande nr 16

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Du pratar om risker för kommunarrest, Patrik Silverudd. Jag blir lite provocerad. Jag vet inte om du har tagit del av de senaste dagarnas rapporter om hur färdtjänsten fungerar i Stockholm. Det är ju under all kritik både ur ett brukarperspektiv och ur ett arbetstagarperspektiv. Jag kan bara uppmana dig att sprida det här engagemanget för funktionshinderfrågor till dina partikamrater i landstinget, för de behöver verkligen gaska upp sig lite i frågan.

Anförande nr 17

R a n a C a r l s t e d t (S): Jag kan bara utgå ifrån de råd som jag har kontakt med och tänker bara prata om innehållet i interpellationen. Jag vill säga att i kommunstyrelsens funktionshinderråd har vi ett fint och strukturerat samarbete med god stämning. Vi tar till vara synpunkter och pratar ihop oss i de remissvar som vi skriver. Jag och mina partikamrater läser protokollen från socialnämndens funktionshinderråd – jag kan bara tala för dem – väldigt noga och tar in de synpunkter som finns. Jag kan tyvärr inte prata om andra råd än de jag har kontakt med. Jag tycker att

det är trist att det finns en sådan stor variation på hur de fungerar, men kommunstyrelsens och socialnämndens funktionshinderråd fungerar utmärkt bra.

Anförande nr 18

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Jag tycker inte att man har lyssnat på funktionshinderrådet. Det jag tänker på är framför allt på Daniel Helldéns argumentation när det gäller de här tillstånden. Hans argumentation är väldigt svag. Det är inte där problemet ligger. Då är det bättre att man drar in alla tillstånd och delar ut nya tillstånd. Även där faller det ju platt. De här tillstånden kommer att förfalskas hela tiden. Man går på fel grupp. Man går på den svaga gruppen i det här fallet. Det är problematiskt. Man ska ju gå på dem som förfalskar de här tillstånden i stället. Jag tror helt enkelt att det handlar om någonting annat. Det kanske är så att Miljöpartiet och Daniel Helldén vill verka för att få bort fler bilar från staden.

Anförande nr 19

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Fru ordförande! De förslag som vi har tagit upp när det gäller parkeringsfrågorna återfinns i de tidigare debatter som vi har haft i den här salen angående parkeringsprogrammet. Vi lyfte till exempel fram hur man jobbade i Södertälje för att minska fuskparkeringen, och det vet Daniel också även om han möjligen för tillfället har förträngt det.

Du talar om mitt partis engagemang i de här frågorna i landstinget, Anna Rantala Bonnier. Vad jag vet har vi i Alliansen gjort en trafikpolitisk överenskommelse med Miljöpartiet, så du kan möjligen rikta den engagemangsfrågan även till Miljöpartiet. Men det är lite intressant att du lyfter upp att jag borde engagera mig i hur mitt parti ska agera i en annan församling. Jag undrar varför du inte mer fokuserar på ditt eget partis engagemang i den här frågan i den här församlingen där både du och jag verkar i stället för i landstinget där ingen av oss verkar, vad jag vet i alla fall.

Jag vet att i den debatt som var om parkeringsprogrammet var ni väldigt tveksamma till den här frågan. Ni uttryckte till och med sådana saker som att ni gjorde det här trots att ni inte ville, det här var en del av en alliansöverenskommelse och så vidare. Det var det ni sade i debatten. Vi kan rulla tillbaka och titta på den. Det är möjligen så att du har ändrat uppfattning.

Jag tycker att det är problematiskt att den här staden numera driver en sådan politik som får så stora funktionshinderrörelseledamöter att avgå från stadens funktionshinderråd.

Anförande nr 20

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Om det vore så att vi skulle göra den här förändringen för att jaga bilar, om de saker som du insinuerar skulle vara sanna, tror jag att funktionshinderorganisationerna hade skrikit på ett helt annat sätt, Martin Westmont. Jag har träffat funktionshinderrådet i trafiknämnden, kommunstyrelsens funktionshinderråd och alla enskilda organisationer och diskuterat hur vi ska lösa det här problemet. Det finns egentligen inte någon som kommer med en annan bra lösning.

Om vi skulle göra så som du föreslår, att man genast rycker bort alla dessa tillstånd och sedan låter människor söka på nytt, tar det två minuter innan det kommer nya

eftersom det inte finns något nationellt register. Vi har ingen kontroll på de tillstånd som finns utanför Stockholms stad med mindre än att vi själva prövar dem. Vi har ingen som helst chans att kontrollera de utländska tillstånden, och enligt den EU-ordning som finns gäller de i Stockholm. Vi kan inte ringa runt till alla olika kommuner i Europa och fråga om de gäller. De gånger man har prövat har man inte fått några svar.

Vi vet att man har bedömt att ungefär 700 utländska tillstånd har varit ogiltiga när man har gått runt och tittat i staden. Det rör sig om ca 20 procent av de tillstånd som existerade i staden. Jag hoppas verkligen att de inte existerar längre. Jag tror att den här reformen kommer att få en bra effekt. Vi kommer att utvärdera den, och vi kommer säkert att få återkomma och diskutera det här i fullmäktige.

§ 7 Interpellation om social hållbarhet i ett samhälle med mansöverskott (nr 2016:26)

Anförande nr 21

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

§ 8 Interpellation om ungdomsbesök i äldreomsorgen (nr 2016:27)

Anförande nr 22

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill hänvisa till det utskickade svaret.

Anförande nr 23

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! I år halverar majoriteten finansieringen av det populära projektet om ungdomsbesök på äldreboenden trots ett fortsatta stort intresse för projektet. Det handlar om unga som kontinuerligt besöker samma vård- och omsorgsboende på kvällar och helger för att öka den sociala trivseln. Den rödgrönrosa majoriteten vill förpassa besöken till när ungdomar har lov.

Det var Alliansen som under den senaste mandatperioden initierade projektet. När jag besökte ett av våra vård- och omsorgsboenden som tog emot åtta ungdomar träffade jag bland annat Sofia, 18 år, som berättade så här om sina intryck: Det är roligt att jobba här. Det bor fantastiska människor här som har gjort så mycket med sina liv. Hon berättade också att vissa inte får så många besök. Man märker vilka som får besök och vilka som inte får det, sade hon.

När Stockholms läns äldrecentrum gjorde en studie av projektet beskrev man exempelvis att det inte råde något tvivel om att ungdomarna kände att det var roligt att gå till sina jobb. I ungdomsenkäten svarade 99 procent att de tyckte att arbetet varit kul.

Färre unga som kontinuerligt kommer på besök, fler ensamma äldre. Det var enkel matematik för den rödgrönrosa majoriteten vad som skulle bli konsekvenserna när ni halverade finansieringen till det här projektet.

Inte ska de väl minska för oss gamla? Vi har en ganska enformig tillvaro, och när de kommer så blir man glad, sade Ann Marie Ruthman till SVT Stockholm när de rapporterade om den här nedskärningen.

Jag såg i SVT:s reportage att majoriteten ursäktar förändringen med att man flyttar satsningen från äldregruppen till arbetsmarknadsnämnden, men det är bara ett sätt att försöka dribbla bort att ni halverar finansieringen till ett populärt projekt. Konsekvensen är kännbar för verksamheterna som hittat ett fungerande arbetssätt för detta. Vi har 33 verksamheter runt om i Stockholms stad som jämfört med Alliansens sista år får en halverad finansiering. Utöver det har det i och med en nationell rödgrön politik blivit dubbelt så dyrt att anställa unga människor. Det bestämmer vi inte över i det här huset, men det får kännbara konsekvenser för våra verksamheter. Se framför er det vård- och omsorgsboende som hade ett fungerande samarbete med en grupp unga människor som kontinuerligt kom på besök! Vad är det för prioritering att, utöver era ökade skatter och avgifter, nu halvera deras finansiering? Det blir färre unga som kontinuerligt kommer på besök och fler ensamma äldre.

Dessutom kommer personalbehoven att öka på lång sikt inom äldreomsorgen. Den demografiska utvecklingen visar ett kraftigt ökat antal äldre över 80 år efter 2020. Mellan 2020 och 2040 beräknas antalet personer som är 80 år eller äldre öka med 96 procent. Därför har vi också ett kommande rekryteringsbehov till de här yrkena. I Äldrecentrums studie framkom att 39 procent av ungdomarna sade att de kunde

tänka sig att arbeta inom äldreomsorgen efter gymnasiet. Det visar mer än något annat hur era felprioriteringar kommer att drabba inte bara dagens äldre utan även slå mot Stockholm i framtiden. Det blir färre unga som kontinuerligt kommer på besök och fler ensamma äldre.

Anförande nr 24

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Projektet med ungdomsbesök kommer att fortsätta i sin nuvarande form. Vi har avsatt 4,5 miljoner kronor till det här projektet. Man ska komma ihåg att projektet med ungdomsbesöken hade tre syften. För det första att de skulle få prova på ett yrke som kan inspirera dem till att välja en omvårdnadsutbildning, för det andra att skapa möjlighet till helg- och feriejobb för unga och för det tredje inte att ersätta ordinarie personal utan erbjuda så kallad guldkant på tillvaron.

Projektet med ungdomsbesöken fortsätter med 4,5 miljoner kronor. Det vi har gjort är att flytta över ansvaret för helg- och feriejobb från äldreförvaltningen till arbetsmarknadsförvaltningen. Det är arbetsmarknadsförvaltningen som har den absoluta spetskompetensen när det gäller matchning mellan sökande och verksamhet och som har vana och strukturer att jobba med detta.

Om man jämför budgeten 2014, när ni styrde, med budgeten 2015, när vi styrde, satsade vi 30 miljoner kronor mer på helg- och feriejobb. I somras var det totalt 8 156 ungdomar som fick feriejobb och 1 622 av dem var inom äldreomsorgen. Vi kan jämföra det med 2014 års siffror, och då kan vi se att det var 2 201 fler ungdomar som fick ferie- och helgjobb i somras. Och vi ser en ökning med 269 ungdomar inom äldreomsorgen. Vi har alltså fler ungdomar som jobbar i äldreomsorgen nu med precis samma syften som ungdomsbesöken hade.

Dennis försöker framställa detta som en neddragning, och det förstår jag. Du har svårt att hitta saker att hacka på förutom det här och några så kallade återkommunaliseringar. Då måste man hitta något, och man måste förstora det. Jag har respekt för det. Så jobbar man i opposition, men tittar man på resultat är det alltså fler ungdomar som är ute i äldreomsorgen, inte färre. Det är inte fler ensamma äldre utan precis lika mycket guldkant som tidigare.

Anförande nr 25

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Låt oss titta på budgetförslagen för i år. Vi matchar er på arbetsmarknadssidan, och vi har en satsning på att bevara det här projektet. Ni har halverat finansieringen till ett projekt som är framgångsrikt i alla våra verksamheter. Du säger nu att vi får ut unga i andra projekt. Ja, det är jättebra. Fortsätt med det här projektet! Gör det tillsammans med de andra saker som ni gör! Det ni gör nu är att ni går ut till verksamheterna och skapar en oro om framgångsrika projekt. När man bygger upp en kontinuerlig grupp av unga människor som kommer ut till verksamheterna och själva boendet bär det med projektpengar kommer ni och säger att sådana här projekt ska inte få fortsätta i samma utsträckning när vi byter majoritet. Du börja rabbla siffror, och var då ärlig med att säga hur många färre unga som kommer att komma ut i det projektet. Det tycker jag skulle vara hederligt.

Det de unga gör på boendena kan handla om samtal, högläsning, spel, bingo, pyssel, musik och sång. Två vård- och omsorgsboenden uppgav att ungdomarna hjälpte till vid måltiderna och även med lättare kökssysslor. Verksamheterna har själva kunnat

utförna vad de ska jobba med, och det har varit populärt hos de äldre eftersom det har ökat den sociala trivseln. Då är det inte rätt politik att gå in halvera finansieringen. Det här är ett populärt, kontinuerligt projekt som ni gör nedskärningar i, och sedan låtsas ni inte att resurserna motsvaras på arbetsidan. Vi lägger lika mycket resurser som ni på arbetsmarknaden, och vi avsätter resurser för att ha kvar det här projektet i äldrenämnden.

När SVT rapporterade om detta sade de att den praktiska skillnaden är att pengarna flyttar från äldrenämnden till arbetsmarknadsinsatser och att det blir färre ungdomar som kan besöka de äldre på helger. Sedan kommer fler ut och jobbar under loven. Det är otroligt anmärkningsvärt att man gör en sådan förändring, för då delar vi upp trivseln på våra boenden kopplat till när unga har lov. Det är inte en rimlig politik där man sätter den äldre i centrum, vilket jag hävdar att vi borde göra. Jag hävdar att det är uppenbart att ni har gjort en miss någonstans när ni har lagt budgeten. Ni försöker linda in detta i att ni gör annat på arbetsmarknaden, och det är jättebra. Jag tycker att ni borde jobba mer med att få ut unga på arbetsmarknaden över huvud taget, vilket går emot den politik som ni står för nationellt. Det är väldigt bra om ni står för en sådan utveckling här i Stockholm, men det rimmar illa med att halvera finansiering till populärt projekt för att få ut unga på äldreboenden.

Anförande nr 26

Borgarrådet Lindblom (V): Jag köper inte er argumentation om att ni matchar oss när det gäller arbetsmarknadsinsatser. Precis som vi konstaterade under budgetdebatten bygger er budget på att ni ska dra in 200 miljoner kronor genom att minska antalet stadsdelsnämnder till fem på ett år. De flesta som har läst organisationsteori och studerat någon form av omorganisation på håll eller läst om det vet att det inte är möjligt att göra så stora omorganisationer och dra in den typen effektiviseringsvinster på ett år. Det gör att er budget är ett luftslott, och därför tänker jag inte kommentera eventuella skillnader eftersom det helt enkelt inte är seriöst.

Som jag sade förut bygger ungdomsbesöken på att man ska prova yrket, få helg- och feriearbete och ge guldkant. Det är exakt samma sak som syftet är med ferie- och helganställningar under arbetsmarknadsnämndens ansvar. Det är precis samma syfte. När du är under 18 år får du inte utföra ordinarie uppgifter, utan ditt arbete går ut på samtal, aktiviteter och sångstunder, precis som när det gäller ungdomsbesöken. Det som har hänt är att vi har kvar ungdomsbesöken, men vi satsar ännu mer på arbetsmarknadsinsatser hos arbetsmarknadsförvaltningen där kompetensen finns. Äldreförvaltningen ska framför allt fokusera på att lyfta upp hemtjänsten, se till att äldre och personal har större inflytande över sina hemtjänstinsatser, planera så att vi slutar skära ned på antalet platser på äldreboenden och i stället bygger för framtiden och framtida kompetensförsörjningsfrågor. Kompetensen när det gäller matchning och arbetsmarknadsinsatser finns på arbetsmarknadsförvaltningen, och de har fått 30 miljoner kronor mer. Och vi ser 269 fler ungdomar som är ute i verksamheterna.

Jag har full respekt för att du vill skapa opposition, men i det här fallet kan du inte se att överflyttat ansvar inte är samma sak som en nedskärning.

Anförande nr 27

Borgarrådet Bjuggren (S): Jag känner mig manad att förstärka det som borgarrådet Lindblom säger. Dennis Wedin kritiserar att den nya majoriteten, som

inte är så ny längre, flyttar pengar och ansvar. Du säger att ni matchar våra resurser till arbetsmarknadsförvaltningen, Dennis Wedin. Men faktum är att det ni gör är just att flytta runt pengar och på det sättet låtsas att ni matchar vår budget. Egentligen lägger ni fram en budget som innebär att ni minskar resurserna till viktiga ESF-projekt som SUVAS och YFI. I SUVAS söker man upp just ungdomar som står utanför arbetsmarknaden.

Precis som borgarrådet Lindblom säger har vi förstärkt feriearbetena, och vi har varje år haft tusentals fler feriearbetande ungdomar än vad ni hade ert rekordår. Jag ville helt enkelt bara förstärka detta. En sakupplysning är att feriearbetena alltid styrs av de verksamheter som tar emot feriearbetarna. Det är inte så att förvaltningarna eller verksamheterna har mindre ägandeskap nu, utan precis som på alla feriearbeten är det verksamheten som får styra vilka insatser som de här ungdomarna har möjlighet att bidra med under den tid som de är där. I den saken har det absolut inte skett någon förändring, utan det är den rimliga vägen att arbetsgivaren är den som avgör vilket arbete som behöver utföras.

Anförande nr 28

Dennis Wedin (M): Ordförande! Jag kommer inte att kunna gå in på alla detaljerna när det gäller den rödgrönrosa majoritetens resultat när det kommer till äldreomsorgen och bör inte heller göra det nu, ordförande. Det här är ju en debatt om ungdomsbesök i äldreomsorgen. Det är precis där ni skär ned. Det är alltså hälften så mycket som nu går till att få ut unga på våra äldreboenden. Man kan också lyfta upp vad er politik får för konsekvenser i övrigt för Stockholm och för att kunna ta emot unga i verksamheterna. Jag tycker till exempel att det har med ämnet att göra att ni har höjt arbetsgivaravgiften, fördubblat den, för verksamheterna när de tar emot unga. Vi ser också tydliga tecken på att ni går fram i frågan i om vinster i välfärden, och det kommer därför att bli färre arbetsplatser för unga i äldreomsorgen.

Återkommunaliseringarna, som nämndes tidigare av äldreborgarrådet, är också ganska relevanta för ungdomarna. När vi har ett rekryteringsbehov i äldreomsorgen måste vi göra någonting aktivt för att se till att unga hittar till äldreomsorgen. Då behövs det fler arbetsplatser. Det behövs mer kreativitet och fler entreprenörer i äldreomsorgen. Det är någonting som definitivt skulle hjälpa fler unga att ta steget.

Här har vi ett projekt där 39 procent av de deltagande unga har uppgett för Äldrecentrum att det får dem att bli mer intresserade av att börja jobba inom äldreomsorgen. Även om ni har goda intentioner och tänker att någonting på arbetsmarknadssidan skulle kunna göra saken bättre undrar jag varför ni ska ta pengar från ett mycket populärt projekt med goda resultat? Varför är det en bra politik?

Om ni nu rullar med siffror vill jag veta hur många färre unga det är som får jobb i det här projektet. Du lyfter fram siffror från den andra sidan, och då vill jag veta hur många färre unga som nu får jobb genom projektet om ungdomsbesök i äldreomsorgen. Det är i allra högsta grad relevant när vi ser att det har goda resultat och att det blir svårare för unga att ta sig in i äldreomsorgen. Jag tycker definitivt att det är relevant när ni tillför andra saker till äldrenämnden. Vi har precis fattat beslut om att det är äldrenämnden som tar över centrala entreprenadupphandlingar till exempel. Det låter ni äldrenämnden ta hand om samtidigt som äldrenämnden ska ha mindre

inflytande över ett populärt projekt. Det handlar inte om ordinarie uppgifter, som borgarrådet säger, utan det handlar om viktiga uppgifter för att höja trivseln på våra äldreboenden, och det är sådana jobb det blir färre av med er politik.

Anförande nr 29

Borgarrådet Lindblom (V): Jag tycker att det blir intressant när Dennis inleder med att han ska hålla sig till ämnet och att det är viktigt att vi gör det, och sedan gör precis det motsatta och börjar prata om arbetsgivaravgifter. Jag hade inte någon aning om jag kunde påverka dem, och det kan jag inte heller. Det är en statlig fråga, och det får man ta upp i rätt forum. Nu är vi i kommunfullmäktige, och då ska vi prata om det som vi kan påverka här.

Vi flyttar över ett ansvar. Till det nya stället, arbetsmarknadsförvaltningen, dit vi har flyttat ansvar har vi skjutit till 30 miljoner mer än vad ni satsar där. Det innebär fler ungdomar i äldreomsorgen. Det blir mer medel och fler ungdomar, och dessa ungdomar får en konkret anställning att skriva upp på cv:t.

Något som man också ska komma ihåg och som jag sade, Dennis, är att när man är helg- eller feriearbetare får man, liksom när man är en person som är aktiv inom ungdomsbesök, inte utföra ordinarie uppgifter. Båda de här kategorierna får göra samma sak, ge guldkant. Inom ungdomsbesöken får man inte göra någonting annat än att ge guldkant, och feriejobbarna får inte göra någonting annat än att ge guldkant. Det får man inte göra om man inte är över 18 år.

Summa summarum blir det fler ungdomar och mer pengar. Vi har dessutom fått fram mer statliga bemanningspengar inom omsorgen, vilket gör att man kan anställa ännu fler människor. Jag tippar att vi har betydligt fler människor ute totalt än vad det var under er majoritet. Några siffror som vi kan hålla oss till är att det är 296 fler ungdomar och 30 miljoner kronor mer. Det är inte illa pinkat.

*§ 13 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Tiggeri*

Anförande nr 30

B o S u n d i n (M): Herr ordförande, fullmäktige! Vi moderater anser att tiggeriet måste bekämpas. Fattiga EU-medborgares vistelse här bör övervakas. Man har rätt att vara här i tre månader. Sedan bör man åka tillbaka till sitt hemland.

Moderaterna har också en nollvision vad gäller olagliga boplatser. Man måste följa lag och ordning och de föreskrifter som gäller. Det ska gälla alla som finns i landet. Det växer upp kåkstäder och boplatser för EU-medborgare, och vi tycker att de måste bort inom 48 timmar. Det är inte humant mot de personer som lever där. Det är också en sanitär katastrof för våra barn i staden med risk för spridning av sjukdomar med mera när de har sina boplatser på skolor, förskolor, bostadsområden med mera.

Jag har fyra frågor: Vad tänker den rödgröna majoriteten göra åt det ökade inslaget av tiggare och olagliga boplatser? Finns det någon konkret plan från majoriteten att minska antalet boplatser? Varför skickar ni inte tillbaka tiggande EU-medborgare som har vistats i Sverige mer än tre månader? Moderaterna i Stockholms stad vill också att majoriteten hemställer hos regeringen att se över regelverket. Kommer ni att göra detta?

Anförande nr 31

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det här handlar om en av de mest utsatta grupperna som finns i Stockholms stad. Vår linje har varit mycket tydlig. Vi ska erbjuda den här gruppen alternativ.

Jag finner ofta att det brister lite när det gäller att hålla isär vilken part som ansvarar för vad i den här frågan. Du, Bo, är inne en del på polisens arbete. Det är polisens uppgift att upprätthålla lag och ordning. Det är oerhört viktigt att polisen jobbar med den frågan. För oss i staden är det väldigt viktigt att vi har ett gott samarbete eftersom det är polisen som genomför avhysningar och avvisningar. Vi i staden behöver ha en god dialog i de här frågorna och vara involverade i det här arbetet. Det är viktigt att polisen gör sitt jobb här.

Frågan om varför vi inte skickar tillbaka utsatta EU-medborgare är ett typexempel på att man inte håller isär frågor. Stockholms stad kan inte skicka tillbaka EU-medborgare. Det ligger inte inom ramen för den kommunala kompetensen. Vårt jobb är att jobba här i vår kommun och göra allt vi kan för att dels ge stöd till en väldigt utsatt grupp, dels ha ett gott samarbete med polisen i de här frågorna så att lag och ordning upprätthålls och att vår linje, att i detta erbjuda alternativ, också fungerar. Det är såklart väldigt viktigt att vi ser till att barn i vår stad har en miljö som fungerar. Där är det centralt att vi i staden gör vår del genom ett uppsökande arbete som är en viktig del i att möta den här gruppen och att polisen gör sin del.

Anförande nr 32

B o S u n d i n (M): Jag konstaterar att det här är en fråga som är svår för majoriteten. Det finns förmodligen splittrade åsikter om hur ni ska hantera den. I det senaste numret av Dagens Samhälle kan man läsa att det finns fler kommuner som

löser de här problemen. Men Stockholms stad ämnar tydligen inte göra något åt detta. Samarbetet mellan polisen, stadsdelsnämnderna och staden är naturligtvis viktigt. Under 2013 och 2014 fram till maktskifte hade vi ett sådant samarbete, och det fungerade med avhysningar. Därefter har det mer eller mindre försvunnit av någon anledning. Då måste ni som ansvariga i kommunen se till att det blir verkstad av detta också. I grunden handlar det om att vi har ungefär 80 boplatser runt om i Stockholm. Det är en sanitär olägenhet för stockholmarna. Det är inte acceptabelt.

Anförande nr 33

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Jag förstår inte vad du menar med att samarbetet med polisen har upphört. Jag tog initiativ till ett möte med dem för bara några månader sedan för att prata om just de här frågorna eftersom det är så otroligt viktigt att vi har ett gott samarbete och att polisen gör sin del och vi gör vår del. Samarbetet med polisen är oerhört viktigt, och stadsledningskontoret har såklart också löpande kontakt med polisorganisationen. Här behöver vi gå hand i hand.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det här är en utmanande fråga. Det handlar ytterst om oerhörda fattigdomsproblem som finns i andra delar av Europa så sent som år 2016. Det är otroligt sorgligt att se att vi har en sådan utsatthet i Europa. Här behöver vi på den kommunala nivån naturligtvis göra vad vi kan för att ge stöd och hjälp och se till att vi har ordning och reda i staden.

Anförande nr 34

B o S u n d i n (M): Att det kan finnas en ambition från er att samarbeta med polisen tvivlar jag inte på, men jag konstaterar också att det har skett en markant försämring när det gäller avhysningar. Här är en hel bunt med tidningsartiklar från människor som klagat till oss som politiker. Det sker i tv-program, tidningar och överallt. De här problemen eskalerar. Det är en kommunal angelägenhet att ta ansvar för stadens invånare och med hjälp av polis och andra myndigheter se till att det händer någonting.

Vi vet att det finns fattiga EU-medborgare i sydöstra Europa, men jag anser inte att det är Stockholms stads skattebetalare och Stockholms stad som ska ansvara för hela den socialtjänsten. Det är faktiskt deras hemländer som är huvudansvariga. Att vi sedan, som vi gjorde i Alliansen, kan erbjuda tak över huvudet upp till en vecka när man avhyser folk är fullt acceptabelt, men det ska inte vara permanent år ut och år in. Det tycker inte jag.

Anförande nr 35

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): För det första har du fel, Bo. Avhysningar och avvisningar sker i denna stad, och det är polisens arbete att genomföra dessa. Vi i majoriteten har varit mycket tydliga med att då ska vi gå in och erbjuda alternativ. Vi ska inte ha avhysningar av människor ut i ingenting. Det är en linje som vi upprätthåller.

För det andra har vi visst ett ansvar för den här gruppen. Vi har dels ett medmänskligt ansvar, och det kan man tycka olika om, dels har vi ett ansvar enligt lagstiftningen. Vi har en socialtjänstlag som säger att vi ska ge akut nödhjälp till alla människor som befinner sig i staden. Det är klart att jag höjer ett ögonbryn om det är så att Moderaterna inte tycker att vi ska upprätthålla lag och ordning.

För det tredje tycker jag att den nollvision som ni i Moderaterna pratar om är oerhört otydlig. Vad har ni egentligen för lösningar på detta? Jag tror att det bästa vi kan göra är att ha ett gott samarbete med polisen och se till att vi gör vårt jobb med det uppsökande arbetet och erbjuder ett alternativ till den här gruppen.

Fråga nr 2. Skyltning

Anförande nr 36

Patrik Silverudd (L): Herr ordförande, ledamöter och Daniel! Jag kan uttrycka ett visst mått av förståelse för att det kan vara spännande att stå i den andra talarstolen när man kan få frågor om skyltningen. Det låter verkligen som en intressant, grannliga och härligt vid fråga. Jag kan avslöja att det kommer att handla om skyltningen när det gäller enkelriktat och möjligheten att cykla mot enkelriktat.

Stockholms stad har under hösten infört en möjlighet att cykla mot enkelriktat på många ställen runt om i staden. I grunden är detta bra. Det underlättar för många cyklister och kan faktiskt också bidra till att göra trafiken smidigare även på andra ställen. Fler cyklister på bakgatorna kan minska trycket på de stora gatorna. Många medborgare har dock hört av sig och sagt att den nya skyltningen tyvärr har lett till att fler åker bil mot färdriktningen.

Jag har förstått att det krävs en lagändring för komma till rätta med det, och då undrar jag: Är du beredd att ta upp ett arbete för att åstadkomma en lagändring?

Anförande nr 37

Borgarrådet Helledén (MP): Herr ordförande! Det är Wienkonventionen som reglerar de här trafikmärkena. Den sätter upp speciella regler för hur man ska skylta i hela Europa för att man ska kunna känna igen sig. Den säger bland annat att om det finns en skylt om enkelriktat får man inte släppa på trafik i andra riktningen mot den enkelriktade trafiken. Vi skulle vilja ha en tillägsskylt där det står att skylten om enkelriktat inte gäller för cyklister. Vi får tyvärr inte sätta upp en sådan. Det är någonting som trafikkontoret tittar på. Vi har uppmanat dem att gå djupare in på detta. Jag har också vid ett par tillfällen vänt mig direkt till representanter för regeringen för att lyfta upp den här frågan. Det är inte helt enkelt när det handlar om konventioner. Det är inte en lagstiftning rakt av, utan det handlar om relationen till flera nationer.

Vi tittar på det eftersom det, precis som du säger, Patrik, tyvärr finns bilförare som inte följer skyltningen. Det är mycket tydligt att motorfordonstrafik förbjuden gäller på de här gatorna åt ett håll samtidigt som man får åka åt andra hållet. En del bilister har helt enkelt valt att strunta i detta. Såvitt jag vet är man som bilförare skyldig att kunna vilka skyltar som gäller för att få framföra ett fordon. Det är helt klart att det finns många Stockholmsbilister som inte följer lagstiftningen. Det beklagar jag. Nu har vi skyltat om. Jag tror att det är nästan 250 gator som vi har skyltat om. Jag önskar vi kunde få ha en tillägsskylt i stället. Så fort den möjligheten finns, om vi kommer dit, lovar jag att vi ska ändra detta.

Anförande nr 38

Patrik Silverudd (L): Herr ordförande! Jag konstaterar att vi inte har någon annan uppfattning i grundfrågan. Vi är positiva till att man kan cykla mot

färdriktningen eftersom det kan bidra till en bättre genomströmning av trafiken i den här staden även för andra fordonslag. Man på något sätt känns det som om vi måste ta itu med den här frågan. Jag upplever att det har blivit en sämre trafikmoral i staden. Det gäller inte bara detta utan till exempel på bussgator också. Det är fortfarande ett antal bilar som fastnar vid Slussen, och det sker även på andra bussgator. Men just skyltningen om enkelriktat har man respekterat, om inte annat så av ren överlevnadsinstinkt. Men att bryta mot motortrafikförbudet är inte lika farligt.

Anförande nr 39

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Vi är överens i sak. Den skyltning om enkelriktat som vi har haft i staden har syftat till att bilarna ska kunna komma fram utan att kollidera med bilar från andra hållet. Det är en reglering som handlar om bilarnas framkomlighet och egentligen inte har haft något med cyklarna att göra. Själva den förändring som har gjorts lyfter upp problemet att cyklister antingen har varit tvungna att cykla långa omvägar, vilket inte är så roligt när man själv är drivande och inte har en förbränningsmotor bakom sig, eller har brutit mot trafikreglerna. Det tycker vi inte att cyklisterna inte ska behöva göra eftersom reglerna egentligen inte handlar om cyklarna utan om bilarna.

Jag kan hålla med dig om att det finns en trafikmoral i Stockholm som inte är helt klockren i dag, Patrik Silverudd. Slussen är ett exempel på det. Vi kommer att sätta igång en samspelskampanj nästa år för att försöka komma till rätta med det här problemet.

Anförande nr 40

P a t r i k S i l v e r u d d (L): Jag skulle vilja passa på att lyfta in en sak som anknyter till frågan, nämligen att det handlar om att det i praktiken inte finns några trafikpoliser i den här staden. Risken att åka fast när man kör på en bussgata är obefintlig. Risken att åka fast när man täpper till en gatukorsning för att man har kört mot halvrött eller till och med rött och inte hinner över likaså. Vi liberaler föreslog i vår budget att staden skulle utreda möjligheten att införa en kommunal trafikpolis. Det var något som ni tyvärr röstade nej till. Då undrar jag om det möjligen är någonting som du skulle kunna tänka dig att diskutera. Fler trafikpoliser skulle öka respekten för trafikreglerna, och precis som du säger är detta faktiskt ett stort problem. Jag har förståelse för att det är jobbigt att ta sig fram i staden oavsett trafikslag. Vi har ombyggnationen av Slussen och massor av andra ombyggnationer. Vi tar bort bilfält och så vidare för att öka framkomligheten för bussarna och för att få fler cykelbanor, men det har blivit mer besvärligt att ta sig fram över huvud taget. Därför skulle det kanske vara bra om vi hade lite fler trafikpoliser.

Anförande nr 41

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Om vi skulle införa en kommunal trafikpolis gissar jag att den skulle ligga under min rotel och mitt ansvar, och det kliar ju i fingrarna att få ha ett sådant redskap, men jag är inte så säker på att ni skulle gilla det. Ni kan ju fundera över det.

Det verkar som om det inte finns poliser någonstans. De kan inte ens utreda de brottmål som de ska utreda. Att de inte finns i trafiken i den mån som vi vill är kanske inte så förvånande, och det är väl en nationell fråga att försöka lösa detta så att de polisresurser som de facto finns – det pytsas i alla fall in en massa pengar i

polisorganisationen – borde finnas och synas och kunna lösa de här problemen i större utsträckning än vad de gör i dag. Det håller jag verkligen med om.

Sedan har jag föreslagit att våra parkeringsövervakare till exempel skulle kunna övervaka dubbdäcksfrågan. När de ser att det står en bil med dubbdäck parkerad på en gata med dubbdäcksförbud skulle de kunna bötfälla den. Det är ett sätt att möta den här idén, men jag tror inte på en trafikpolis. Tänk på det! Vill du att jag ska styra över den?

Fråga nr 3. Trafikkontorets manuella insatser under snöfallet, det vill säga snöskottning och halkbekämpning fungerade inte, vad är förklaringen?

Anförande nr 42

P e r O s s m e r (SD): Herr ordförande! Med tanke på frågor om snöskottningen hade jag föreställt mig att borgarrådet skulle ha haft på sig en tjock, skyddande vintermössa. Att han inte har det tyder väl på en optimistisk läggning.

Mellan 06.00 tisdagen den 8 november och 18.00 den tionde november föll det enligt SMHI 44 centimeter snö i Stockholm. Det är mycket snö. Det var kanske inget rekord, men ändå en hel del. Det var också utspritt över tre dagar. Jag har tittat på en del av de 3 000 sidorna i avtalet, och det som ska prioriteras är vissa platser där folk går och måste gå. Jag läser från avtalet: Vid ytor där maskiner inte kan användas, entréer, trappor, övergångsställen, trafikhinder, busshållplatser och andra ytor, ska manuella insatser utföras.

Det innebär ju snöskottning, och min inledande fråga är: Varför har det inte skett?

Anförande nr 43

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack, Per! Jag önskar att jag hade ett svar på den frågan. Varför blev det inte så som stockholmarna ville ha det och så som jag gärna hade sett att det hade varit trots att det snöade mycket. Jag vill bara poängtera att det snöade otroligt mycket den här natten och dagen. Vi har inte sett så mycket snö på en gång under de senaste 100 åren. Men det skulle ju ha kunnat se bättre ut, framför allt när det rör sig om trottoarer och gångpassager. Vi har bland annat fått synpunkter på hur det såg ut på Slussen när man skulle ta sig fram där. Det har inte varit särskilt roligt. Jag gissar att det inte har med Slussenbygget att göra utan att det var många snövallar som gjorde det besvärligt för alla dem som ska använda vår kollektivtrafik eller gå. Cyklandet fungerade faktiskt ganska bra i förhållande till många andra transportsätt.

Varför fungerade det inte? I det avtal som du har läst, och det har jag också läst, finns det en prioritering att gång- och cykelbanor ska komma före bilvägarna. Det finns ett mått där. När det har snöat två centimeter i innerstaden sätter man igång med trottoarerna. Har det kommit fyra centimeter sätter man igång med gatorna. Det gäller inte alla gator i innerstaden, utan det finns ett prioriteringssystem för det. Det fungerade inte den dagen. Ett skäl kan vara att det snöade så mycket. Det finns en regel om att i extremsituationer övergår man till en annan ordning där man direkt-kommunicerar med trafikkontoret och diskuterar hur man ska göra. Så ska det i alla fall vara enligt avtalet. Ur det perspektivet kanske man gjorde en annan prioritering.

Jag vet inte riktigt varför det blev som det blev annat än att det snöade. Vi har bett att få fram en rapport före jul där vi tydligare kan se och få en beskrivning av vad som egentligen hände.

Anförande nr 44

P e r O s s m e r (SD): Det är svårt att diskutera med Daniel nu eftersom han hänvisar till kommande rapporter. Men som ni minns snöade det ett vackert snöfall på kvällen vid ett av våra förra sammanträden. Det var måndagen 7 november. Det hände ingenting nästa dag. Det var inte förskräckligt mycket snö. Den kom under onsdagsdygnet. I tidningar visas gamla foton. År 1962 satte man in 1 200 man. Jag upprepar 1 200 man och kanske en och annan kvinna. Man hade lastbilar, plogar och hjullastare. Det var inte stenåldern, utan man klarade av det då. Varför klarar man inte av det i dag? Det är mycket som förvånar en. Jag inväntar med spänning den rapport som Daniel Helldén snart kommer att presentera.

Anförande nr 45

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det som Per Ossmer hänvisar till är det som brukar kallas för snövängen när man kunde få ut många människor på staden som skottade. Samhället såg annorlunda ut då även om det inte är så fasligt länge sedan. Det fanns en annan typ av arbetsmarknad. Man kunde få tag på folk som kunde göra det här.

I dag har vi ett system med en upphandling av områden där entreprenörerna får ett område. De har ansvaret för att se till att följa de regelverk som vi har så att vi får en bra snöskottning. Vi lägger inte oss i hur de gör det, utan vi vill bara att det blir gjort. En av de frågor som vi ställer oss, och förhoppningsvis får ett svar på i den här preliminära rapporten vid jul, är om de har haft tillräckliga resurser. Har de gjort det som står i vårt regelverk eller är det något knas där? Eller var det helt enkelt så att det snöade på tok för mycket så att det var en omöjlig uppgift? Det hoppas jag att vi får svar på.

Anförande nr 46

P e r O s s m e r (SD): Jag nöjer mig med svaret. Vi kommer inte längre. Vi kan konstatera att fanns omfattande brister. Jag skulle kunna läsa upp massor av punkter i de här avtalen och peka på dem, men jag förmodar att svaren blir desamma. Vi vet inte vad det beror på. Vi vill återkomma. Som jag sade tidigare kommer jag att avvakta svaret på detta med stor spänning. Det finns dessutom en motion från moderat håll, så vi kommer att få tillfälle att nagelfara det här.

Anförande nr 47

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag räknar med att alla stockholmare väntar på den rapporten med spänning och vill diskutera den. Jag ser fram emot den diskussionen.

Fråga nr 4. Gågator

Anförande nr 48

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I helgen kunde vi läsa om Daniels planer och ambitioner för fler gågator, pop-up-parker och peep-in-parker i Stockholm nästa sommar. Det är jättespännande för den som gillar ett levande stadsliv. Det är också spännande att Fatbursparken hamnade på Kungsholm-

en. Men det kan jag inte beskyllva dig för, Daniel, utan det är DN som inte riktigt har koll på staden.

Det är givetvis bra och viktigt att ni jobbar med de här stadsmiljösatserna, men vi är fortfarande skeptiska till hur det här påverkar stadsrummet och hur man ifrågasätter bilen, för det vill vi göra. Att göra Hornsbergs Strand till gågata kommer ju att vara bra för bad- och strandliv, men det ifrågasätter kanske inte bilens hegemoni på gatorna. Dessutom vill ni göra Drottninggatan till gågata. Jag vet att det finns en del som inte är gågata i dag, men min fråga till dig är: Tycker du att du når dit du vill i jobbet med en levande stad och med att ifrågasätta bilen som norm på gatan?

Anförande nr 49

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Herr ordförande! Tack, Jonas! Som jag har sagt tidigare när det gäller de här frågorna är syftet med det vi gör att få ett mer levande Stockholm och kunna använda våra allmänna, offentliga stadsmiljöer på ett mer kreativt sätt. Vi har infört gågator på sommaren som gör att vi kan utnyttja dem. Det handlar om Swedenborgsgatan, Rörstrandsgatan, Skånegatan och de här parkförsöken som vi har gjort. Nu utsträcker vi också det här till ytterstaden, bland annat till Skärholmen och Farsta. Det är ett sätt att få en mer kreativ och mer spännande stad, en stad som vi kan uppleva. Syftet är inte att trycka bort biltrafiken. På Swedenborgsgatan blev det gågata, och då kunde man inte köra så mycket bil där och framför allt kunde man inte parkera. Det är en effekt av det vi gör, men det är inte det som är det primära syftet, vilket Centerpartiet hela tiden lyfter fram.

Vi tycker att det är lämpligt att vi försöker få till en gågata på Drottninggatan. Det som presenterades i DN är inte sista ordet, men helst vill vi att den ska gå ända ned till Odenplan. När det nya stationen för pendeltågen öppnar där får vi då ett stråk från T-centralen till Odenplan, och därmed kan vi få en rörelse åt andra hållet också. Jag tror att det är viktigt för Stockholm.

Men syftet med ett levande Stockholm är att få just ett mer levande Stockholm och inte att plocka bort bilar.

Anförande nr 50

J o n a s N a d d e b o (C): Jag skulle nästan kunna hålla samma anförande när det gäller att använda staden på ett kreativt och spännande sätt. Men jag trodde faktiskt lite mer om Miljöpartiet i majoritet. Jag hade högre förväntningar på att ni skulle kunna ifrågasätta bilen som norm på gatorna. Jag säger inte att ni ska ta bort alla bilar, men det som vi jobbade med under den förra mandatperioden, Open Streets, handlade faktiskt om att använda gatuutrymmet till någonting annat och mycket mer kreativt och spännande.

Jag tycker att det är jättebra att ni fortsätter att utvidga era satsningar på gågator. Det finns många som uppskattar de här sakerna. Jag har en fundering kring de här pop-up-parkerna som vi var lite kritiska till när ni satsade på Humlegårdsgatan, det vill säga en pop-up-park precis bredvid parken. Finns det någon utvärdering av den här satsningen? Blev det någon succé med den lite sterila parken, som man kanske upplevde det? Blev det en succé, Daniel?

Anförande nr 51

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det finns en del i de här projekten om ett levande Stockholm, och det är att det inte bara är vi som ska komma med förslag och inte heller trafikkontoret, utan det ska också allmänheten, företagare och fastighetsägare kunna göra. I det här fallet var det en fastighetsägare, SEB Trygg Liv, som föreslog detta. De har två fastigheter bredvid, och de finansierade alltihop. Vi tycker att det var en bra satsning. Det kommer att bli någonting där i år igen. Men huruvida det är lyckat eller inte beror lite grann på hur man ser det. Det var inga restauranger på gatan, utan det var en allmän plats utan någon sådan verksamhet. Det gjorde att det blev lite annorlunda. Det är möjligt att det hade varit mer liv om man hade kunnat sätta sig där och ta en öl. Jag vet inte om alla stockholmare skulle uppskatta det, men det är något man får diskutera.

På nästa möte med trafiknämnden kommer en rapport som mer allmänt går igenom alla de här satsningarna och diskuterar dem. Där kan man titta på detta, och jag tror att det ärendet kommer ut i morgon på Insyn.

Anförande nr 52

J o n a s N a d d e b o (C): Tack, Daniel! Det är bra att jag i alla fall är ute i rätt tid och att det kommer ett ärende som handlar om det här. Men det som vi var kritiska till vara ju också tillståndsgivningen. När man får tillstånd för en sådan här park får man inte serveringstillstånd, utan det ska regleras på ett annat sätt med andra regler. Det är detta som det handlar om lite grann. Ska man få det här att hända måste man ha lite generösare regler. Man måste se att för att vi ska få till en förändring måste man också förändra någonting.

Det är faktiskt snö på gatorna även i dag, och i den här artikeln som jag har läst i DN skriver du också om ett koncept som heter Vinterstockholm. Du utlovar inte uteserveringar, men det lovas någonting annat. Finns det någonting i det här konceptet som du vill avslöja redan nu, Daniel?

Anförande nr 53

Borgarrådet H e l l d é n (MP): En jultomte vid varje knut? Nej. Det vi har sagt, och det tog vi ju upp i budgeten för någon vecka sedan, är att vi vill att det ska tas fram en vinterstrategi för att se hur vi kan liva upp Stockholm mer på vintern. Vi har vissa aktiviteter som julbelysning, julmarknader och annat sådant, men nu ska vi se om vi kan hitta andra typer av koncept för att liva upp även den mörka perioden. Jag har inget svar på vad det skulle kunna vara, utan det är helt enkelt någonting som kontoret ska titta på. Jag tycker att det är en spännande utveckling. Vi kan vara så fokuserade på den här perioden när det är varmt och skönt. Det är nästan så att man skulle kunna sätta sig mitt i gatan då utan att finns en servering där. Kan vi klara av att liva upp det på vintern också blir jag glad. Det är någonting som vi ska sätta igång. Ni får hemskt gärna vara med och komma med kreativa idéer och utveckla detta.

Fråga nr 5. Förskola till papperslösa barn

Anförande nr 54

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! I budgeten står det att papperslösa barn ska ha rätt till förskola i Stockholm. Det innebär naturligtvis att förskolans uppdrag

utvidgas, men vad jag kan se har inga ekonomiska resurser tilldelats för att klara av den här reformen. Därför vill jag ställa några frågor till Wanngård. Har ni gjort några beräkningar av hur många barn det kan röra sig, hur mycket pengar det rör sig om och vilka konsekvenser det kan bli för barngruppernas storlek?

Anförande nr 55

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande! Tack för fråga, Erik Slottner! Som ni har märkt och som ofta har diskuterats är förskolan en oerhört viktig verksamhet för staden. Vi är övertygade om att förskolan är bra för våra barn. Det är bra att vistas där. Vi har samtidigt utmaningar i förskolan. Vi har utmaningar med brist på förskolepedagoger, och ibland har vi svårt att rekrytera personal. Därför lägger vi extra resurser på att utbilda fler barnskötare och ge barnskötare möjlighet att utbilda sig till förskollärare. Det är en ganska stor satsning i stadens budget.

Om man som papperslös vill att ens barn ska ta del av förskoleliknande verksamhet anser vi att staden ska kunna erbjuda detta. Det behöver inte vara staden själv som står för verksamheten, utan det kan också ske tillsammans med civilsamhället. Än så länge är efterfrågan ganska ringa. Det har funnits önskemål om detta tidigare, och nu har vi också skrivit in tydligt i budgettexten att om det finns barn i staden som är papperslösa ska de få möjlighet att delta i en verksamhet med pedagogisk inriktning. Jag tycker att det är mycket viktigt att staden kan stå upp för detta. Det här är barn som finns i vår stad. Jag är medveten om att de är papperslösa, men de finns i vår stad, och då ska vi ha möjlighet att erbjuda det goda som stadens verksamheter och förskoleliknande verksamhet står för.

Anförande nr 56

Erik Slottner (KD): Ordförande! Jag sammanfattar svaret på mina frågor till ett nej. Ni har inte gjort några beräkningar av hur många det kan röra sig om, inga ekonomiska beräkningar och inga beräkningar av eventuella konsekvenser för förskolan.

I den här debatten tar jag inte ställning för eller emot själva förslaget i sig. Det får jag fundera lite mer på. Jag är mer ute efter att få veta om detta får konsekvenser, inte minst för barngruppernas storlek. Vi har nu en debatt som ska upp på nästa fullmäktigemöte om huruvida vi ska införa rätt till heltid för barn till föräldralediga föräldrar och vilka konsekvenser det kommer att få när ni inte ger några pengar till det. Här kommer ytterligare en reform i budgeten om en utvidgad grupp i förskolan, och ni skjuter inte till några pengar för det. Ni höjer schablonen väldigt lite, 1,3 procent, vilket jag tror är den lägsta schablonökningen på väldigt många år. Tillsammans bådär inte detta gott vad gäller kvaliteten och vad gäller att hålla barngruppernas storlek i förskolan i schack.

Anförande nr 57

Borgarrådet Wanngård (S): Vi har en landets högsta förskoleschabloner. Dessutom jobbar vi aktivt med uppsökande verksamhet för att nå de barn som efter ert vårdnadsbidrag vistas i hemmet och inte har kontakt med förskolan. Vi är övertygade om att förskolan är en oerhört viktig grund för barnen där de får ta del av den pedagogiska verksamheten och den sociala samvaron som finns i förskolan.

I dag kommer vi också att behandla T2:an, och du har säkert noterat att det går oerhört bra för staden ekonomiskt. Jag är inte orolig. Vi följer detta, liksom andra reformer. Är det så att det måste skjutas till ytterligare resurser kommer vi att lösa det. Det absolut viktigaste är att utveckla förskola och inte låta den stagnera eller avvecklas genom vårdnadsbidrag.

Anförande nr 58

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Du får ingen vårdnadsbidragsdebatt nu, Wanngård, hur gärna du än vill. Att tro att ett vårdnadsbidrag för ett- till treåringar skulle utarma och utrota förskolan är ju så dumt. Vi har bevis på att det inte heller skedde när vårdnadsbidraget fanns. Det var ganska få som utnyttjade det.

Om ni nu tycker att förskolan är så viktig och att det är mycket viktigt att barnen tar del av förskolan är det också viktigt att ni tillskjuter resurser till förskolan så att den klarar av sitt uppdrag. Utvidgar man målgruppen, vistelsetiden och mycket annat i förskolan får det ekonomiska konsekvenser. Om man endast utökar schablonen för nästa år med 1,3 procent finns risken att detta får betalas genom större barngrupper, och det vore mycket olyckligt. Visst är schablonen hög i Stockholm, men jag tror att vi också har landets högsta förskollärlöner. Den schablon vi ger har naturligtvis ett samband med löneläget.

Anförande nr 59

Borgarrådet Wanngård (S): Vi har bevis för att vårdnadsbidraget hade inlåsnings effekter. Vi vet att de barn som kanske var i mest behov av att komma i kontakt med förskolan blev satta i sitt hem med vårdnadsbidrag. Vad det får för långtgående ekonomiska effekter går nästan inte ens att räkna på, Erik Slottnér. Vi vet att när barn har kontakt med förskolan går det mycket bättre. Det är därför vi vill hjälpa till på resan för barn till papperslösa. Vi vill säkerställa att alla barn har rätt att vistas i förskolan med sina kamrater och pedagogerna. Vi politiker ska hela tiden utveckla förskolan. Det är där det börjar. Missar vi i förskolan, missar vi barn, och då missar vi morgondagens vuxna, och det kostar pengar.

Fråga nr 6. Stureplan

Anförande nr 60

Borgarrådet Larsson (M): Herr ordförande! Stockholm står inför ett av de mest dramatiska skeenden vi har haft när det gäller stadens framtida gestaltning och uttryck. Vi vet av erfarenhet att en sådan här snabb utveckling av staden också kräver ett stort mått av eftertänksamhet. Ändå handlar den lokala debatten här i Stadshuset oftast om siffror för olika bostadsmål, och ingen blir kanske klok eller glad av detta. Den debatt som vi i stället bör anamma handlar om vilken stad vi vill bygga för framtiden och om att värna Stockholm som särart.

I förra veckan skrev Anna König Jerlmyr och jag en debattartikel om detta. Vi valde att ta avstamp i det ärende om omfattande rivningar som nu finns uppe på stadsbyggnadskontoret. Det gäller Stureplans kvarteret. Kritiken från stadsbyggnadsborgarrådet Roger Mogert lät inte vänta på sig.

Min fråga är: I din svarsartikel skriver du att ni inte föreslår några rivningar av det slag som Moderaterna påstår. Står du fast vid detta påstående, Roger Mogert?

Anförande nr 61

Borgarrådet M o g e r t (S): Låt mig börja med att säga att just nu blir man faktiskt glad av siffrorna. Det går väldigt bra för Stockholm, så det kan finnas skäl att prata om siffrorna när det gäller bostadsbyggandet, om man i sätter i opposition och inte vill ha det roligt förstås.

Låt mig gå över till din fråga. De saker ni skriver om i artikeln och det ni faktiskt försöker påskina stämmer inte. Det var hela min poäng med svaret. Ni och ett annat borgerligt parti har tagit ett ganska långt steg och påstår saker som inte stämmer. Ni påstår att Stureplanskvarteret ska rivas helt och hållet. Det är vad som framgår av den artikeln och av din gruppledares uppdateringar på Facebook. Ni säger nej till rivningen av Stureplanskvarteret. Det är vad ni påstår.

Jag tycker faktiskt att projektet är svårt som det är, men de stora rivningarna ut mot gatan handlar om ett P-hus och ett hotell från 80-talet. Det behöver inte betyda att man ska riva dem heller, och det behöver inte betyda att de rivningar inne i kvarteret som föreslås är självklara. Men det ni påstår är en osanning i en debatt om ett kvarter som är tillräcklig svår som den är. Det var vad mitt svar till er handlade om, och det står jag fast vid.

Anförande nr 62

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det här blir uppenbarligen en fråga om värderingar av ord, vilket är ännu larvigare. Det vi har pratat om är omfattande rivningar. Jag vet inte om Roger Mogert anser att 40 procent av ett kvarter är omfattande eller om det är 60 eller 70 procent som det kanske var tänkt från början. Vad vet jag?

Vi kan konstatera att ni har skrivit en väldigt tunn brasklapp i det senaste ärendet, nämligen att möjligheten att minimera antalet rivningar bör studeras. Det har ni skrivit. Det är din möjliga räddning i sammanhanget, tycker du.

Kan jag få upp en bild här bakom oss. Jag får uppenbarligen inte upp bilden, men den bild som finns i tjänsteutlåtandet visar ju att det handlar väldigt stora delar. Det är ungefär 40 procent av kvarteret som berörs av denna rivning, och du påstår att det inte är en omfattande rivning. Det är lite märkligt.

Här kom bilden. Du kan titta på den medan du svarar.

Anförande nr 63

Borgarrådet M o g e r t (S): Mitt problem är ju att ni påstår att allting ska rivas. Ni påstår det i rubriken på artikeln, ni påstår det på er hemsida och på Facebook. Det är mitt problem. Vi kan gärna föra en diskussion om Stureplanskvarteret och vad som är mycket respektive inte mycket. Vi har fram till nyligen haft ungefär samma uppfattning om vad som är svårt och vad som inte är svårt i det här ärendet. Nu påstår ni att ni alltid har varit emot detta, vilket blir lite tragikomiskt när vi vet att det var ni som började detaljplanearbetet 2013. Era skrivningar i nämnden har ju varit ungefär som våra, det vill säga att det finns fördelar med detta och att det finns problem med detta. Det är vad ni hittills har tyckt. Nu säger ni att ni alltid har varit emot, och nu handlar det plötsligt om en rivning av hela kvarteret. Jag välkomnar att du nu nyanserar vad den här diskussionen handlar om och vad borde handla om, men er debattartikel är på gränsen till oförsämd skulle jag vilja säga.

Anförande nr 64

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det är skrämmande att stadsbyggnadsborgarrådet uppenbarligen inte ens har läst den artikel han refererar till här. Det står inte ett ord om Sturegallerian, vilket du angriper i ditt inlägg eller i din egen artikel. Jag vet inte heller var det står i den artikeln att vi alltid har varit emot. Samtliga partier i den här salen var överens om att inleda start-pm. I start-pm nämns inte ordet ”rivningar” över huvud taget. Det som sedan har arbetats fram under ärendets bearbetning är ett klargörande av vad som behöver göras. I det sammanhanget har vi valt att säga nej till detta, och du väljer att gå vidare. Du behöver inte kladda på någonting för att vi ändrar en bild av detta under resans gång, för vi har fått detta klargjort. Det du säger är att man i praktiken inte ska ha någon planprocess över huvud taget eftersom man ska fatta samma beslut från början som senare.

Anförande nr 65

Borgarrådet M o g e r t (S): Jag förstod inte det senaste med att vi inte skulle ha någon planprocess. Det var lite lustigt. Ni skriver dessutom i er debattartikel, som jag visst har läst, att samrådet i planprocessen redan har varit. Vi har haft ett programarbete om detta alldeles nyligen, och det kanske är det samrådet du tänker på din debattartikel för det samrådet är ju avslutat.

Det är en ganska lång bit kvar i planprocessen. Vi pausade planprocessen eftersom vi tyckte att ärendet var svårt och kontroversiellt. Det stämmer att i det start-pm från 2013 som kom upp – jag har läst det också – står det inte uttryckligen att det handlar om rivningar. Det är helt riktigt. Det är ett ganska luftigt ärende, men det vore konstigt om inte den dåvarande roteln hade haft ungefär samma samtal som jag hade direkt efter det att jag tillträdde. Där var det ganska tydligt vad de då ville. Då handlade det om rivningar ut mot Stureplan. Det sade jag omedelbart nej till. Det kommer inte att hända. Det finns ingen möjlighet att göra det.

Fråga nr 7. Demonstration

Anförande nr 66

Borgarrådet E d h o l m (L): Herr ordförande! Lärarförbundet har just avslutat sin demonstration här utanför Stadshuset. De har bland annat demonstrerat mot de historiska låga påslagen av pengar till skolan. Det är faktiskt de lägsta påslagen på tolv år. De har också demonstrerat mot uteblivna lönepåslag och mot förslaget om att alla barn, även de till föräldrar som är hemma, ska ha rätt till heltid i förskolan.

Min fråga till finansborgarrådet är nu hur hon reagerar när ett av stadens största och viktigaste fackförbund demonstrerar mot hennes politik här utanför Stadshuset.

Anförande nr 67

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack för frågan, Lotta Edholm! Som vi diskuterade under budgetdebatten och som jag har fått förmånen att framföra från den här talarstolen vid ett flertal tillfällen är förskolan oerhört viktig. Förskolan måste omfamna alla barn. Förskolan är viktig, och det är barnens rätt till heltid som ska gälla.

Varför går vi vidare med detta när en del uttrycker sin oro? Jag tar oron på fullaste allvar. Jag tar oron från våra stadsdelsnämnder för att de tycker att det är svårt att få

ihop ekonomin på allvar. Jag tar oron från lärarfacken på fullaste allvar. Jag tar också oron från föräldrar på fullaste allvar. Varför gör jag det här? Jag gör det därför att jag är så fast övertygad om att förskolan ska utvecklas. Förskolan har ett kliv till att ta i framtiden. Det handlar om ett framtidskliv där vi säkerställer att barnen har rätt till heltid. Vi anställer fler pedagoger, vi utbildar barnskötare till förskollärare och vi utbildar andra vuxna som finns i förskolan till barnskötare. Vi satsar miljoner på det. Vi satsar miljarder på att bygga fler förskolor, och vi har landets högsta förskole-schablon. Att vi vill utveckla förskolan är vi nu alla väldigt tydliga med.

Motfrågan blir ju, Lotta Edholm: Varför vill du att utvecklingen ska stagnera? Varför vill du inte satsa på att fler ska komma i kontakt med förskolan, att fler ska få möjlighet att jobba med våra barn i förskolan? Det är utveckling.

Anförande nr 68

Borgarrådet E d h o l m (L): Med de ekonomiska påslag som ni gör på förskolan blir det inte fler som arbetar i förskolan. Det riskerar faktiskt att bli färre. Det är det som bland annat Lärarförbundet säger. Det jag ser nu är en utveckling där ni låter föräldrarnas valfrihet att lämna sina barn när som helst under dagen få konsekvenser för barnen. Vi riskerar en utveckling där vi återigen går tillbaka till 70-talet där förskolan ses som barnförvaring snarare än som en pedagogisk verksamhet som är till för barnen.

Du har fortfarande inte svarat på frågan. Hur känns det när ett av våra viktigaste fackförbund står utanför Stadshuset och demonstrerar mot din politik och säger att det är för lite pengar? Ni lovade mindre barngrupper, högre löner, mindre klasser och mer pengar till skolan, och i stället blev det precis tvärtom.

Anförande nr 69

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag tackar för att du i ditt inlägg erkänner att du ser en utveckling. Sedan ser du inte din utveckling av förskolan utan du ser min utveckling av förskolan. Jag står rakryggat upp och säger att förskolan ska utvecklas. Det ska bli fler anställda. Vi har anställt fler pedagoger, och vi behöver anställa många fler pedagoger. Jag har också hos min egen regering fått igenom fler utbildningsplatser på Lärarhögskolan på Stockholms universitet för att vi behöver fler utbildningsplatser så att fler kan anställas.

Hur det känns? Det känns bra. Det känns jättebra att kunna gå fram med en reform som satsar på förskolan. Med det sagt ska jag också förtydliga att vi satsar miljoner på att utveckla fler och utbilda fler för att förskolans kvalitet ska hålla. Vi kommer att följa den här reformen noga för att säkerställa att resurserna finns.

Anförande nr 70

Borgarrådet E d h o l m (L): Din regering inledde sitt arbete med att skära ned antalet platser på förskollärarytbildningen i Stockholm. Efter det fick ni jobba hårt för att få dem att öka antalet utbildningsplatser igen. Sanningen är att det utbildas fler, och sanningen är andelen förskollärare på våra förskolor sjunker oavsett vad du säger. Det är självfallet så att det blir fler anställda i förskolan. Man tvingas ju plocka in folk från gatan som helt och hållet saknar utbildning eftersom antalet barn ökar, men det blir inte fler förskollärare för det. Den andelen sjunker. Med den politik som du för och den politik som Lärarförbundet i Stockholm vänder sig starkt emot är

risken att de förskollärare som faktiskt utbildas vid Stockholms universitet och i Södertörn väljer att arbeta i andra kommuner. Det skrämmer mig.

Anförande nr 71

Borgarrådet *W a n n g å r d* (S): Under åtta år av borgerlig regeringspolitik och styrning i Stadshuset såg vi i minskningar och försämringar. Den budget du refererar till var ju den borgerliga budgeten som fastslogs i riksdagen. När det blev en socialdemokratiskt styrd regering och deras budget slogs fast i riksdagen blev det en ökning. Det är också det som visar en så tydligt skillnad. När det är Socialdemokraterna tillsammans med Miljöpartiet, Vänstern och Feministiskt initiativ som styr sker det satsningar på barnen och på förskolan som hela tiden ska utvecklas. Vi har anställt hundratals nya i förskolan. Vi kommer att fortsätta med det samtidigt som vi för en bra politik som leder till utveckling, utbildning och arbete. Det är så vi framtiden skapas.

Fråga nr 8. Stockholmare ska få rösta på nätet om nya byggen. Kan det även bli aktuellt att stockholmarna får rösta om andra samhällsfrågor?

Anförande nr 72

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! I lokaltidningen den 13 oktober signalerade finansborgarrådet att stockholmarna ska få rösta på nätet om nya byggen i Stockholm. Min fråga till dig, Ann-Margarethe Livh, blir därför: Kan det även bli aktuellt för stockholmarna att rösta om andra viktiga samhällsfrågor.

Anförande nr 73

Borgarrådet *L i v h* (V): Det kan det. Det beror alldeles på vilka frågor det är. Vi kan ta Fagersjö som exempel. Där har vi en deltagandebudget. Invånarna i Fagersjö har varit med och röstat om hur den här lokala budgeten ska användas. Den typen av röstning kan vara bra i väldigt många demokratifrågor.

Anförande nr 74

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Det låter bra. Vi i Sverigedemokraterna är positiva till lokala folkomröstningar i Stockholm och även till folkomröstningar på riksplanel. Jag har en annan fråga till dig, Ann-Margarethe Livh. Kan det bli aktuellt att hålla folkomröstningar om projekt som är under bearbetning som till exempel Astoriahuset eller Nobelhuset? Skulle du till exempel kunna tänka dig att vi anordnar en folkomröstning om ett eventuellt Nobelhus på Blasieholmen?

Anförande nr 75

Borgarrådet *L i v h* (V): Jag tycker att man måste skilja mellan vilka beslut vi ska fatta här i fullmäktige och om vi har decentraliserat beslut, som skedde i Fagersjö. Det var ett tydligt politiskt beslut av den lokala stadsdelsnämnden att decentralisera beslutet när det gällde en viss summa pengar till medborgarna. Det tycker jag är utmärkt. Vissa beslut ska fattas här i kommunfullmäktige. Stora, övergripande beslut för hela staden fattas här. Däremot är det utmärkt att använda den här typen av röstning på nätet när gäller att inhämta invånarnas synpunkter, vilket till exempel gäller många stadsbyggnadsfrågor.

Anförande nr 76

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Som jag nämnde är Sverigedemokraterna positiva till folkomröstningar. Du nämnde också att det här är någonting som ska ske på nätet och att man ska kunna rösta där. Jag har en sista fråga till dig, Ann-Margarethe Livh. Jag har inte sett att det här har kommit ut på nätet ännu. Kan du lova stockholmarna att det här inte bara är något valfläsk som ni kommer med nu, utan att det kommer att bli aktuellt innan valet 2018 att stockholmarna kommer att få rösta om nya byggen i Stockholms stad?

Anförande nr 77

Borgarrådet L i v h (V): Jag vill klargöra att det är skillnad på de beslut som vi fattar här i fullmäktige. Det är inte folkomröstningar. Här fattar vi beslut om de övergripande frågorna för Stockholms stad. Vi kommer att utveckla det här arbetet med deltagandebudget i staden. Det är inte valfläsk. Vi har redan börjat med det i Fagersjö. Man kommer att börja arbeta med det i andra stadsdelar också som Tensta och Skärholmen. Det kan vi lova. Det är absolut inget valfläsk. Men man kan inte ha folkomröstningar om varenda sak.

Ibland uttrycker man sina åsikter och ibland delegerar vi, till exempel som vi har gjort i Fagersjö. Det tycker jag är mycket bra, men det ska vara en tydlig delegation. Det ska vara tydligt vad det är som invånarna i just den stadsdelen kan bestämma över, precis som vi har gjort i Fagersjö. Jag tycker att man ska titta på Fagersjö, för det är ett mycket bra exempel.

§ 17 Uppföljning av budget 2016 – Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti 2016 (Utl. 2016:170)

Anförande nr 78

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! För några veckor sedan fattade vi beslut om budgeten för 2017. I dag ska vi följa upp tertialrapport 2 och därmed de förutsättningar vi går in med i 2017. Det är en redovisning som visar en mycket stark utveckling i Stockholm. Det gläder mig att nu också oppositionen kan se att det går bra för Stockholm. Stadens verksamhetsmål uppfylls, och ekonomin är stark. Genom att fler jobbar och färre behöver bidrag stärks stadens ekonomi. Genom att bostadsbyggandet ökar stärks stadens intäkter, och behovet av lån är betydligt lägre än vad staden förutsåg 2014. Genom att skattesänkningar har stoppats ges verksamheterna goda förutsättningar – något som i dag syns i exempelvis ökade resultat hos dem som har gått igenom grundskolan i Stockholm.

Som finansborgarråd är det extra glädjande att se den urstarka ekonomin. Bara under denna period har staden gjort ett resultat på 3,8 miljarder kronor. Det ger utrymme för att med egna medel betala en stor del av de nödvändiga investeringar staden står inför efter år av försummelser. Lånebehovet är nu det lägsta vi har haft sedan 2010-talet. Det är ett historiskt starkt resultat som sker samtidigt som verksamheterna har stärkts och måluppfyllelsen är hög.

Samtidigt finns det, som jag pekade på i budgetdebatten, mycket kvar för att skapa ett Stockholm som håller samman. Därför är det viktigt att stadens verksamheter jobbar starkt för att genomföra ett Stockholm för alla. Det är många kommuner och landsting som drömmer om en så stark ekonomi och verksamhet som Stockholm har. Det får inte innebära att vi sänker våra ambitioner eller vilar på gamla resultat. Stockholm ska vara en stad för alla.

Jag vill därför yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, men jag vill också yrka på en justering. Det gäller beslutspunkt 17. Jag vill att vi bordlägger den till den 30 januari eftersom vi behöver behandla beslutet om visionen 2040 samtidigt. Alltså: Bordläggning på beslutspunkt 17 och i övrigt bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 79

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! För andra året i rad lägger finansborgarrådet fram förslag om att höja lånelimiten med 10 miljarder kronor så att det nu sammanlagt handlar om ett lånetak på 60 miljarder kronor. På två år har alltså Socialdemokraterna beslutat att höja lånelimiten med 50 procent. När finansborgarrådet och jag debatterade detta senast blev jag anklagad för att ljuga när jag påtalade att det i snitt kommer att handla om ungefär 1 miljard i månaden under mandatperioden. Finansborgarrådet menade att det bara hade lånats 4 miljarder i år.

Då är min fråga om jag har fel: Varför höjer ni lånelimiten till 60 miljarder kronor i samband med dagens beslut?

Anförande nr 80

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande! Ja, du ljög när du påstod att jag lånar 1 miljard i månaden, Anna König Jerlmyr. Jag gör inte det. Det är en prognos. Prognoserna i dag ligger långt mycket lägre än de prognoser som ditt parti fastställde

2014. Varför måste vi då höja lånelimiten? Jo, för att vi ska få möjlighet till all positiv utveckling som Stockholm står inför. Vi behöver bygga fler bostäder, fler idrottsanläggningar, fler simhallar och allt det som finns i investeringen. Vi är också med och betalar tunnelbanan, och vi är också med och betalar stora infrastrukturinvesteringar. Det kan Stockholm göra, för Stockholm står starkt.

Säg i stället vad det handlar om! Ni vill inte bygga fler bostäder. Det är vad det handlar om.

Anförande nr 81

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag vet inte riktigt vad man ska säga om denna tertialrapport mer än att det är mycket snack och förhållandevis lite verkstad. Den socialdemokratiskt ledda majoriteten har extremt hög svansföring i vissa frågor. Det gäller till exempel trafikfrågorna och cykelfrågorna. Det motsvaras inte av reella satsningar; man klarar inte av att leverera det man har lovat. Vi ser också att klotteranmälningarna fortsätter att öka samtidigt som efterlevnaden av 24-timmarsgarantin försämras. Vi förstod under budgetfullmäktige att trafikborgarrådet inte anser att detta motsvaras av en reell ökning, utan det är trafikkontoret som drar felaktiga slutsatser. Vi som är ute och rör oss på stan vet väl vad vi tror om det.

Man genomför gågateprojekt. Några är mycket lyckade, till exempel sommargatan på Rörstrandsgatan. En del andra förefaller att handla mer om prestige än om genomtänkta trafikåtgärder. Det är tråkigt, tycker jag.

Ännu värre är det på skolområdet. Där kan vi först och främst notera att majoritetens politik hittills innebär till exempel en helt avvisande inställning till nyetablering av fristående skolor. Den kommunala skolan får vara bäst. Det viktigaste är att den är kommunal och inte att den är bäst. Samtidigt fortsätter man att tala om huvudmannaskap och de exempellöst stora satsningarna på skolan. Men antalet gymnasiebehöriga elever i Stockholm fortsätter att sjunka. Nästan var fjärde elev i skolan i Stockholm har inte Godkänt i alla ämnen när de går ut nian. Nästan var femte slutar nian utan att vara behörig till gymnasiet över huvud taget.

Jag tänkte visa en bild här om tekniken står mig bi. Det brukar ju funka. Ni fick en liten förhandstitt på den under den föregående debatten. Bilden visar vad Socialdemokraterna lovade inför förra valet. Hur tycker ni att det har gått? Tycker ni att ni har lyckats hålla löftena? Nej, ni har faktiskt brutit mot allihop. Ni höjde skatten, men ni lyckas ändå inte leverera. Eleverna blir alltfler, och klasserna blir allt större. Fristående skolor ges sämre förutsättningar. Ideologiska skyggglappar dikterar skolpolitiken, och det går ut över eleverna i Stockholm. Ni talar mycket om kvalitet och skolutveckling, men ni har hittills inte presenterat ett enda förslag på hur vi aktivt och konkret ska kunna höja kvaliteten i Stockholms skolor.

Och så är det detta med förskolan. Majoriteten klarar inte kvalitetsarbetet i förskolan. Man klarar inte att uppnå sina egna – fullmäktiges – mål om andelen förskollärare. I stället prioriterar man ett förslag om rätt till heltidsförskola för barn till föräldradolda. Inga pengar följer med. Inga nya förskollärare följer med. Inga nya lokaler följer med. Det som finns är ett vagt löfte från finansborgarrådet om att om det visar sig att det behövs pengar kan man kanske skjuta till lite grann. Finansborgarrådet sade nyss att det känns bra. Det är ju bra att det är någon som tycker att det här känns

bra, för ute i verksamheterna tycker man det inte. Föräldrarna tycker det inte. Förskollärarna tycker det inte. Barnskötarna tycker det inte. Och alla vi andra, som faktiskt på allvar är bekymrade över hur majoriteten tänker och hur man prioriterar, tycker det inte. Gör om, gör rätt!

Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation.

Anförande nr 82

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Eftersom Cecilia Brinck gick in på trafiknämndens område tänkte jag att jag skulle kommentera det som står i rapporten. Jag har pekat på att det finns pengar kvar att investera i cykelåtgärder. Det är inte alltid så lätt i den här staden när vi har en högkonjunktur. Det råder brist på arbetskraft, och det råder brist på entreprenörer när det gäller att få projekten att gå igång i den takt som vi vill. Jag hade gärna sett att pengarna hade gått åt och att vi hade fått fler cykelbanor redan nu, men vi har fantastiska projekt som är på gång. Det här är ingenting som vi vilar på lagrarna för, utan här kommer vi att fortsätta. Jag kan berätta att jag invigde Norr Mälärstrands cykelbana i dag – en fantastisk cykelbana!

När det gäller frågan om ett levande Stockholm och våra gågator säger du att det är prestigeprojekt. Det är intressant om Moderaterna tycker att sommargågatorna bara är prestige och att de inte ger något tillbaka till stockholmarna. Detta är någonting som verkligen har uppskattats och som skapar en levande stad. Jag tycker att det är märkligt att Cecilia Brinck säger på detta sätt.

Anförande nr 83

Borgarrådet B r i n c k (M): Jag tycker att det är märkligt att Daniel Helldén inte lyssnar på vad jag säger – eller det kanske det inte är. Jag sa nämligen inte att sommargågatorna är misslyckade. Tvärtom berömde jag nu och i budgetdebatten projektet med Rörstrandsgatan, som blev väldigt lyckat. Där gjorde man rätt. Där talade man med dem som bor längs gatan, dem som bedriver affärsverksamhet och restauranger och kaféer längs med gatan och dem som parkerar längs gatan för att ta reda på hur man skulle kunna lösa de problem som kommer att dyka upp och hur man skulle hantera de utmaningar som finns. Då blev det bra. Det gjorde man inte med Swedenborgsgatan, och det blev inte heller särskilt bra. Vi får se hur det blir i framtiden.

Att skylla på högkonjunkturen och att det är svårt att få tag på folk som gör jobbet för att man inte gör av med pengarna kan man ju göra. Men jag hör inte riktigt det argumentet när majoriteten slår sig för bröstet för alla andra infrastrukturinvesteringar man gör. Jag tror helt enkelt att ambitionsnivån när det gäller cykelprojekt är för låg.

Anförande nr 84

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I dag ska vi ta ställning till tertialrapporten. Jag ska verkligen försöka att inte bidra till att vi håller en minibudgetdebatt. Det finns självklart mycket att säga om hur majoriteten driver den här staden – med ökad skuldsättning, tappad fokus på kärnuppgifterna och bostadsmål som inte nås. Men detta debatterade vi mycket i budgetdebatten.

En sak som jag dock måste lyfta är sjukfrånvaron, som är mycket oroande. Sjuklönekostnaderna skjuter i höjden, och vi har stora problem med våra medarbetare som är sjuka i alltför stor omfattning. Det är självfallet dåligt både för dem som är sjuka och för oss som arbetsgivare. Det påverkar vårt arbetsgivarvarumärke, och det är det sista vi behöver just nu när vi har en stor rekryteringsutmaning i förskola och skola.

Om vi ser på uppföljningen i övrigt är det lite bedrägligt eftersom målen är satta så att de alltid helt eller delvis uppfylls. På det sättet kan en uppföljning visa grönt trots att vi har mycket som vi inte når upp till. Det finns en utmaning i sådana här stora ärenden: Vissa stora och viktiga frågor hamnar lite i skymundan. Ett sådant exempel är miljöprogrammet, som Alliansen beslutade om och genomförde. Det har liksom lagts in i detta ärende, och det är säkert helt korrekt. Men det är lätt att missa när man får en sådan här åiterrapportering. Det har jag inte gjort den här gången, utan jag uppmärksammar att 14 av våra 29 mål helt uppfylls och 15 mål delvis uppfylls. Vi har alltså inte misslyckats på en enda punkt! Med ett sådant resultat kan man tro att miljön redan är fixad och klar, men så är det tyvärr inte alls. Vi har luften i Stockholm, där situationen trots att man delvis når målet om miljö kvalitetsnormen för luft är så allvarlig att luften hindrar staden från att bygga bostäder på till exempel Valhallavägen. Så visst kan man säga att vårt kära ILS har viss förbättringspotential.

Om man ser på uppfyllnaden av målen 2016 under rubriken Ett klimatsmart Stockholm ser man att det är 12 procent av målen som inte nås. Lite mellan tummen och pekfingeret kanske det känns helt okej och att man kan leva med det. Men när man fördjupar sig i målen märker man att de mål som vi inte når kanske är de viktigaste. Ett sådant exempel är energianvändningen, där vi inte uppnår årlig energiproduktion baserad på solenergi. Där ser jag bara solcellsskatten. Äntligen backade regeringen, och jag hoppas nu att det kan bli fart på stadens solcellsutbyggnad. När det gäller luften har vi fortfarande stora utmaningar för kväveoxiderna. Mycket är gjort när det gäller luften, men just när det handlar om kväveoxiderna har vi inte kommit ända fram. Vi kan inte vara nöjda när vi fortfarande har dålig luft som stoppar vårt bostadsbyggande.

Jag yrkar därför bifall till Alliansens gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 85

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag håller helt med Jonas. Jag är också bekymrad över ohälsotalen både i Stockholm och i landet i övrigt. Det vi såg 2012 var att de började öka, och de har sedan dess stegvis ökat. Det vi framför allt ser när vi studerar statistik och så vidare är att det är den psykiska ohälsan som ökar. Det gäller både Stockholm och landet i sin helhet. Detta är en trend som har pågått under ett antal års tid. Vi är glada över att ökningen nu har stannat upp; vi har inte ökat från det ena året till det andra. Vi har också lyckats minska långtidssjukfrånvaron med 2,4 procentenheter. Det känns väldigt bra.

Vi ska inte ha en ny budgetdebatt nu, men jag vill bara påminna om att vi har vidtagit flera åtgärder. Det kommer ett nytt företagshälsovårdsavtal nästa år som fokuserar just på förebyggande åtgärder, rehabilitering och psykisk ohälsa. Vi har stärkt chefsutbildningarna, fördubblat flera projekt i staden och bland annat satsat på utbildningen i systematiskt arbetsmiljöarbete. Vi har också påbörjat ett utvecklings-

arbete i hemtjänsten som vi verkligen hoppas och tror kommer att leda till förändring.

Anförande nr 86

J o n a s N a d d e b o (C): Tack så mycket, Clara! Det var inte alls meningen att alltför starkt polemisera och lägga all skuld på den styrande majoriteten. Jag tror att detta är ett gemensamt ansvar, som vi kommer att ta över 2018 när vi ska styra den här staden. Då får vi fortsätta att jobba just med sjukfrånvaron.

Det vi diskuterade tidigare under den här tiden är personalstrategin. Jag pekade mycket på ledarskapet och att det är avgörande för hur man ska få medarbetarna att verkligen trivas på jobbet. Det är jättebra att ni vill satsa på chefsutbildningar och den biten, för jag tror att det måste till. Det måste till ett förtydligande när det gäller ledarskapet så att man kan leda sin personal så att de kan ha ett bättre välbefinnande på jobbet när det gäller den psykiska hälsan. Det är viktigt för att vi ska kunna vara en bra arbetsgivare i den här staden, och det får vi kämpa för tillsammans.

Anförande nr 87

Borgarrådet L u h r (MP): Hej Jonas! Vad kul att du lyfter miljöprogrammet! Jag tycker inte alls att det är så otydligt när man läser uppföljningen av miljöprogrammet och ser vilka mål som inte är helt uppfyllda. Jag tycker såklart också att det är viktigt att man har sådana här uppföljningar. När man tittar på de mål som inte är uppfyllda i det gamla miljöprogrammet är det många mål som är satta som man behöver ett långsiktigt arbete för att uppfylla. Vi har målet om luft, som du själv har lyft. Vi har till exempel bräddning av avloppsledning, och vi har arbetet med sjöar och vattendrag där fosformängderna ska minska. Det är saker som vi jobbar stenhårt med just nu. Men att jobba med vattenkvalitet, till exempel, tar jättelång tid. Här hade inte ni påbörjat några processer, vare sig åtgärdsplaner eller åtgärder. Det är därför inte så konstigt att vi inte har uppnått detta.

Vad gäller luften har vi infört ytterligare dubbdäcksförbud på vissa gator i staden. Vi jobbar med trafiken, för de viktigaste åtgärderna för att få bättre luft är att få bort dieselbilar och att minska trafiken. Vi vidtar alltså åtgärder nu, men det tar tid innan man ser det.

Anförande nr 88

J o n a s N a d d e b o (C): Jag är inte emot att vi ska följa upp våra satta mål. Men ibland är målen sådana att det tvingas att bli gröna eller möjligtvis gula i vår uppföljning för att alla förvaltningar ska känna att de verkligen når de mål som sätts upp i verksamhetsplanen. Det är inte alltid det leder oss helt rätt, och det är det jag vill sätta fingret på. Ibland känns det som att vi alltid når målen, men vi har fortfarande en stor utmaning när det gäller miljön.

När det gäller miljön och luften är det precis det som du säger som jag jagar er för: Ni når inte riktigt resultaten på nationell nivå. Ni klarar inte av att påverka regeringen så att ni får de verktyg som ni behöver ha för att kunna lösa luftproblematiken. Det gäller just dubbdäcken, och det gäller miljözoner som vi har drivit på för att vi ska kunna få möjlighet att införa i Stockholm. Där har ni inte kommit ända fram med att påverka era kollegor i regeringen, och det är det jag är lite kritisk till. Vi kommer att

tala mer om det i dag när vi talar om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Vi återkommer alltså till det.

Anförande nr 89

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Stockholms miljö är giftfri. Stockholm är en företagsvänlig stad. Stockholm är en stad fri från diskriminering. Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld. Detta är några av de mål som den styrande majoriteten i Stockholm tycker är helt uppfyllda.

Allvarligt talat: Detta blir en smula löjligt. Jag förstår verkligen att man har denna typ av mål, men om man hela tiden säger att allting är uppfyllt får man problem. Jag tycker att ni verkar vara helt tondöva i majoriteten när ni låtsas att ingen behöver vara rädd för våld i Stockholm samtidigt som våldet i en del av våra stadsdelar eskalerar år för år. Tusentals flickor lever under hedersförtryck, men det bortser majoriteten ifrån när man låter påskina att Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld. Eller ta företagsklimatet! Stockholms stad sjunker som en sten i Svenskt Näringslivs rankning, och finansborgarrådet viftar bara bort det. Det kan man naturligtvis göra, men hon kan inte samtidigt påstå att Stockholm är en företagsvänlig stad när vi sjunker som en sten i de rankningar som är gjorda.

Jag tycker att det kan vara dags att ifrågasätta dessa märkliga mål. Stockholm är en i huvudsak välskött stad. Det är många som vill flytta hit. Vi har en sjunkande arbetslöshet. Vi har sjunkande socialbidragskostnader. Det finns massor med saker som verkligen är bra. Men om man säger att alla mål är uppfyllda bortser man också ifrån att kunskapsresultaten sjunker i skolan. Vi har en alltmer alarmerande lärarbrist. Andelen förskollärare sjunker. Kunskapsresultaten sjunker. Vi ser inte skogen för bara träd när vi påstår att allting är fantastiskt bra.

Detta är kanske det största problemet med tertialrapporten: Man påstår att mål är uppfyllda som alla människor med normalt förnuft förstår aldrig kommer att bli uppfyllda. Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld – det kan varken Karin Wanngård eller jag utlova. Det kommer sannolikt alltid, hur mycket vi anstränger oss, att finnas människor – framför allt kvinnor – som är rädda för våld. Att påstå att man har uppnått detta samtidigt som våldet i samhället eskalerar är faktiskt ganska fånigt. Det gör också att denna debatt på något sätt blir ganska meningslös. Vi ska arbeta för att många av målen uppfylls, men då måste vi också våga erkänna när vi gör fel.

Anförande nr 90

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tänker lite på styrningen. Detta är ju övergripande mål, och sedan finns det delar under dem. Det är väl alla rätt insatta i. Ni har ju styrt staden i åtta år. Det blir lite dumt att säga att ingen i staden behöver vara rädd för våld och att det är majoritetens uppfattning när det är helt uppenbart att det inte är så.

Vi går just nu fram med ett nytt program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Vi har varit väldigt tydliga med att denna fråga är oerhört prioriterad. Vi har tjejer i vår stad som inte har makten över sitt eget liv och som inte känner sig trygga i sitt eget hem. Så kan vi bara inte ha det. Jag vill bara vara väldigt tydlig med att när det gäller våldsfrågan är det självklart att det finns massor att göra i Stockholm. Jag

vill lugna er lite och säga att denna fråga har jättehög prioritet. Den fråga som du lyfter är oerhört viktig.

Anförande nr 91

Borgarrådet E d h o l m (L): Självklart vet jag att det är på det sättet. Men därför borde det inte ha stått på denna punkt att målet är uppfyllt. Det borde ha stått att det är delvis uppfyllt. Vi borde arbeta för målsättningar som det finns en möjlighet att uppfylla. Det behöver inte vara från ett år till ett annat, utan det kan vara på tio års sikt eller fem års sikt.

Den typ av målsättningar som ni i skriven text säger är uppfyllda föder politikerförakt. Jag tycker att det är ett felaktigt sätt att sätta upp mål. Vi vet att resultaten i våra skolor sjunker. Vi vet att andelen förskollärare minskar. Vi vet att vi inte bygger tillräckligt och att vi skulle kunna bygga ännu mer. Vi vet att det finns massor med våld. Vi vet att det finns hedersförtryck. När ni säger att ni uppnår alla mål skymmer det bara sikten.

För övrigt yrkar jag bifall till den reservation som vi har lagt fram i kommunstyrelsen.

Anförande nr 92

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Det är tydligt att det är en kostnadsdrivande politisk effekt som ligger bakom de underskott vi ser i ärendet på stadsdelsnivå. Ett antal verksamheter som har varit upphandlade övergår i kommunal regi under året. I äldreomsorgen ser vi återkommunaliseringarna fortsätta. Detta är dyra processer. Inte nog med att man avbryter ett fungerande och effektivt avtal med en privataktör; det blir även en övergångskostnad när kommunen tar över verksamheten. Detta är allvarligt. Dels är det en politik som inte utgår ifrån vad som är det bästa ur ett kvalitetsperspektiv, dels ser vi nu ett växande underskott inom våra kärnverksamheter trots att de skattehöjningar som majoriteten har genomfört har tagit kraft. Socialdemokraterna har en oförmåga till prioriteringar, budgetunderhåll och ekonomiskt ansvarstagande. Det drabbar stockholmarnas välfärd.

I stadens årsredovisning för 2015 går det att läsa att den totala sjukfrånvaron bland stadens anställda under perioden 2014–2015 ökade. I ärendet kan vi se att sjukfrånvaron i relation till ordinarie arbetstid uppmättes till 0,5 procentenheter högre än samma period året tidigare. Ni var inne på det tidigare. Sjukfrånvaron har ökat i samtliga redovisade grupper, och den största ökningen har skett i åldersgruppen yngre än 30 år och gruppen kvinnor. Det är givetvis särskilt allvarligt, och det ställer krav på att vi utvecklar ledarskapet i staden. Medarbetarnas arbetsglädje och arbetssituation behöver stärkas, och vi sätter ytterligare frågetecknen för vad era skattehöjningar egentligen har gått till. Däremot är det välkommet till exempel med den chefsatsning som har omnämnts tidigare.

Jag noterar dessutom att årsmålet för 2016 inom äldreomsorgen förväntas uppfyllas endast delvis – till skillnad från 2015, då målet ansågs uppfyllas helt.

Ordförande! Inom äldreomsorgen är prognosen 30 miljoner back. Det är i synnerhet hemtjänsten som går med underskott på många håll. Det ekonomiska läget för den kommunala hemtjänsten i många stadsdelar är ansträngd, och trots skattehöjningarna

har majoriteten svårt att få pengarna att räcka till. Vi gör en tioprocentig ökning till hemtjänsten jämfört med majoritetens budget, och Moderaterna har en rad andra reformer för hemtjänsten. Det handlar om kontinuitetsboende och att man ska få besök av samma personer. Omsorgspersonal ska få parkeringstillstånd, och medarbetare ska få kompetensutveckling inom fortbildningsområden som missbruk, psykiatri och våld i nära relationer. Hemtjänstreformer tillsammans med att avsluta återkommunaliseringarna inom hemtjänsten och äldreomsorgen skulle vara rätt väg att gå.

Jag noterar också att majoriteten nu har som prognos att låna 1 miljard i månaden. När det kommer till läget i staden hade vi fört en Sten, och då gick det bra med jobb och företagande. Nu sjunker vi i stället som en sten i Svenskt Näringslivs ranking. Det skulle jag vilja säga är väldigt allvarligt.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 93

T o r u n B o u c h e r (V): Hej Dennis! Jag tänkte skapa lite ordning och reda i siffrorna om underskotten inom äldreomsorgen på 30 miljoner kronor. När vi tog över var de i tertialrapporten 2014 113 miljoner kronor. I själva bokslutet var de uppe i 130 miljoner kronor. Vi har alltså sänkt det underskott som vi ärvde med 100 miljoner kronor, skulle man kunna säga.

Dessutom: När vi tog över gick stadsdelsnämnderna back på totalen med ett minus på ca 26 miljoner kronor. I dag har de en prognos på ett överskott på ca 50 miljoner – jag kommer inte ihåg den exakta siffran just nu, för jag hann inte kolla upp det.

Det där är ett lite ohederligt spel. Vi har gjort en kraftansträngning, och trots våra återtaganden, som du kallar dem, har vi sänkt underskottet. Underskottet handlar inte om hemtjänsten framför allt, utan den större delen ligger på den omstrukturering av Edö som vi har gjort.

Anförande nr 94

D e n n i s W e d i n (M): Det skjuts till pengar fram och tillbaka. Jag kan konstatera att ni just nu sitter med ett underskott, och detta underskott kan tydligt kopplas just till att vi tar tillbaka verksamheter i egen regi. Det jag var inne på är också att fördjupa den diskussion som jag ibland tycker att vi saknar. Det handlar om att en sådan förändring också kostar pengar. Det är inte nog med att man sätter sig över beslutet från de enskilda äldre, utan det blir också en ökad utgift i stadsdelarna. Vi har sett att förvaltningarna själva har varit tydliga med detta i sina ärenden kopplat till detta när det kom fram.

Jag kan bara konstatera att ni dribblar bort det hela när det kommer till att vi pekar på att prognoserna säger att det är 1 miljard i månaden som ni måste låna. Nu pekar du på olika satsningar fram och tillbaka. I det papper som vi har att ta ställning till pekas det på underskott, och då är det oppositionens roll att ta upp vad det kan bero på. Jag tycker att ni borde vara tydligare med att återkommunaliseringarna är en ideologisk fråga för er och att det inte handlar om ansvar för ekonomin.

Anförande nr 95

R a n a C a r l s t e d t (S): Jag tänkte kommentera sjukfrånvaron lite grann. Det är en trend som har gått upp sedan 2012, men nu ser vi att det vänder. Vi har inte samma höga ökning som vi har haft tidigare. Vi håller i och håller ut med våra personalsatsningar. Vi stärker chefsutbildningarna, och vi förstärker systematiskt arbetsmiljöarbetet och arbetar med tryggare anställningar och med rätten till heltid. Det går helt enkelt inte att vända på en femöring, utan detta är en utveckling som vi följer noga, bevakar och jobbar hårt med hela tiden.

I och med det nya företagshälsovårdsavtalet hoppas jag att satsningar på förebyggande hälsovård mot psykisk ohälsa ger resultat.

Anförande nr 96

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Jag tycker att jag gav er kredd till exempel för er chefsatsning och för att det ändå pågår saker i staden. Men när vi ser att sjukfrånvaron ökar måste vi göra mer saker. Problematiskt är att fler arbetsplatser rimligtvis borde innebära fler karriärmöjligheter. Det är därför konstigt att Socialdemokraterna på nationell nivå och även här i Stockholm är tydligt skeptiska till privata alternativ i en stad där vi har den största valfriheten i landet. Det tror jag inte är bra för personalen.

Jag har också nämnt att vi vill se utbildningsinsatser där man som vårdpersonal kan specialisera sig på särskilda områden, till exempel psykisk ohälsa, och vidareutbilda sig smidigt samtidigt som man har ett heltidsjobb. Det tror jag skulle göra mycket större skillnad.

Vi behöver snarare fler arbetsplatser inom äldreomsorgen, och vi behöver jobba mycket tydligare med att ge utbildningsinsatser till dem som är inom äldreomsorgen i dag.

Anförande nr 97

L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vissa saker i utvecklingen av Stockholm går åt rätt håll. Det ska vi vara glada för. Detta är en högkonjunktur, som kommer många till del. Men politik finns inte bara för soliga dagar; det finns oroande tendenser i tertialrapporten både när det gäller den ekonomiska utvecklingen och verksamhetsutvecklingen för staden.

För drygt två år sedan kom den socialdemokratiskt ledda majoriteten till makten i Stadshuset. De påstod sig ha botemedlen för de problem som de målade upp. Den medicin de ordinerade bestod av två röda och beska piller: skatthöjning och en mycket starkt svällande byråkrati. Efter två år finns facit i T2:an: Vi har stora underskott inom äldreomsorg och socialtjänst trots stora skatthöjningar. Vi har brist på förskollärare, som vi talade om tidigare. Vi har en socialtjänst i nöd, och vi har fallande skolresultat. Vi har missade mål inom äldreomsorgen och ökad sjukfrånvaro, som har påpekats här. Därmed har vi också ökade sjuklönekostnader. Vi ser ett utanförskap som har vuxit fram och som drabbar främst unga och utrikes födda. Vi ser underskott inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning som beror på den rödgrönrosa majoritetens kommunaliseringar. Vi ser en ökad skuldsättning när de rödgrönrosa lånar en miljard i månaden.

Underskotten i stadsdelsnämndernas kärnverksamheter ser vi trots de hårda skattechöjningar som har genomförts sedan 2014. Inte heller förskolan har man lyckats säkra. Samtliga stadsdelsnämnder vittnar om brist på förskollärare, vilket påverkar kvaliteten inom förskolan negativt. Denna problematik riskerar att förvärras när Socialdemokraterna sätter sig över remissinstanserna och klubbar igenom sitt förslag om rätt till heltid i förskolan till föräldralediga.

Abraham Lincoln sade en gång att man kan lura vissa människor hela tiden och alla människor ibland, men man kan inte lura alla människor hela tiden. Tack och lov har vi i tertialrapporten svart på vitt – mest svart – vad de rödgrönrosa åren i staden innebär. Här i Rådssalen har den S-ledda majoritetens politik sedan länge genomskådats, framför allt när det gäller skuldsättning av staden med 1 miljard i månaden. Det är en uppgift för oss att se till att den socialdemokratiskt ledda majoriteten blir genomskådade i hela Stockholm. Gynnsamt nog får vi stor hjälp på traven av denna T2:a och av Socialdemokraterna själva.

Jag yrkar bifall till Alliansens förslag till beslut.

Anförande nr 98

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Lite rim och reson tycker jag ändå att vi ska ha här. Det är vi skyldiga både stockholmarna och åhörarna och alla andra.

Underskotten i äldreomsorgen ligger just nu på 30 miljoner kronor. Om man räknar bort Farsta, som har dragit på sig stora underskott på grund av omstruktureringen av Edö, återstår 13 miljoner kronor. Om vi jämför med det bokslut som er majoritet lämnade efter sig ser vi att underskotten i äldreomsorgen då var 133 miljoner kronor. Om du benämner 13 plus 17 som ett stort underskott, vad benämner du då ditt eget?

Ni får gärna kritisera mig för saker som vi gör i äldreomsorgen. Ni får gärna säga att vi borde göra annorlunda om ni tycker att vi ska göra det vad gäller rambeslut eller kvalitetsmärkning inom demens. Men vi kan väl försöka hålla det på en rimlig nivå? Det är en jättestor skillnad mellan 133 miljoner i underskott och 30 miljoner i underskott.

Anförande nr 99

L a r s J i l m s t a d (M): Vi kan gärna tala lite grann om Farsta, som också jag råkar känna till. Där har vi haft underskott även tidigare i äldreomsorgen; det är alldeles sant och riktigt. Men vi lyckades hela tiden ändå få en budget i balans när året var slut. Ert första år vid makten i Farsta ledde till ett stort underskott när året var slut. I år vet vi inte riktigt hur det går ännu.

När ni var i opposition fick vi ständigt höra hur alla problem skulle vara bortsopade när ni väl kom till makten. Så är det ju inte! Nu sitter de rödgröna ute i vår stadsdelsnämnd och klagar över att de inte blir lyssnade till i Stadshuset därför att de måste redovisa de här underskotten hela tiden. Inte sjutton har ni lyckats vända utvecklingen på något positivt sätt!

Anförande nr 100

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): En socialtjänst i nöd, säger Lars. Jag baxnar. Vi satsar lika mycket i majoriteten på den sociala barn- och ungdomsvården på två år

som ni gjorde totalt under åtta år. Ni täckte inte ens pris- och löneökningarna under ert styre. Det vi gör nu är att försöka vända utvecklingen. Det gör man inte i en handvändning, utan det tar tid. Det tar även resurser, och vi är beredda att lägga dessa resurser.

Det finns få saker som är viktigare än att barn som lever i utsatthet ska få det stöd som de har rätt till. Men ni tog inte hand om barn- och ungdomsvården. Vi vänder utvecklingen.

Jag har en fråga. Kommer ni att göra samma sak igen om det blir maktskifte? Kommer ni att göra samma sak med den sociala barn- och ungdomsvården? I så fall tycker jag att ni ska berätta det för stockholmarna. Det finns få saker som jag brinner så mycket för i hjärtat som att barn som lever i utsatthet ska få det stöd som de behöver.

Anförande nr 101

L a r s J i l m s t a d (M): När vi talar om en socialtjänst i nöd är det bara att slå upp och titta i socialinspektörernas rapport för föregående år. Där står det klart och tydligt vilka bekymmer man har: socialsekreterare som slutar och unga och oerfarna socialsekreterare som tvingas att ta vid och som inte riktigt klarar uppgiften. Så nog sjutton är det en socialtjänst i nöd som vi ser. Läs rapporten, bara!

Anförande nr 102

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag vill en gång för alla förstärka det som äldreborgarrådet har varit uppe och påpekat flertalet gånger: Vi har minskat underskottet i äldreomsorgen med 100 miljoner kronor. Vi ärvde ett underskott som var på över 130 miljoner kronor, och det har vi minskat ned. Det innebär att vi har kunnat möjliggöra resurser än mer till förskola och skola – till det som är viktigt för stadens verksamheter. Det var ni på den borgerliga sidan som inte lyckades ha koll på ekonomin.

Och en gång för alla: Läs papperen! Vi har lånat 4 miljarder kronor på åtta månader. Det är det vi lånar, och det går till bostäder. Frågan är: Vill inte du bygga bostäder i Stockholm?

Anförande nr 103

L a r s J i l m s t a d (M): Debatten om underskotten och lånebehoven kastar jag mig inte in i. Det finns de som har drivit den bättre här än vad jag kan driva den. Det handlar om prognos, utfall och så vidare. Vi får väl se när lånecirkusen är avslutad. Då har vi facit. Det kanske blir i någon T2:a framöver, vem vet?

När det gäller underskotten kan jag bara konstatera att jag i fyra år satt ute i Farsta – för att återvända till detta – och hela tiden hörde hur de rödgröna sa: När vi kommer till makten blir det slut med underskott! Nu får de tricksa och hålla på för att skicka pengar från vissa verksamheter över till äldreomsorgen. Det är en hemtjänst som ständigt går med enorma underskott. Jag tror att man har räknat ut att de går i underskott med 100 kronor i timmen för varje utförd hemtjänsttimme. Ni har inte rättat till någonting.

Anförande nr 104

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Det är en märklig åsikt att när vi minskar underskotten dramatiskt har vi inte gjort någonting. Jag skulle vilja säga att T2:an, precis som tidigare talare har sagt, visar att vi har en stark ekonomi. Vi kan bygga, vi kan investera och vi gör det också. Vi vill skapa en stad som håller ihop och en stad som inte är segregerad. Då behöver vi rejäla insatser. Vi behöver rejäla insatser för att minska ojämlikheten, men det behövs också rejäla insatser för att öka människors delaktighet och människors möjlighet att aktivt vara med och besluta över sin bostad, sin stadsdel och över sina liv. Det är en del av utvecklingen av Stockholms stad.

Jag har hört många från er sida av salen säga att det där är flum och byråkrati. Men vi menar att invånarnas aktiva deltagande är en förutsättning för en hållbar social utveckling och en förutsättning också för en demokratisk samhällsutveckling. Vi vill att våra stadsdelar ska utvecklas utifrån sina egna speciella förutsättningar. Därför har varje stadsdel tagit fram en speciell egen utvecklingsplan. Det är lokala utvecklingsplaner som har tagits fram i år och som kommer att fortsätta att utvecklas och genomföras under nästa år. Därför har vi en stark grund att stå på inför nästa år. Det visar T2:an, och det visar de satsningar som vi redan har gjort.

När jag säger att den lokala demokratin är viktig och när jag säger att den kommer att utvecklas genom de lokala utvecklingsprogrammen har också stadsdelarna redan börjat med detta. Demokrati kan naturligtvis handla om allt i alla förvaltningar. Det kan handla om ramtiden i äldreomsorgen; det är faktiskt en stor demokratifråga för de äldre. Men medborgare och invånare som deltar i arbetet i sin stadsdel kommer också att höja och förbättra denna stadsdel både för att leva där och för dem som vill flytta dit. Fagersjö är ett lysande exempel, tycker jag. En jättestor procentandel av invånarna i Fagersjö var med och röstade om hur man skulle använda sin budget och hur man skulle göra ett lokalt centrum. Fritidsgården i Hjulsta var tjejkvarterna själva med och utvecklade, och det var ett otroligt lyft för Hjulsta. Vi har nu träffpunkter i Grimsta, i Smedshagen och i Hässelby-Vällingby. Ungdomsrådet i Skärholmen gör fantastiska insatser lokalt och får med sig många ungdomar.

Detta är utveckling av Stockholms stad, och det visar vår politik. Det visas i tertiärrapporten, och det kommer att visa sig framöver, att det är detta som bidrar till Stockholms stads utveckling.

Anförande nr 105

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Ann-Margarethe Livh är duktig på att reta upp moderater; därför är vi tre som har begärt replik. Jag kan konstatera en sak, och det är att vi i denna sal har debatterat kvarteret Plankan sedan länge. Jag ser att vi har besök på åhörarläktaren. Du har slitit hårt för att stoppa byggnation av hyresrätter i kvarteret Plankan, och du har gjort det med just den hänvisning du för fram här i talarstolen, nämligen att hyresgästerna måste få ett avgörande inflytande. Jag tycker att det är en intressant demokratisyn att de som har bostad i ett bostadshus som du styr över ska ha någon form av företrädesrätt när det gäller möjligheten att bygga till detta hus.

Jag undrar: Vad är det som gör att vi efter mer än tolv år fortfarande inte har sett en bygglovsansökan när det gäller kvarteret Plankan? Ska du stoppa detta? Är en ansökan på gång? Eller vad handlar det om?

Anförande nr 106

Borgarrådet L i v h (V): Det jag anser, Joakim, är att hyresgästerna ska ha stort inflytande vid upprustning och vid ombyggnad. Däremot är det denna församling som fattar besluten. Ofta har hyresgäster kloka åsikter. Jag ska vara ärlig när det gäller Plankan: Jag ingår i denna majoritet. Vår åsikt vann inte gehör. Så är det, precis som det var när ni styrde. Alla dina åsikter kom inte fram. Lotta fick inte igenom alla sina saker. Så är det när man sitter i en majoritet och inte har ensam majoritet. Om jag hade haft 51 procent, vilket jag tyvärr inte har, hade det kanske sett annorlunda ut.

Man ska vara realistisk. Man ger och tar i en majoritet. Denna fråga fick inte Vänsterpartiet gehör för. Ansökan kommer.

Anförande nr 107

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Jag vill börja med att säga att det är bra och roligt att Stockholm har en stabil ekonomi och att staden går med överskott. Det bådar gott för framtiden. Jag tycker också att det är bra att ni valde att inte höja skatten i år. Ni inser nu att man kan utveckla staden utan att höja skatten. Jag tycker att det är mycket bra.

Det finns dock såklart vissa orosmoln i tertialrapport 2. En del av dem är bostadsmålen, som är långtifrån uppfyllda i den rapport vi kan läsa. 1 290 bostäder är hittills antagna i detaljplaner av totalt 7 000, som målet säger. Studentbostädernas antal är 318 av 1 300, och där säger man nu själv på stadsbyggnadskontoret att man inte kommer att klara av byggandet av studentbostäder. Vi minns själva den höga svansföring de rödgröna partierna hade inför valet. Vi kan se att konsultkostnaderna ökar med nästan 16 procent på bara ett år. Vi ser relativt stora underskott i flera av stadsdelsnämndernas välfärdsområden.

Utöver den gemensamma reservationen från allianspartierna i kommunstyrelsen har Kristdemokraterna lagt fram ett eget ersätтарыttrande där vi motsätter oss en upphandling av hotell och vandrarhem för nyanlända samt dygnetruntbemanning på de planerade kollektivboendena. Vi anser också att det så långt som möjligt ska vara de boende själva som ordnar med städning och matlagning, dels för att pressa kostnader, dels för att det ska vara mer integrationsfrämjande. Vi vill alltså avslå beslutspunkt 23.

Jag anser att vi nu inte bara kan följa staten som några nickedockor. Vi måste ställa krav. Staten har gett Stockholm en viss kvot nyanlända enligt den nya bosättningslagen. Men staten säger samtidigt nej till att låta oss bygga modulbostäder för att ge ett hem till de nyanlända. Vad vill egentligen staten att vi ska göra i kommunerna? Nu tvingas kommunerna upphandla dyra hotell för att klara av uppdraget utan att staten skickar med några pengar. Detta är så illa skött av regeringen att jag blir väldigt upprörd. Nu måste vi reagera från Stockholm och inte bara vara tysta bara för att regeringen råkar vara rödgrön. De måste ge kommunerna förutsättningar, såväl praktiska som ekonomiska, för att klara av det uppdrag som bosättningslagen innebär. Om vi nu gör detta och börjar upphandla hotell och vandrarhem är risken stor att vi skickar en signal till regeringen om att vi kan lägga hur mycket pengar som helst för att klara av bosättningslagen. Det vore mycket olyckligt.

Jag yrkar därför bifall till Alliansens gemensamma reservation och Kristdemokraterna eget ersättaryttrande.

Anförande nr 108

J a n V a l e s k o g (S): När det gäller bosättningslagen och en uppdelning av flyktingar var det väl någonting som ni ställde upp på på nationell nivå, om inte jag är felinformerad, när det gäller hur det här ska gå till. Det kanske du kan kommentera.

Egentligen tänkte jag främst kommentera den sifferexercis som ni ogillade i budgetdebatten om att vi faktiskt har rekordsiffror när det gäller markanvisningar, planer och program. Om man jämför de här två åren ser man att det är en rekordnivå. Jag ska återkomma i senare inlägg till hur det ser ut. Man kan diskutera hur många bostäder som har påbörjats, och där finns det såklart en eftersläpning. Men tittar vi på markanvisningar, planer och program ser man att det är en rekordnivå. Ni var inte ens i närheten. Jag kan visa samma sak när det gäller studentbostäder. Till 2020 kommer vi att komma fram till 8 400, om det vill sig väl. Det kommer bara att rassla in här framöver när vi har satt fart. Det kommer du att märka till exempel vid nästa exploateringsnämnd.

Anförande nr 109

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag tycker att bosättningslagen är bra. Kristdemokraterna stödde den i riksdagen, och jag vill påstå att jag var en av de drivande i mitt parti som såg till att vi stödde den. Jag tycker att det är rimligt att alla kommuner tar ett ansvar, men då måste också staten ge praktiska och ekonomiska förutsättningar för kommunerna att klara av detta. Det har inte regeringen gjort, och jag tycker att det är illa skött. Det leder till att kommuner nu säger att de inte kan ta emot den kvot de har fått eller är hänvisade till dyra lösningar. Jag tycker att det är olyckligt.

Jag talade nu om detaljplaner, där vi ligger mycket lägre i tertiärrapport 2 än målet. Nu tror stadsbyggnadskontoret att man kommer att nå målet om 700 antagna detaljplaner, och jag hoppas att de får rätt. Men det är klart att 1 290 är illavarslande. Vad gäller studentbostäderna säger ni själva att ni inte kommer att klara av det. Ni beräknar att bygga ungefär hälften så många studentbostäder som målet är. Ni kommer förmodligen inte att klara av målet om 4 000 studentbostäder till 2020, och det är ett svek mot studenterna, Jan Valeskog.

Anförande nr 110

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Hej Erik! Jag kan börja med att konstatera att ni inte lade något ersättaryttrande i socialnämnden om upphandlingen av hotell och vandrarhem. Varför ni inte gjorde det kan du gärna säga någonting om.

Jag tycker att det är bra att du står bakom bosättningslagen om solidariskt ansvar, men då måste du också ta detta ansvar här i praktiken, i våra kommuner. Jag tycker också att detta är bra lagstiftning. Jag ser att vi står inför stora utmaningar här och nu i det korta perspektivet, men i det långa perspektivet är detta någonting som jag är övertygad om stärker vår stad. Vi ser också internationellt att det finns länder som har stora utmaningar med demografin och hur man ska ta hand om en alltmer

åldrande befolkning. Vi i Sverige är mycket bättre rustade därför att vi välkomnar människor hit i större utsträckning, vilket är bra.

Jag tror att det är oerhört viktigt att vi ser till att människor kommer hit så fort som möjligt så att de kan starta sin etableringsperiod och verkligen på allvar komma in i samhället. Min fråga till dig är: Vad tycker du att vi ska göra annat än att säga att saker och ting är dåliga?

Anförande nr 111

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Det är inte särskilt konstigt. Ibland lägger vi lappar i kommunstyrelsen som vi inte har lagt i nämnderna. Med ”lappar” menar jag alltså förslag till beslut, ersätтарыttranden och särskilda uttalanden. Så gör vi i flera ärenden. Det händer saker mellan nämnd och kommunstyrelse, och så måste det få vara.

Jag vill att plan- och bygglagen ska ändras. Nu ska lättnader komma nästa år. Det är bra, men det är alldeles för sent. Stockholm har fått ett beting på 2 810 nyanlända för 2016, och där har inte regeringen gett oss de förutsättningar vi behöver. Jag tycker att vi ska bygga modulbostäder, för jag tror att det är det bästa sättet både utifrån integrationen och ekonomiskt. Jag tycker att det är jättebra att vi har vänt oss till privatpersoner för att höra om de kan vara beredda att ta emot, och vi är nu uppe i ett 80-tal, ungefär. Det är ett jättebra initiativ. Men när vi behöver använda oss av hotell och vandrarhem är jag rädd att det provocerar och sticker många medborgare i ögonen. Det kostar också mycket pengar.

Anförande nr 112

Anna Rantala Bonnier (FI): Jag fortsätter på inslagen linje. Jag tycker att vi tar oss an det ansvar och den utmaning som detta är på ett bra sätt i denna stad med en bred enighet också över blockgränserna. Det jobbas dygnet runt för att det här ska bli så bra som möjligt. Det var såklart ingen som blev superglad över domen i mark- och miljödomstolen som har förhindrat modulhusbyggena här. Det var ingen som applåderade det. Men vi jobbar ändå framåt med modulhusbyggena. Vi vänder på alla stenar och tittar på alla lösningar. Vi hör av oss till privatpersoner. Och ja, det kan hända att folk också får bo på hotell och vandrarhem.

Men vad är din lösning, Erik Slottnér? Skulle staden säga nej till att ta emot nyanlända? För mig är inte det ett alternativ. Är det det för dig?

Anförande nr 113

Erik Slottnér (KD): Ordförande! Jag undrar ändå var de höga rösterna fanns. Var fanns kraven på regeringen? Var fanns protesterna mot regeringen? Det blir jättesvårt att klara av bosättningslagen om vi inte får de rätta förutsättningarna. Var fanns kraven på ökade resurser till kommunerna för att klara av detta? Var fanns kraven på lagändringarna? Jag har sett alldeles för lite av det. Man har mest accepterat det hela och sagt: Jaha, nu får vi inte bygga modulbostäder så nu måste vi hitta andra lösningar.

Jag vill se en arg rödgrönrosa majoritet och ilska mot regeringen för att de inte krattar manegen bättre för kommunerna. Också du vet att Stockholms stad mycket väl kan hamna i ett läge där vi inte kommer att kunna ta emot alla 2 810 personer för

att det inte finns boende. Du vet lika väl som jag att den risken är ganska överhängande. Det är ingenting vi vill och ingenting vi önskar, men det finns en gräns för hur mycket vi klarar av ekonomiskt och praktiskt när staten inte ger oss förutsättningar. Så är det bara.

Anförande nr 114

S e b a s t i a n W i k l u n d (V): Jag trodde kanske inte att du skulle gå på oss i just denna fråga med tanke på att du nämnde antagna detaljplaner. Man har ett helt år på sig. Vi prognostiserade att få fram 7 800 där målet är 7 000, så vi når det med råge. Precis som Jan sade tidigare finns det också andra tendenser som visar att vi har ökat bostadsbyggandet rejält. Jag tänker till exempel på start-pm.

Anförande nr 115

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag vet också att prognosen är 7 800. Men med siffran 1 290 sitter man och undrar om det verkligen kommer att bli 7 800 eller om det är en optimistisk prognos. Det får vi se. På de nämnder vi har haft sedan den sista augusti, som siffran gäller, har man inte visat att målet om 7 800 kommer att nås. Men vi har två nämnder kvar under året. Vi fick precis handlingarna till stadsbyggnadsnämnden nästa vecka, men de gick inte att öppna så jag ser tyvärr inte hur många detaljplaner som ligger för antagande på denna nämnd.

Jag hoppas att ni kommer att klara av målet, för det är vi alla betjänta av. Men jag tycker ändå att 1 290 är en oroväckande siffra efter två kvartal.

Anförande nr 116

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (KD): Fru ordförande! För lite mer än vecka sedan stod vi alla här och debatterade Stockholms framtid. Men det är ändå ni i majoriteten som bär det största ansvaret för Stockholms utveckling. Det är ni som nu har makten att förädla, förvalta, förändra och förbättra.

Tertialrapporterna är beviset på hur den förda politiken fungerar i verkligheten. Det finns ett flertal områden som uppvisar goda resultat, och det är vi tacksamma för. Men vi ser tyvärr också alltför många viktiga välfärdsområden som försämrats, med ekonomiska underskott och stora utmaningar för medarbetarna i vår stad. Detta är prognoser och varningssignaler som vi måste ta på största allvar. Det har nämnts i debatten, och vi kan titta på individ- och familjeomsorgen. Där prognostiserar hälften av stadens stadsdelsnämnder med underskott på totalt 72,3 miljoner kronor. När det gäller stöd och service till personer med funktionsnedsättning går 10 av 14 stadsdelar med underskott med totalt 28,7 miljoner kronor. Inom äldreomsorgen prognostiseras underskott med 30 miljoner kronor. Detta sker trots två skattehöjningar sedan 2014.

Vi kan se att en del av detta är en konsekvens av återkommunaliseringarna. Personalkostnaderna i samband med detta har ökat kraftigt. Det är beslut som grundar sig helt på ideologiska beslut som slår direkt tillbaka på stockholmarna och deras verksamheter. Det kan knappast bli tydligare hur Socialdemokraternas oförmåga till prioriteringar, budgethållning och ekonomiskt ansvarstagande drabbar stockholmarnas välfärd.

Socialdemokraternas så kallade satsning på skolan har lett fram till det lägsta schablonpåslaget per elev på tolv år samtidigt som vi ser hur kunskapsresultaten i

skolan sjunker. För bara en stund sedan var jag här utanför Stadshuset och mötte upprörda lärare som protesterar mot Socialdemokraternas politik. En lärare menade att det nu inte finns några medel kvar för löneökningar nästa år. En rektor berättade att budgeten innebär att man nu måste skära ned på lärare, vilket ökar arbetsbelastningen.

Vi vet att en ökad arbetsbelastning leder till ökade sjukskrivningar, och det måste vi ta på allvar. Det ser vi runt om i vår stad. Det är både mänskligt och samhällsekonomiskt kostsamt. Vi ser att den största gruppen är kvinnor under 30 år – något som rimmar illa med en majoritet som kallar sig feministisk. Ändå väljer man att gå fram med ofinansierade löften om heltid för föräldraledigas barn – något som kommer att leda till ökad arbetsbelastning, inte minst bland kvinnor.

Fru ordförande! Budgeten för 2017 visar att majoriteten har slut på idéer. Tertialrapporten visar att majoriteten har slut på pengar.

Bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 117

T o r u n B o u c h e r (V): Ordförande! Jag vill bara först säga att jag är stolt över att den här majoriteten och alla våra stadsdelsnämnder har vänt ett underskott som när vi tog över låg på 26 miljoner kronor till ett överskott som prognostiseras till 58 miljoner kronor. Stadsdelsnämnderna går bra på totalen och bättre än de gjorde när vi tog över. Vi har som sagt också sänkt underskottet i äldreomsorgen med 100 miljoner kronor. Vi har jobbat bra – duktiga stadsdelsnämnder, skulle man kunna säga!

Anförande nr 118

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Jag har följt ordväxlingen under debatten med stort intresse. Jag tycker att det är intressant att man från majoritetens sida gärna vill undvika att tala om sin egen budget och mer vill tala om oppositionens tid vid makten. Då kan vi börja tala om tiden 2006, när Alliansen ärvde stora underskott inom stadsdelarna från den dåvarande rödgröna majoriteten. Men det gör vi inte, utan vi undrar bara hur ni tar ansvar för de underskott vi ser just nu inom äldreomsorgen. Vad har ni för planer för att minska ohälsan, de ökade sjukskrivningarna och de ekonomiska underskott vi ser trots skattehöjningar?

Det vill vi ha svar på, och vi vill att ni tar ansvar för det.

Anförande nr 119

J a n V a l e s k o g (S): Det finns mycket att säga om er skolpolitik. Jag tror att alla, inte minst de ute i staden som jobbar i skolorna, vet att nästa år kommer 4 000 ytterligare elever till skolorna. De vet att ni har misskött skollokalsutbyggnaden kraftigt. Ni säger ofta nej till skolutbyggnader; det kommer ni också att göra ännu en gång senare i kväll.

Ni säger att ni har mer pengar till skolan. Då vet man att ni ska sänka skatten kraftigt och att ni plockar pengar som inte finns från bolagssektorn. Det mesta är fantasi-pengar. Jag tror inte att de som finns ute i skolorna tror på er riktigt. Ni sänker skatten kraftigt, och ni höjer anslagen till skolorna på samma sätt. Samtidigt ska ni

klara de utmaningar som finns. Jag tror att trovärdigheten är väldigt låg, inte minst med tanke på vad som har hänt de senaste åtta åren.

Anförande nr 120

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Senast under den förra mandatperioden kunde Alliansen visa att vi både kunde sänka skatten så att barnskötare och lärare kunde få lite mer utrymme och en liten ökad buffert i sin privatekonomi och förena detta med stora välfärdssatsningar, inte minst på skolans område.

Utbyggnaden av skolor initierades av Alliansen under vår tid. Men det är bra att också Socialdemokraterna har förvaltat detta och går fram. Vi säger nej till dyra skolor som innebär att man inte hushållar med skattebetalarnas pengar på ett bra sätt. Det är klart att vi ska bygga ut skolor, men vi ska också göra det med ekonomisk ansvarsfullhet.

Ta ansvar! Lyssna på de lärare och på den profession som står utanför Stadshuset och säger att detta är den sämsta budget som de kan komma på! De är oerhört kritiska, och de menar att det redan i dag är en tuff arbetsbelastning. Denna budget gör inte situationen lättare.

Anförande nr 121

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ekonomiskt ansvarstagande – vad var det under din tid som socialborgarråd, Anna? Ni sköt inte ens till för pris- och löneökningarna i barnvården. Jag vet att jag säger det ofta, men jag gör det för att ni ofta går upp och förväntat, ibland, konstaterar att det finns stora utmaningar i barnvården. Ja, det gör det verkligen, och vi gör nu allt vi kan för att försöka vända denna utveckling. Det kommer att ta tid, men det är verkligen en av våra viktigaste prioriteringar.

När det gäller det underskott som på något sätt utmålas som ett slags helhet när det gäller individ och familjeomsorg är det tre stadsdelar där underskottet finns. Överlag hålls budgeten. Det kan bland annat bero på högre konsultkostnader i en stadsdel där man nu har fått bort alla konsulter. Det sker stora steg framåt. Det kan också handla om placeringar av barn, och där kan vi inte spara in. Varje barn måste få stöd och skydd.

Jag fick inte svar från Lars tidigare. Min fråga är: Om ni tar över makten igen – kommer ni att göra samma sak en gång till? Kommer ni att göra besparingar i barnvården?

Anförande nr 122

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Så säger alltså ett borgarråd som ändå väljer att gå fram med effektiviseringar inom LSS och funktionsnedsatta i sin budget med 35 miljoner.

Jag delar inte bilden av att vi sparade inom socialtjänsten under vår tid. Vi satsade över 150 miljoner kronor under de år jag var socialborgarråd. Men det är klart att det fortfarande fanns stora utmaningar inom detta område. Vi ska fortsatt säkerställa att varje utsatt barn får det stöd som hon eller han behöver. Det är oerhört viktigt.

Jag vill mena att också ni måste stå till svars för och ta ansvar för underskotten i ett läge där ni höjer skatten och där vi ser hur pengarna riktas till allt annat utom kärnverksamhet. Det är bra att socialnämnden tar ansvar för att minska konsulterna, men på Stadsledningskontoret verkar konsulterna öka i full fart.

Anförande nr 123

J a n V a l e s k o g (S): Ordförande, fullmäktige! Det är som sagt glädjande att tertialrapporten visar på en fortsatt stark ekonomisk utveckling i staden och att vi ser goda verksamhetsmässiga resultat. Duktiga tjänstemän, effektiva politiker och en god ekonomisk hushållning gör att vi absolut kan låta lite skrytsamma i debatten. Om vi dessutom jämför med det moras som Moderaterna i landstinget leder framstår både den ekonomiska styrningen och den politiska ledningen här i staden som enastående effektiv. Det är den också, och detta säger jag i all ödmjukhet.

De borgerliga partierna försöker i sin reservation slå en del blå dunster i ögonen på stockholmarna, bland annat när det gäller bostadsbyggandet. Vi tar nu fram planer och markanvisningar, och vi genomför exploateringsavtal i en omfattning som är högre än vad någon kommunledning tidigare har haft. Om man räknar antalet markanvisningar, detaljplaner och program i genomsnitt för respektive mandatperiod kommer man fram till intressanta saker. Den kommunledning som ligger tvåa i historisk nutid är de rödgröna mellan 2002 och 2006. Förklaringen till detta är att vi då byggde, och nu bygger, många hyresrätter men även bostadsrätter. Vem kommer då etta? Om man räknar in ärendena från december månad i stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden är den hittills genomförda valperioden 2015–2016 solklar etta. De borgerliga får en tredje respektive fjärde plats under sina två mandatperioder de senaste 14 åren.

Det är samma sak när det gäller antalet studentbostäder. Det är något som de borgerliga partierna modigt nog vågar ta upp i sin reservation, där de klagar på det. Själva lovade de 4 000 studentbostäder under förra mandatperioden men klarade bara 1 600. Vi påbörjade förra året 822 studentlägenheter, men har projekt på väg fram till 2020 inklusive dessa drygt 800 lägenheter på hela 8 400 lägenheter. Det är skillnad.

De borgerliga påstår att staden lånar för mycket. Vi ska inte gå in på det än. Vi kan bara konstatera att era egna prognoser från 2014 var betydligt högre än vad vi de facto lånar i dag. Vi kommer att behöva låna för bostadsbyggandet, vägar, spår och skolor. Som jag sade förut fick inte de borgerliga fart på skolbyggnationen under förra mandatperioden. Jag vet att samarbetet fungerade dåligt mellan exploatering och stadsbyggnad när jag satt i utbildningsnämnden. Nu fungerar det betydligt bättre, vilket jag är otroligt glad att kunna konstatera. Vi har som sagt ännu ett ärende i kväll där Moderaterna säger nej till en skolutbyggnad på gymnasienivå.

Sammanfattningsvis tycker jag att denna tertialrapport visar att den rödgrönrosa politiken fungerar mycket väl i Stockholm.

Anförande nr 124

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Socialdemokraterna hade en jättehög svansföring när det kom till studentbostäder förra mandatperioden. De tyckte att Alliansen svek. Jag var lite förvånad över ert tonläge, för jag deltog knappt på ett enda nämndmöte där vi inte fattade beslut om start-pm, plansamråd eller antagna

detaljplaner för just nya studentbostäder. Planeringen av studentbostäder tog verkligen fart under vår tid.

Jan Valeskog! Här står det att antalet färdigställda studentbostäder är 318 stycken. Målet är 1 300. Prognosen förväntas ej uppnås. Det står också att kommunstyrelsen uppmanar i samband med tertialrapport 1 exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden att vidta aktiviteter för att säkerställa uppfyllelse av målet om 4 000 färdigställda bostäder till 2017. Så visst är risken stor att ni inte kommer att klara målet om studentbostäder. Det är ett vallöftessvek till studenterna.

Anförande nr 125

Jan Valeskog (S): Vi kommer att överträffa detta kraftigt även i år. Vi har två nämndsammanträden kvar i stadsbyggnadsnämnden, som du själv sade. Vi har ett sammanträde kvar i exploateringsnämnd, där jag råkar känna till dagordningen. Där kommer vi att ha många studentbostäder som markanvisas. Vi kommer nästa år att påbörja väldigt många.

Sammanlagt ligger siffran i dag på 8 400 lägenheter mellan 2015 och 2020 i prognoserna. Det håller fortfarande.

Anförande nr 126

Borgarrådet Lindblom (V): Jag hoppas att vi ska kunna lyfta debatten från att handla om stora underskott inom äldreomsorgen. Det blir som sagt märkligt när vi har minskat underskotten i äldreomsorgen med 100 miljoner. När det gäller Farsta, som har nämnts som exempel många gånger, visade bokslutet som ni lämnade efter er ett underskott på 37 miljoner. Nu är det 17 miljoner. Jag hoppas alltså att vi kan släppa detta nu.

Det vi i stället kan diskutera på riktigt är att vi under lång tid har haft ett systemfel, framför allt i hemtjänsten. Om man tittar på utvecklingen i Socialstyrelsens brukarundersökningar kontra den hemtjänstpeng vi har haft i Stockholms stad under lång tid ser vi att Stockholms stad ligger förhållandevis högt vad gäller nivå på hemtjänstpengen. Det har vi gjort under lång tid. Men det motsvaras inte av vår placering i brukarundersökningarna. Med alla pengar vi lägger på hemtjänsten – varför får vi inte utslag i brukarundersökningarna?

Det jag tror att vi måste börja diskutera – inte minst mot bakgrund av de stora demografiska förändringar vi står inför – är hur vi täpper till läckorna i systemet. Jag tror att en stor anledning till att vi får denna diskrepans mellan avsatta medel och placering i brukarundersökningar bland annat handlar om bristen på samordning. Vi har alldeles för lite samordning och samarbete mellan beställare och utförare, och vi har alldeles för mycket parallella strukturer, inte minst vad gäller hemsjukvård kontra hemtjänst.

Alla de här sakerna adresserar vi i stadens budget. Jag ser fram emot att ta fram programmet i framtidens äldreomsorg. Om vi ska klara de demografiska utmaningarna måste vi allokera resurserna på det mest effektiva sättet och se till att vi inte har parallella strukturer och onödiga kostnader. Vi kommer inte att ha råd med det, helt enkelt.

Vad gäller sjukskrivningarna tycker jag att det är bra att oppositionen lyfter fram just ledarskapets betydelse. Men det blir märkligt när Dennis, exempelvis, snurrar iväg om vilka avvägningar man gör i LOU-upphandlingar och deras eventuella påverkan på sjukfrånvaron. Det finns inget kausalt samband mellan LOU-upphandlingar och sjukfrånvaro. Om man tittar på den forskning som finns om sjukfrånvaro ser man att det främst handlar om närvarande ledarskap, systematiskt och förebyggande arbetsmiljöarbete och möjligheten att påverka och lägga upp sitt eget arbete. Jag har redan tjtat mycket om det företagshälsovårdsavtal vi har och de utbildningssatser för chefer vi har.

Jag tror också att vi måste vara ödmjuka inför att vi inte riktigt vet hur vi ska hantera vissa saker. Den psykiska ohälsan ökar i alla åldersgrupper, oavsett om man är 7 år gammal eller om man är 72. Där måste vi på något sätt fundera: Vad ska vi egentligen göra? Som arbetsgivare kan vi göra väldigt mycket, men vi kan inte påverka allt. Vi har inlett och förstärkt ett arbete, vi har lyckats hejda ökningen av sjukfrånvaron och vi har lyckats minska långtidsfrånvaron. Jag är absolut inte nöjd, men vi ska fortsätta att arbeta åt det här hållet.

Anförande nr 127

Borgarrådet K ö n i g J e r l m y r (M): Fru ordförande! Det gläder mig ändå att personalborgarrådet tar sjukfrånvaron på allvar. Jag delar mycket av det du säger, Clara, när det gäller friskfaktorer, delaktighet och så vidare. Men i T2:an visar det sig ändå att det är något högre sjukskrivningstal jämfört med samma period förra året. En stor grupp är just yngre kvinnor under 30 år.

Min fråga är: Hur tänker personalborgarrådet kring arbetsbelastningen för de förskollärare som nu är oroliga för ytterligare arbetsbelastning när man går fram med förslag på heltid i förskolan? De säger att det är helt ohållbart i ett läge där det redan är ökade sjukskrivningar och svårt att hitta vikarier på grund av förskolläraryrket. Detta förslag kommer ytterligare att spä på problemet med större barngrupper och ökade sjukskrivningar. Hur ser man på det från din sida?

Anförande nr 128

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vi kommer som sagt att följa detta noga och se hur många barn det rör sig om och om det finns behov av tillskott eller om man kan lösa det inom ordinarie budget. Det har finansborgarrådet varit jättetydlig med.

Vad gäller förskolan tror jag också att det är viktigt att fundera över till exempel vilket stöd vi har för våra förskolechefer. I dag har vi generellt ett problem i våra välfärdssektorer där både förskolechefer och äldreomsorgschefer knappt har något organisatoriskt stöd alls och väldigt stora kontrollspann. Resultatet blir att organisatoriska uppgifter som antingen ska ligga på chefen eller på en bemanningsassistent – sådana vill man gärna ha – sipprar ned på förskollärarna, som inte heller hinner med. Det sipprar i sin tur ned på barnskötarna.

Vi har många parallella strukturer och strukturfel som vi behöver jobba med. Men vad gäller ett ekonomiskt tillskott kommer vi att följa det noga.

Anförande nr 129

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande, fullmäktige! Det första inriktningsmålet, Ett Stockholm som håller samman, bedömer ni som helt uppfyllt. Det tredje verksamhetsmålet, Stockholm – en stad med levande och trygga stadsdelar, bedömer ni också som uppfyllt. Detta gör ni samtidigt som Stadsledningskontoret kan konstatera att undersökningar visar att känslan av trygghet varierar mycket mellan olika stadsdelar. På Östermalm upplever 89 procent att de känner trygghet. I Rinkeby-Kista är det 44 procent. Variationen är allra störst för kvinnor. 31 procent i Rinkeby-Kista känner sig trygga mot 88 procent på Östermalm. I garaget i Tensta centrum har fastighetsägare efter mångårig hopplös kamp nu blivit så desperata att de har satt dit en råttskrämma och tror att den ska skrämma bort narkotikalangare och ungdomsbrottslighet. Det är inte så lyckat, tycker jag. Men när polisen fallerar, i avvaktan på beslut om kameraövervakning och när trygghetsarbetet inte fungerar är läget ganska hopplöst.

Det skrämmer mig att ni tycker att målet är uppfyllt. Tycker ni inte att det finns någonting mer som behöver göras?

En annan åtgärd för att öka trygghet och trivsel man kan läsa om är att trafiknämnden arbetar tillsammans med många aktörer för ett ökat stadsliv och trivsammare utemiljöer. Där kan man läsa: Under sommaren har Swedenborgsgatan, Skånegatan och Rörstrandsgatan varit gågator. På Humlegårdsgatan har det varit en pop up-park, och på Pipersgatan invigdes i augusti stadens första parklet. Allt detta sker i innerstaden samtidigt som alla blomlådor i Spånga centrum stod helt tomma på blommor. Man hade inte ens lyckats få dit några på midsommarafton.

Ni talar om fina cykelstråk i innerstaden samtidigt som gatorna i villaområden, som är riktiga och viktiga cykelstråk när man ska till tåget och till skolan, inte finns på era kartor. De är fyllda med djupa potthål som är farliga för cyklister och farliga för gående. Invånarna får veta att det inte finns pengar till att laga dem, för de ska nämligen gå till cykelstråken. Ett Stockholm som håller samman – jag tror att ni är rätt ensamma om att tycka att detta mål är uppfyllt.

Jag yrkar bifall till reservationen.

Anförande nr 130

K a r i n G u s t a f s s o n (S): Fru ordförande! Nu var det den andra liberalen som går upp i talarstolen och talar om måluppfyllelse. Jag kan dela den problematisering som både du, Ann-Katrin, och Lotta gör avseende måluppfyllelse och att vi säger att målen är uppfyllda. Lotta talade om våldet i Stockholm. Men när jag läser tertialrapport 2 från 2013, som var den period då ni styrde, ser jag att ni också hade mål som man näppeligen kan hävda är uppfyllda. Mål 1:2 om att invånare i Stockholm är självförsörjande säger ni är uppfyllt helt. Men jag vet att det fanns personer som gick på försörjningsstöd då också.

I uppfyllelsen av 2:3 säger ni att stockholmarna upplever att de får god service och omsorg. Det målet är också helt uppfyllt, säger ni. Jag är helt övertygad om att det fanns människor också då som kände sig missnöjda med servicen, precis som det är nu.

Jag är beredd att ta en diskussion om måluppfyllelsen, men det är konstigt att det bara sker när ni är i opposition.

Anförande nr 131

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag tycker att du undviker den viktiga frågan. Det jag ville påpeka var – jag kanske inte var tillräckligt tydlig – att ni genom politiska beslut har tagit er ifrån målen. När man beslutar att satsa på innerstaden i stället för på ytterstaden i trafiknämndens verksamhet ökar man skillnaderna. Det är väl inte något som håller samman? När man ser skillnaderna mellan stadsdelarna och vet att det inte har blivit bättre och att ni inte har medverkat på det sätt ni kanske skulle ha kunnat för att stödja har det inte blivit bättre.

Jag tycker att ni har vidtagit åtgärder så att det har blivit sämre. Man ska alltid sträva mot att det blir bättre. Det är svårt med mål, för vissa kan man kanske aldrig riktigt uppnå. Men jag vill påpeka att ni med den politik ni medvetet har fört har ökat skillnader i stället för att få staden att hålla samman.

Anförande nr 132

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag vill bara säga att det inte är sant att vi inte satsar på hela staden. Vi satsar i innerstaden, och vi satsar i ytterstaden. Vi har åtgärder överallt. Sedan är det möjligtvis så att det inte syns lika mycket i medierna när vi gör saker som inte sker i innerstaden. Det finns ju fler människor här och fler tidningar som bevakar det hela.

Du talar om hål i villagatorna. Jag skulle vilja säga att vi gör stora satsningar på att se till att gatorna är okej. Vi gör det lika mycket i innerstaden som i ytterstaden, men du ställer det på något vis mot cykelsatsningarna. Om man tittar på de cykelsatsningar vi gör ser man att de är spridda över hela staden. Ekonomiskt är det ungefär samma nivåer på det som vi gör i innerstaden som i ytterstaden. Men det är också någonting som syns mer i innerstaden. När jag inviger något på Norr Mälarstrand syns det mer än när jag kommer att inviga den gamla Huddingevägen när den är klar. Det ger sådana effekter.

Vi har ganska kraftiga satsningar på trygghetsskapande åtgärder i form av en bättre belysning i de utsatta områden som behöver detta. Alla dessa saker tar tid att få igenom så att de syns. Men det är ett stort arbete på gång.

Anförande nr 133

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Nu råkar det vara så att jag bor i ytterstaden. Jag vet precis hur det ser ut där. Det handlar inte om vad det står i tidningarna. Ni satsar på Huddingevägen och cykling. Jag kan tala om för dig att jag tycker att ni ska vara glada för att så många barn cyklar till skolan på vanliga villavägar och att så många cyklar till pendeln med tanke på de här hålen i gatorna. De som ringer till trafikkontoret får beskedet: Nej, det finns inte pengar till att laga hålen, för det där är inga cykelsatsningar. Därför finns det inga pengar till det. Det är det besked de har fått. Tala om var hålen finns så ska vi se vad vi kan göra, säger man.

Vet du vad som händer då? Då åker man dit och mäter hur djupa hålen är. En del är inte tillräckligt djupa, så man tar hand om det ena men inte det andra. När jag talar om ”inte tillräckligt djupa” hål är det inte särskilt stora djup. Detta är de besked som

ges. När ni har beslutat om cykelleder betyder det att ni har valt bort de andra vägarna där det är jättemånga som cyklar, inte minst barn.

Anförande nr 134

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tror att det finns en tendens hos alla majoriteter att vara ganska goda kålsupare när det gäller att försöka få sina mål att se ut att vara mer uppfyllda än vad de är. Jag vet att också ni var rätt negativa och kritiska vid de tillfällen då förvaltningschefer satte en grön plupp i stället för en gul plupp. Jag tycker att vi ska använda fler gula pluppar än gröna pluppar, inte minst för att visa att man är på gång med någonting. Det är inte helt nödvändigt att man ens vid T2:an har uppnått allting.

Men nödvändigt är, fullmäktige och åhörare, att vi börjar bli lite mer ärliga med varandra. Kalla en sak för vad den är! Kalla ett potthål för vad det är, Daniel Helldén! De finns i Södra Ängby också, hos en av mina bästa vänner och kollegor som bor där. Jag förstår om de finns där; jag fattar det. Jag tycker att det är jättebra med cykelbanan på Norr Mälarstrand. Det har vi i Liberalerna på Kungsholmen lokalt argumenterat för länge. Jag tycker att det är jättebra med cykelstråken. Man kan köra rullskidor där också. Men samtidigt får vi inte glömma bort cykelbanor, trottoarer, gator och så vidare i andra delar av staden när vi gör de här autostradorna. Vi är bra på att göra de stora grejerna som syns och att vara tydliga med det.

För att återgå till mitt absoluta favoritområde här i staden, nämligen bostadsbyggnandet, tycker jag att det är himla konstigt att majoriteten plockade bort indikatorn färdigställda lägenheter. Vi har gjort oss roliga i den här talarstolen från båda håll när vi har sagt att man inte kan bo i en markanvisning, i en detaljplan eller på en bottenplatta gjuten i betong. Nej, det kan man inte göra. Då tycker jag att det hade varit klädsamt att ha kvar indikatorn färdigställda bostäder. Om ni inte vågade eller inte ville ha den kvar vet inte jag, och det har vi inte fått något svar på trots att vi har talat ganska mycket om det.

Jag är dessutom återigen orolig för att ni inte klarar de högt uppställda bostadsmålen. Vi vill att ni ska klara målen. Det är bara det att ni har en politik som dessvärre motverkar det. Vi har ett stort bekymmer på stadsbyggnadskontoret med en personalomsättning som är alldeles illa. Vi har lagt fram förslag från Liberalerna om att komma till rätta med det, men ni vill inte.

Bifall till Alliansens reservation!

Anförande nr 135

Borgarrådet H e l l d é n (MP): När det gäller potthål insinuerade min kollega Ann-Katrin att förorterna och ytterstaden inte får de åtgärder som de behöver, och hon hänvisade till att hon själv bor i förorten. Det gör jag också. Jag ser potthål, och jag ser också när de åtgärdas vilket kontinuerligt sker. Självfallet finns det ställen man missar, och det finns problem med gatorna. Vi gör satsningar som förbättrar detta, men det är en herrans massa gator. Trafikkontoret brukar slänga sig med siffran 3 600 gator som man ska ta hand om. Vad vi gör är en prioriteringsordning. Vi börjar nu med att se till att vi har de viktiga pendlingsstråken och att de kommer i ordning. Det gäller i hela staden – överallt. Det gäller inte bara i innerstaden. Men självklart måste vi få ordning även här precis som vi måste få det ut emot Hässelby och

Vällingby. Det handlar om cykelbanor ut mot Spånga och vart vi än ska någonstans i den här staden.

Vi glömmer inte bort. Men vi prioriterar, och vi ser att vi måste börja med de stora satsningarna. Självklart ska vi se till att alla gator är i ordning.

Anförande nr 136

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är precis det jag menar, Daniel Helldén. Det finns absolut behov av de stora stråken – ingen tvekan om det. Det är bara det att du nu räknar upp alla de här stora stråken igen när det finns stora behov också inne i olika bostadsområden. Låt oss då upprätta en potthålspatrull som far runt i områdena och ser: Här är det många barn som cyklar till skolan! Här är det faktiskt inget vidare för dem som är funktionshindrade eller för den delen för dem som går med tvillingvagnar och så vidare.

Någonting mer måste göras om man nu tycker att staden ska hålla ihop, och det tycker jag också. Det finns en tendens att ni ändå favoriserar andra saker när staden ska hålla ihop. Ni bekämpar problem på ett ställe och nedprioriterar på ett annat och tycker att man där kan klara sig själv. Det är det jag menar.

Anförande nr 137

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Ordförande, fullmäktige! Jag vill lyfta upp ett av stadens inriktningsmål, och det är målet om en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika. Innan jag nu retar upp någon liberal med att målet anses uppfyllt ska jag genast börja med att erkänna att jag inte tror att vi är helt där ännu. Så har jag gjort det klart!

Men det finns tydliga satsningar, och det är dem jag också vill lyfta fram. Vi jobbar med jämställdhetsintegrering i den här staden, och det är stor skillnad när vi strukturellt och strukturerat börjar räkna pengar, timmar och fördelningen av makt och resurser för att visa vilka som får mer och vilka som får mindre i Stockholm. När det blir tydligt kan det också börja hända saker. Vi sätter fakta på det som många har gått och känt, som har skavt och som kanske har varit en upplevelse under lång tid. Man kanske har sett och känt att här är det inte lika, och här får vissa mer tid än andra och vissa får mer pengar än andra. Detta blir ofta lätt avfärdat just som en känsla eller som enskilda upplevelser. Men när man börjar räkna, titta på fördelningen och sätta ord och pengar på det blir det tydligt, och då går det också att göra någonting åt det.

Jag tycker att det lyfts fram bra i tertialrapporten vad Enskede-Årsta-Vantör gör, det vill säga att de har jämställdhet som fokus. De analyserar utifrån det, och de gör analyser utifrån den könsuppdelade statistik som de får. De gör också förändringsarbete utifrån detta. Jag tror verkligen på det här sättet att arbeta – på ett strukturerat och genomgripande sätt. Man tar sig an jämställdhetsmålet att makt och resurser ska fördelas lika oavsett kön, och man gör det på ett så tydligt sätt att det går att räkna och titta på.

Jag ville lyfta upp detta och säga att jag med glädje också bifaller tertialrapporten.

Anförande nr 138

A n d r e a S t r ö m (M): Ordförande! Tack, Anna, för din redovisning och för att du berättar vad ni gör! Men jag skulle vilja se fler konkreta åtgärder. Enligt Brås senaste rapport som kom häromveckan har antalet kvinnor mellan 16 och 24 år som har utsatts för sexualbrott fördubblats på tre år. Vad vill ni göra åt den otrygghet som drabbar unga tjejer i vår stad?

Anförande nr 139

A n n a R a n t a l a B o n n i e r (FI): Tack, Andrea! Det finns massor av saker att göra på området. Såklart är det otroligt alarmerande och absolut inte acceptabelt att tjejer och kvinnor utsätts för sexualbrott, att de inte kan röra sig fritt eller att de upplever otrygghet. Det görs en massa saker.

Man har inte så lång talartid på sig här, men jag vill ändå passa på att lyfta upp projektet ROS – Respekt och självrespekt. Det är ett projekt som började i Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning men som nu ska vara stadsövergripande och komma in i fler stadsdelar. Det handlar bland annat om att utbilda elever i gränssättning mot sig själva och mot andra. Vad är okej för mig? Hur kan jag hjälpa mina klasskompisar och mina kompisar att sätta gränser för vad som är acceptabelt att utsätta mig själv eller andra för? Detta projekt leds av trygghetskoordinator Leila Baksi, som också har varit ansvarig för arbetet på We Are Stockholm. Också där har man lyft dessa frågor.

Anförande nr 140

Y v o n n e F e r n e l l I n g e l s t r ö m (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi har en god konjunktur, och det går bra för Stockholm. Men någon närmare analys finns egentligen inte i tertialrapporten, utan det är bara en mer allmän slutsats att stadens invånare kan känna tillförlitlighet till att staden levererar en god kvalitet med hög effektivitet.

Om nu tre av tio 20-åringar saknar fullföljd gymnasieutbildning saknas ju fortfarande insatser som måste till för att hjälpa dessa ungdomar vidare till arbete eller utbildning. Som alla säkert redan känner till är det svårt att få arbete utan en gymnasieutbildning, i alla fall på Stockholms arbetsmarknad eftersom man där söker välutbildad och kvalificerad arbetskraft.

Det är tråkigt att se att de utrikes födda ökar sin arbetslöshet när inrikes födda minskar sin. Det är början till ett växande utanförskap som vi behöver vara mycket medvetna om trots andra positiva siffror för Stockholm. Det gäller nu att hålla ett öga på hur långtidsarbetslösheten ser ut framöver och att den inte ökar och att inte heller hushållens långvariga biståndsbehov ökar. Hur ska nyanlända kunna ta sig in på Stockholms arbetsmarknad? Det är en central fråga att snabbt försöka lösa. I annat fall ser nog dessvärre siffrorna för Stockholm helt annorlunda ut om ett par år, när vi har betydligt fler nyanlända att räkna med.

Något vi kan göra är att bättre ta vara på nyanländas kompetens. Därför vill vi moderater se till att två nya jobbtorg kan startas med specialiserade uppdrag om validering. Vi vill även starta en integrationspakt med yrkesmentorsprogram för nyanlända, och vi vill bygga ut yrkesvux. Vi vill också gå vidare med lärlingsutbild-

ningar och yrkesutbildningar inom bristyrken, lärlingsanställningar i staden och yrkesintroduktionsavtal för unga med utbildning inom ramen för fastställd arbetstid.

När det gäller uppföljningen är det särskilt iögonfallande att 90-dagarsgarantin ligger långt ifrån måluppfyllelse. Kommunfullmäktiges årsmål är 100 procent, och man når endast upp till 61 procent. Man säger sedan att målet är för högt satt. Men i 90-dagarsgarantin, som man har överenskommit med Arbetsförmedlingen att införa i staden, finns traineejobben. Dessa blev inte av. Jag skrev en interpellation nyligen om just uteblivna traineejobb här i Stockholm. I landet blev det, som ni vet, 0,4 procent av alla utlovade som kom till. I staden var vallöftet 600 traineejobb på 100 dagar. Det är klart att målet för 90-dagarsgarantin inte kan uppnås när traineejobben inte kommer till. Jag finner det hela märkligt.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Anförande nr 141

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är viktigt att vi jobbar med den grupp unga som inte klarar gymnasieskolan. Precis som det sägs här är det utan gymnasieexamen svårt att få jobb på Stockholms arbetsmarknad. Det är därför vi till exempel har stärkt det socioekonomiska tillägget i skolan, och det är också därför vi jobbar aktivt med denna grupp unga vuxna som inte har klarat gymnasiet. Vi söker upp dem och ger dem möjlighet att utbilda sig senare i livet. Vi har också gjort stora satsningar på komvux med anledning av det – något som ni skar ned på under er tid.

Kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm har fokuserat på just denna grupp i sin senaste rapport *Dold potential*, där det finns flera konkreta förslag. Två av de saker som du lyfter fram konkret är uppsökande arbete riktat till unga och att nyanlända får möjlighet att läsa yrkesutbildning och sfi kombinerat. Det är ett sätt att stärka de här grupperna. Det är just dessa två saker ni i er budget pekar ut att ni vill skära ned på. Det gäller alltså de projekt vi gör med ESF. Hur förhåller du dig till det?

Anförande nr 142

Y v o n n e F e r n e l l I n g e l s t r ö m (M): Vi talar om att öppna upp en arbetsmarknad som finns utanför kommunen. Vi kan aldrig lösa arbetslösheten genom att anställa alla i kommunen. Det gäller till exempel Stockholmsjobben, där man anställer ett antal personer. Det finns egentligen inga sådana jobb, och man satsar 70 miljoner, om jag inte missminner mig, på 1 500 personer som förut gick på ekonomiskt bistånd. Tacka sjutton för att ekonomiskt bistånd och arbetslösheten då sjunker!

Jag tycker att vi måste titta på att det finns en arbetsmarknad utanför Stockholm. Det är inte bara återkommunaliseringar och kommunala eller statliga, för den delen, jobb.

Anförande nr 143

A n d r e a S t r ö m (M): Jag skulle vilja lyfta fram ett ämne som vi inte har talat om i dag. Det handlar om att vi har fått de stadsövergripande resultaten från Stockholmsenkäten 2016. Enkäten visar på blandade resultat. Vi ser en positiv utveckling bland unga i Stockholm när det gäller rökning, alkoholkonsumtion och brottslighet. Siffrorna sjunker, vilket är glädjande.

Det som däremot oroar är siffrorna när det gäller psykisk ohälsa, särskilt när det gäller unga tjejer i vår stad. När vi tittar på andelen elever i år två på gymnasiet som ofta känner sig ledsna och deppiga utan att veta varför ser vi att siffran är 42 procent av tjejerna i staden. I vissa stadsdelar är den så hög som 55 procent. Om man tittar på andelen tjejer som uppger att de ofta tycker att det är riktigt härligt att leva ser man att siffran är 61 procent, vilket innebär att närmare 40 procent inte tycker det. Ohälsotalen fortsätter att stiga i Stockholm, särskilt bland unga tjejer, och det är allvarligt. Det är oroväckande att den negativa trenden inte bryts. Psykisk ohälsa är inte bara ett stort problem för den enskilde individ som mår dåligt utan också ett samhällsproblem när det riskerar att påverka unga människors möjlighet att avsluta sina studier, ta klivet in på arbetsmarknaden och vara delaktiga i vardagslivet i övrigt.

Från Moderaternas sida har vi lagt fram en rad förslag för att minska den psykiska ohälsan. Jag skulle vilja höra hur majoriteten ser på detta.

Anförande nr 144

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Vad bra att du lyfter frågan! Jag vill bara berätta vad landstinget och KSL sysslar med, för det är kanske inte alla som har koll på det. Jag sitter bland annat med i en samverkansgrupp som heter Vård i samverkan, VIS, där vi har representanter från länets kommuner och även borgarråd och landstingsråd. Vi har i denna styrgrupp precis antagit en handlingsplan som heter *Uppdrag psykisk hälsa*. Vi har haft stimulansmedel från Socialdepartementet under flera års tid, och nu har vi äntligen enats om en gemensam handlingsplan. Det innebär bland annat att man fokuserar mycket på elevhälsan. Det handlar till exempel om socialtjänsten. Olle har influensa, men Åsa och han kommer att tala mer om detta. Vi kommer att stega upp arbetet, och jag är väldigt stolt över handlingsplanen.

När jag ändå har ordet tänkte jag också säga att jag är glad för att man i handlingsplanen också lyfter ohälsa bland äldre. Ofta tänker vi till exempel att depression och ångest är en naturlig del av åldrandet, och där sker en systematisk åldersdiskriminering. Nu ska vi få ihop samverkan mellan socialtjänst och äldreomsorg, och det är jag glad över.

Anförande nr 145

A n d r e a S t r ö m (M): Du har helt rätt i att det är en viktig fråga inom äldreomsorgen också. Men det gäller framför allt våra unga, som vi har ansvar för inom socialtjänsten. Från Moderaternas sida vill vi införa en elevhälsogaranti och ha fler socialsekreterare på nätet. Jag skulle vilja se ännu tydligare prioriteringar från majoriteten i budgeten på området.

Anförande nr 146

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Hej Andrea! Jag vill bara säga några saker om elevhälsan. I Stockholm satsar vi i år i våra skolor på att se till att det finns elevhälsoteam på varje skola. Så var det inte under allianstiden.

Vi tänker att för att vi ska kunna göra någonting behöver vi ha ett samarbete med socialtjänsten. I år kommer vi dessutom att försöka ta reda på orsakerna till att tjejerna mår dåligt. Jag har mina egna funderingar om det. Vi jobbar alltså förebyg-

gande, och vi jobbar brett. I stället för att vi gör punktinsatser försöker vi se till att tjejkerna inte kommer att må så dåligt i framtiden.

Anförande nr 147

A n d r e a S t r ö m (M): Det är glädjande att höra att ni vill hitta orsakerna. Jag har också mina teorier. Men detta är ett allvarligt problem som vi måste ta tag i. Vi vill införa en elevhälsogaranti, men vi vill också gå längre. Man ska kunna boka tider på nätet, och vi vill ge extra insatser till ungdomsjourer och uppsökande verksamhet samt se fler socialsekreterare på nätet. Vi vill bredda detta för att hitta alla unga. Vi vill gå längre.

Anförande nr 148

S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Jag tänkte inte ta upp underskotten i äldreomsorgen, som flera har tagit upp men som Clara inte tyckte att vi skulle diskutera mer. Jag tyckte dock att det var intressant att just du, Clara, tog upp lite andra frågor om systemfel i hemtjänsten och läckor och bristen på länk mellan avsatta medel och placeringen i brukarundersökningen. Du hade lite spaningar där om att det kunde handla om brist på samordning och så vidare som behövde rättas till. Det är nämligen lite så att det är du som är oss svaret skyldig. Det är du som har puckarna i ditt knä.

Jag tycker att du har storstilade ambitioner, eller vad man nu ska säga. Du har satsat högt på äldreområdet. Då kommer jag till det som egentligen gjorde att jag begärde ordet, nämligen måluppfyllelsen. I T2:an som vi har fått visar det sig att alla mål inte är uppnådda, och det är ganska viktiga mål som man bedömer inte kommer att uppfyllas. Nöjda omsorgstagare, upplevelsen av trygghet, måltiden ska vara en trevlig stund – det är sådana, viktiga mål som är högst primära i livet och i kvaliteten i äldreomsorgen.

Med risk för att låta som en sportjournalist skulle jag ändå vilja veta lite mer: Hur känns det? Eller kanske snarare: Hur tänker du? Du vill satsa högre, du vill satsa framåt och du utmanar. Det tycker jag är positivt. Men vi har inte kommit i mål ens med de mål som är uppsatta. Vad ska vi mer vänta oss?

Med detta yrkar jag bifall till vårt yttrande i kommunstyrelsen.

Anförande nr 149

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Åh vad roligt att få diskutera något annat än en miljon hit och en miljon dit! Det blir så tråkigt, tycker jag.

Vad gäller indikatorerna kan man titta på Socialstyrelsens brukarundersökning och den öppna jämförelsen och se att vi ligger stabilt över tid. Det är det som våra indikatorer baseras på. Om man ser skillnad mellan 2014 och 2015 beror det på att sättet vi har kalibrerat indikatorerna på har ändrats. Vi har alltså höjt målsättningarna på flera parametrar jämfört med hur indikatorerna såg ut 2014. Men vi ligger stabilt i brukarundersökningarna. Jag skulle gärna vilja se en kraftig ökning, och jag tror att det är något som förhoppningsvis också kommer att ske med tanke på hur mycket som händer inom äldreomsorgen nu: kvalitetsmärkning inom demens, satsning på schemaläggning och bemanning, rambeslut i hemtjänsten, trygga-hemgångs-team, IOP om våld i nära relationer och så vidare. Det händer alltså mycket.

Jag tycker att indikatorer ska sättas så att man hela tiden höjer sig. Bara gröna pluppar är inte så intressant i verkligheten.

Anförande nr 150

S o f i a M o d i g h (KD): Jag noterar att du säger att det förhoppningsvis ska ske. Det hoppas vi väl alla, men det är det här med målstyrning. Om man ska sätta upp mål är det klart att vi inte bara kan hoppas att de ska uppfyllas. Det gäller också att ha planer som uppnår de höga ambitioner man har. Annars är inte ambitionerna lika mycket värda, åtminstone inte den dag man ska rösta.

Anförande nr 151

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Fru ordförande! 1 miljard kronor är väldigt mycket pengar. Jag tänker dock inte tala om någon belåning. 1 miljard kronor, lite drygt, motsvarar de fördyringar i de ny- och reinvesteringar som fastighetsnämnden har beslutat om sedan 2015. Detta visar på den omfattande kostnadsökning som har skett i i stort sett alla beslutade investeringsärenden sedan maktskiftet. Det är många idrottshallar och andra fastigheter som stockholmarna skulle ha kunnat få om prognossäkerheten hade varit bättre och budgetarna hållits.

De skenande fördyringarna har många olika orsaker. Dessa omfattar alltifrån undermåliga undersökningar av markförhållanden och kostnadsfördyringar på grund av bristfälliga tekniska undersökningar till upphandlingar med få eller inga anbud. Jag har full förståelse för att det ibland under ett projekts gång kan uppträda saker som man inte har räknat med, men det är inte acceptabelt när det händer i nästan varje projekt.

Allianspartierna har i åtskilliga ärenden i fastighetsnämnden lyft behovet av kostnadskontroll och att hitta fler kostnadseffektiva lösningar och lägen. En av anledningarna till att kostnader för projekt inte kan hållas nere är bristen på anbud. I en del ärenden har inte ett enda anbud kommit in, vilket leder till både förseningar och fördyringar. Tyvärr är det få byggherrar som väljer att lägga anbud, på grund av omständliga och omfattande krav i upphandlingsunderlaget.

Jag blir därför oroad när jag läser i tertialrapport 2 att fastighetskontoret har för avsikt att ytterligare försvåra upphandlingen genom att bland annat införa den så kallade vita jobb-modellen. Jag är orolig för att detta snarare kommer att leda till ännu färre anbud i framtiden och att endast ett fåtal byggherrar kommer att bemöda sig att inkomma med anbud. Detta skulle i sådana fall ytterligare minska möjligheten att hålla kostnaderna nere.

Fastighetsnämnden står inför stora utmaningar med kostnadsökningar, svag prognossäkerhet och projekt som negativt påverkar nämndens resultat. Fastighetskontoret arbetar enligt tertialrapport 2 med en åtgärdsplan för att möta den negativa utvecklingen. Detta är positivt och synnerligen nödvändigt. Jag ser fram emot konkreta förslag som kan bryta den negativa trenden.

Med detta yrkar jag bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 152

J a n V a l e s k o g (S): Jag kan hålla med om mycket av det som Henrik Sjölander säger i sin beskrivning av det läge som vi har på entreprenad- och byggmarknaden i Stockholm. Det är problematiskt. Det handlar nog inte så mycket om vita jobb eller inte, utan det handlar framför allt om bristande konkurrens. Det är för få bolag som är verksamma. En del kallar det till och med för en oligopol-situation.

Det stämmer att det är färre projekt som fastighetsnämnden har, och jag kan berätta att det nästan är ännu värre för kommunerna ute i länet. De har svårt att få anbud på projekt, och det blir helt orimliga nivåer. Entreprenadkostnaderna ökar med 4–5 procent varje år. Vi själva kan ju ta exemplet Slussen, där vi talar om miljardbelopp i ökning. Det är ett tecken på samma sak. Lösningen är att vi måste få in fler som jobbar. Vi har också kompetensfrågor – att vi måste utbilda fler personer inom en rad olika områden som jobbar inom branschen. Det är alltså en mängd olika åtgärder som måste till.

Detta är ett problem som vi delar inte bara i fastighetsnämnden utan på många andra håll.

Anförande nr 153

H e n r i k S j ö l a n d e r (M): Jag gläds åt att du verkar hålla med om att upphandlingarna inte verkar funka och att det leder till att det bara är ett fåtal större aktörer som är delaktiga. Det är därför jag ställer mig ifrågasättande till att man inför ännu mer krav och försvårar upphandlingarna genom vita jobb-modellen, som på ett effektivt sätt kommer att stänga ute mindre aktörer och endast leda till, precis som du säger, att det blir några fåtal stora byggherrar som kommer att lägga anbud. Det är tyvärr fel väg att gå.

Anförande nr 154

L o r e n a D e l g a d o (V): Fru ordförande! Vi vet att ökad arbetsbelastning leder till ökade skador och sjukskrivning, säger högern. Vad bra att ni tar upp det! Inom hemtjänsten i Skärholmen har vi gått från minus 12 miljoner till minus 4 miljoner med fler anställda och ett ökat antal mellanchefer, satsning på schemaläggning etcetera. I Skärholmen har vi minskat bidragsberoendet och ökat antalet i sysselsättning.

Men visst har vi saker kvar att jobba med. Puckeln ni lämnade är väldigt hög, icke att förglömma socialsekreterarnas situation, där vi genom att öka inom administration och antalet mellanchefer nu börjar se ljuset i personalomsättningstunneln. I slutet av året kommer vi att uppnå noll konsulter.

När det gäller det demokratiunderskott som finns i staden, och som har funnits i flera år, blommar föreningslivet med paraplyorganisationer för folk, ungdomsrådet och medborgarbudgeterad park. Till detta ska läggas det lokala utvecklingsprogrammet och hur det driver arbetet framåt genom att man samarbetar mellan olika förvaltningar. Vi verkar göra sakerna rätt på något sätt, trots kritiken.

Anförande nr 155

L a r s S v ä r d (M): Fru ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Jag är lite förundrad över den triumferande attityd som finns i den rödgrönrosa majoritetens uppfattning i tertialrapporten. Jag kan medge att det är mycket som fungerar bra i staden. Jag kan konstatera att det för tillfället råder en högkonjunktur. Fru Fortuna ler fortfarande mot er.

Dock tycker jag att ni borde dra ned smilbanden lite eftersom det finns flera oroande tendenser man kan se i T2:an när det gäller både ekonomi och verksamhet. Ni ökar ramen för skuldsättning med ytterligare 10 miljarder till sammanlagt 60 miljarder kronor. Det pågår en skuldsättningspolitik utan dess like i denna stad.

Låt mig nämna några problemområden som jag kan identifiera när jag läser igenom T2:an. Individ- och familjeomsorg prognostiserar ett underskott på 72 miljoner kronor i staden. Man klarar inte målen om andelen förskollärare. Man missar bostadsmålen. Sjukfrånvaron ökar. Man missar flera mål om kvaliteten inom äldreomsorgen – detta bara för att nämna några av de problem som utmaningar som finns efter två år med ert styre. Och detta trots stora skattehöjningar!

Ändå slår ni er för bröstet i symbolisk mening och hävdar att er politik levererar seger efter seger. Jag är säker på att många av er ibland måste känna som Pyrrhus gjorde: En sådan seger till och jag är förlorad.

Jag är gruppleddare i Hägersten-Liljeholmen. Där går äldreomsorgen med underskott på 16 miljoner. Det är en försämring med 1 miljon kronor jämfört med i våras. Låt mig ta ett lokalt exempel från stadsdelen: Fruängsgårdens vård- och omsorgsboende, som återkommunaliserades 2014 av er mot förvaltningens rekommendation. Omvandlingen från lokalt till kommunalt skulle enligt er leda till bättre samordning och högre kvalitet. Men nu larmar personalen. I ett brev, som jag antar att Wanngård redan har sett, finns över 50 underskrifter från dem som jobbar i Fruängens vård- och omsorgsverksamhet. De har skrivit till samtliga stadsdelspolitiker att läget är pressat och att det har skett sedan kommunen tog över.

Missnöjet är stort. Den försämrade ekonomin riskerar att gå ut över kvaliteten, säger man. Sjukfrånvaron är för hög, och det har skett många uppsägningar. Så här blir det – och jag säger precis som jag sade under budgetdebatten – när professionen körs över av politiken.

Anförande nr 156

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vill först och främst komma med en sakupplysning: En stor anledning till det stora underskottet i Hägersten-Liljeholmen beror på Axelsbergs vård- och omsorgsboende. Det är ett populärt boende, men problemet är att nattbemanningen blir otroligt dyr med tanke på hur det är byggt. Detta boende går därför mycket back. Vi har sett till att äldreförvaltningen går in med hjälp bland annat när det gäller hur man ska optimera schemaläggning och hur man ska fixa det hela med digitala hjälpmedel. Men problemet kvarstår. Vi kan inte ha den typ av boende som Axelsberg är. På sikt måste vi bygga smartare boenden. Detta är nio våningar, och man kan inte ha en optimal schemaläggning med de förhållandena. Det är alltså Axelsberg som är drivande.

Jag har haft kontakt med personalen på Fruängsgården. Det de protesterar emot är en förändring av nattbemanningen. Jag fick besked från Anders Carstorp, som är stadsdelsdirektör där, om att man helt enkelt inte kommer att genomföra denna förändring. Jag har träffat personalen på Fruängsgården flera gånger, och vi har nära kontakt. Man är nöjd med att vi tog tag i det här.

Anförande nr 157

L a r s S v ä r d (M): Det är glädjande att ni lyssnar på personalen ibland, i alla fall. Då kanske det inte finns fog för den oro de känner för den ekonomiska neddragning som deras chefer har sagt att man är tvungen att göra med anledning av den budget som är lagd.

Anförande nr 158

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Jag har både under budgetdebatten och nu under T2:an misslyckats med att förklara skillnaden mellan prognos och utfall. Eftersom det är T2:an vi diskuterar vill jag vara tydlig att när det gäller lån är vi uppe i 4 miljarder. Det skiljer sig mycket på årsbasis från det som Moderaterna hänvisar till, 12 miljarder, och det faktiska utfallet, som kanske hamnar runt 6 miljarder.

Men, oavsett vad, eftersom ni uppenbarligen inte tycker om att investera i Stockholm blir min fråga till herr Svärd: Ska ni inte bygga några bostäder? 70 procent går ju till nybyggnation av bostäder och resten till skolor, förskolor och idrottslokaler. Vad är det ni ska skära ned på när det gäller investeringarna för Stockholm och stockholmarna?

Anförande nr 159

L a r s S v ä r d (M): Det är inte fråga om det, utan vi har andra prioriteringar. Vi kan mycket väl bygga de bostäder som ni talar om, men det handlar om en bostadspolitik som bygger på en aktiv bostadspolitik. Det går att få in pengar till staden på ett annat sätt.

Jag förstår fortfarande inte varför du inte svarar. Du säger att du tar oron inom förskolan på allvar; det har du sagt flera gånger i dag. Personalen har skrivit om förskolan i Hägerstens stadsdelsnämnd. Nu kommer personalen från äldreomsorgen, och man är orolig. Jag tycker att de borde kunna låta bli att vara det med tanke på de skattehöjningar och den lånekarusell som pågår i staden. Det borde finnas pengar för att kunna minska de underskott som finns.

Anförande nr 160

K a d i r K a s i r g a (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Vi har en stark T2 framför oss, och jag är jätteglad över de progressiva framsteg som har gjorts under 2016. Vi ser att det är fler som går till arbete från försörjningsstöd, speciellt från de socioekonomiskt utsatta områdena. I min stadsdel där jag är ordförande, Hässelby-Vällingby, är det fler i dag som går från försörjningsstöd till eget arbete, och det är fler ungdomar som går till en utbildning.

När det gäller bostadsbolagen ser vi för första gången att antalet hyresrätter ökar i Stockholms stad. Om vi fortsätter i den takten kommer vi att uppnå de mål som vi har satt upp för 2020.

Det är intressant att lyssna på oppositionen när de talar om en aktiv bostadspolitik, speciellt Moderaterna. Deras aktiva bostadspolitik går ut på att sälja hyresrätter när vi i dag behöver fler hyresrätter, speciellt från allmännyttan. Lösningen från Alliansen är att sälja och ombilda dem. Vi har en stad som växer snabbt. Vi har många som flyttar till Stockholm. Nyanlända kommer. Då är det viktigt att vi har en stad som håller samman. Den stad som ska hålla samman måste också ha många variationer på bostadsmarknaden, och hyresrätter är en del av dem.

Anförande nr 161

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Kadir Kasirga, du är ordförande i Stockholmshem där jag är vice ordförande. Vi har ett utmärkt samarbete runt bolagets arbete förutom när det gäller en sak. Det är ju så att Stockholmshem som bolag tillhör dem som borde ha gula pluppar: de som absolut inte når bostadsmålen vad gäller planerade lägenheter under detta år, nästa år eller året därpå. Vi har en för liten portfölj. Det kan finnas många skäl till det, men man måste driva på arbetet även politiskt för att det ska hända någonting.

Sedan finns det en annan sak som är rätt så märklig i det här resonemanget. Även det har med lånen och den aktiva bostadspolitiken, som du kallar det, att göra. Det handlar om att man kan sälja. Man kan sälja till bostadsrätter i miljonprogramområden och hela hyresrättsbestånd för att få pengar. Då slipper man låna. Så enkelt är det!

Anförande nr 162

K a d i r K a s i r g a (S): Ni vill sälja hyresrätter i de socioekonomiskt utsatta områdena. Det har ni gjort under ert styre i åtta år. Jag har själv erfarenhet av detta, i Smedshagen i Hässelby villastad, där det har blivit inlåsnings effekter för människor som vill byta och göra bostadskarriär. Först försökte man att sälja hyresrätterna till hyresgästerna, och när de inte kunde köpa själva sålde man dem till ett annat bolag. På grund av den politiken kan de inte ens flytta från området nu. Det är sant. Ni får titta på det.

Anförande nr 163

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag sade att vi inte skulle prata så mycket siffror, men jag kan inte låta bli. Några siffror måste jag nämna: 1 278, 125, 1 698, 1 1141, 900, 1 100, 727, 201, 242 – jag snabbar på lite – 1 253 och så vidare.

Dessa siffror är antalet hyresrätter i allmännyttan som Socialdemokraterna sålt eller håller på att sälja runt om i landet 2015 och 2016 så att man kan få ekonomiska muskler och bli bra förvaltare och också renovera och se till att man också kan bygga nytt utan att belåna, belåna, belåna.

Anser du, Kadir, att dina partivänner ute i landet är lika illasinnade som Alliansen i det här stadshuset?

Anförande nr 164

K a d i r K a s i r g a (S): Jag är förtroendevald för Socialdemokraterna och representerar stockholmarna här. Här i Stockholms stad behöver vi fler hyresrätter. Vi har tre starka allmännyttiga bolag som har muskler att bygga. Det är fler människor som flyttar in till Stockholms stad än som flyttar till Luleå. Det går inte att jämföra.

Vi behöver fler hyresrätter, och vi ska fortsätta att öka antalet hyresrätter i den här staden tillsammans med andra bostadsformer och varianter.

Anförande nr 165

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande, fullmäktige! År 2013 lade jag en motion om att Slakthusområdet, när det planläggs, också bör innehålla ett icke-kommersiellt kulturhus. Just den motionen var sprungen ur ett lokalt initiativ och ett lokalt behov. En lokal kulturgrupp i Enskede-Kärrtorp ville se en fast plats, ett växthus för kultur som komplement till den kommersiella kulturen i området där framför allt barn och unga skulle kunna mötas och utveckla sitt kulturintresse. I motionen skissade vi också på att finansieringen av driften ingalunda behöver vara någonting som staden står för; det var platsen som var viktig, och kanske staden skulle kunna upplåta någon av de vackra industrihistoriskt intressanta byggnaderna i Slakthusområdet.

Ni vet alla att Slakthusområdet är ett av Stockholms mest spännande utvecklingsområden. Det gränsar till Årsta, Enskede, Svedmyra, Stureby, Dalen och Blåsut, och det sker massor med spännande utvecklingsarbete i dessa områden. Det är en jätteviktig tyngdpunkt. Vi ska bygga bostäder så att det räcker till alla dem som vill bo i Stockholm. Just i det här området finns det två superfina arenor – Globen och nya Söderstadion, eller Tele2 arena – för kommersiella konserter och stora idrottsevenemang.

Den här motionen handlade inte om de stora spetsaktiviteterna utan mer om det lilla, om de vardagliga mötena, om barns och ungas möjligheter att utvecklas och utöva kultur och om behovet av att man när man planerar också planerar för den här typen av verksamheter och ytor. Det är sant som kommunstyrelsen skriver att det finns kulturmöjligheter i angränsande stadsdelar. Öar av kultur, skulle jag säga – Folkets hus i Årsta och Rågsved till exempel. Men i en växande stad räcker förstås inte det.

När det gäller kommunstyrelsens förslag till beslut som jag har läst noga uppfattar jag inte det på något annat sätt än att frågan som sig bör ska prövas i stadsutvecklings- och planprocessen. Det betyder att frågan fortfarande lever. Det är inte så att kommunstyrelsen avslår den här motionen och säger att vi inte vill ha något kulturhus där, utan frågan ska prövas precis som man ska göra.

När kulturnämnden prövade remissen 2014 var de positiva, och därför är jag övertygad om att även stadsbyggnadsnämnden kommer att vara det.

Därför kan jag känna mig ganska nöjd med det här svaret, och jag kan därför också yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 166

Bo Sundin (M): Ordförande, kommunfullmäktige! I och med att den socialdemokratiskt ledda majoriteten lånar 1 miljard i månaden och att man inte kan prioritera ekonomin medför det ett antal problem inom idrotten och inom andra verksamheter. Vi har ett stort behov av idrottsanläggningar, och vi har också hört att stockholmarna ska få en idrottsmiljard under fem års tid. Jag kommer tillbaka till det.

För att få ned kostnaderna på många projekt inom idrotten och andra måste man få in andra aktörer, till exempel privata aktörer. I tertialrapport 2 kan man också se stora utmaningar vad gäller tryggheten och säkerheten i våra anläggningar. Det har förekommit en hel del skrivelser om trakasserier på våra badanläggningar. Till följd av detta minskar också antalet människor som besöker baden, främst tjejer och kvinnor. Detta innebär också för ekonomin att det blir mindre intäkter.

Vi har föreslagit tillträdesförbud för förövarna samt kameraövervakning. Detta har majoriteten hittills avslagits. En viss omsvängning har vi hört för någon vecka sedan om det här med att förespråka kontroller. Tryggheten på våra anläggningar har högsta prioritet. Man måste sköta sig när man är på våra idrottsanläggningar och även andra anläggningar, annars ska man portas därifrån.

Av den så kallade idrottsmiljarden som Socialdemokraterna lovade till idrottsinvesteringar inför valet 2014 och har återupprepat vid varje budget ser man resultatet i dag – noll kronor har investerats i nya anläggningar. Kostnadsfördyringar på över 500 miljoner kronor sedan redan beslutade idrottsinvesteringar innebär att halva idrottsmiljarden är förbrukad på fördyringar.

Det handlar om att majoriteten har svårt med kostnadskontroll med mera. Ett resultat hittills står i ett svar som jag fick av idrottsborgarrådet angående med idrottsmiljarden: Tolv konstgräsplaner på två år har installerats. Det blir 24 på fyra år. Under Alliansens tid gjorde vi också 24 konstgräsanläggningar. När det gäller hallar så är det tre stycken och beräknas bli fem till. Det är åtta fullstora hallar på fyra år. Vi investerade i nio hallar per mandatperiod, det vill säga mer – trots att vi inte hade den utlovade idrottsmiljarden.

Vi delar inte den rödgröna majoritetens uppfattning om att kommunen ska bygga alla anläggningar. Vi tycker att man ska sprida ut det på flera aktörer och på så sätt också få större möjligheter att göra fler investeringar inom idrotten.

Anförande nr 167

Borgarrådet W a n n g å r d (S): En lögn blir ju inte mer sann bara för att fler upprepar den. Jag lyssnade på Bo Sundins gruppledare i inledningen av budgetdebatten om att vi skulle hålla oss till fakta och till det reella, och då måste man läsa handlingarna och hålla sig till fakta och rimlig argumentation.

En miljard är en prognos. Läs tertialrapport 2 – 4 miljarder på åtta månader är det vi lånar.

Min motfråga till Bo Sundin är: Vi lånar till investeringar. Vi lånar för att ni inte lyckas lösa landstingets ekonomi, utan vi måste vara med och bygga tunnelbana i

Stockholm. Vi lånar för att ni inte lyckades bygga bostäder. Vad är det Bo Sundin inte ska investera i i Stockholm?

Anförande nr 168

B o S u n d i n (M): Verkligheten kommer att springa ikapp Karin Wanngård. När vi gör bokslut för det här året kommer vi att se vad verkligheten är, om det är det som jag påstår eller det som Karin Wanngård påstår när det gäller att låna pengar även fram till 2018.

Under Alliansens tid byggde vi och investerade mer än någonsin, framför allt under den sista mandatperioden. Det ökade med ett antal tusen bostäder per år, varje år. Den trenden fortsätter, vilket är bra. Man ska också komma ihåg att de planer och investeringar som vi gjorde är det som ger resultat under den här mandatperioden. Det tar nämligen fyra till sex år innan planer blir verkliga bostäder. De bostäder som ni planerar nu är dem som kommer att levereras under nästa mandatperiod.

Anförande nr 169

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Till majoritetens stora glädje ska jag inte prata om några miljarder – jag ska prata om småpengar och just därför också viktiga principer i tertialrapport 2. Det är nämligen det som ligger i ärendet om felaktiga utbetalningar. Åsa ler lite grann nu, för vi har diskuterat det här i socialnämnden ett antal gånger fram och tillbaka.

Vi från Liberalerna tycker förstås att det är lika viktigt som majoriteten att man arbetar med att stoppa felaktiga utbetalningar och värna försörjningsstödet legitimitet. Men vi upplever att proportionerna när det gäller vad man återkräver har blivit helt felaktiga, alldeles för otydliga och drabbar alltför många utsatta enskilda individer. Det innebär att vad vi i dag skadar tilltron till systemet, inte genom att det är för generöst utan genom att människor inte vågar uppsöka systemet och be om stöd och hjälp, eftersom de upplever att de ställs inför orimliga återkrav, inte förstår reglerna och blir skrämde och stressade omkring det här.

Från Liberalernas sida har vi också tryckt på att vi tycker att det är viktigt att socialförvaltningen ges i uppdrag att ta fram offentliga riktlinjer för bedömningarna offentliga sådana som är tillgängliga inte bara för socialsekreterarna utan även för de människor som drabbas och får felaktiga utbetalningar. Ofta har det visat sig att det är förvaltningarnas och tjänstemännens fel och inte den enskildas fel att det har blivit fel, men det är ändå den enskilda som sitter där med en skuld och den stress som det innebär att leva med den typen av skuld.

Vi anser inte heller att det är rimligt att man kräver att personer som lever på försörjningsstöd ska återbetala en felaktig utbetalning. Vi vill att det ska framgå tydligt, och vi tror också att det kommer att lösa stora delar av de problem som finns i dag.

Vi har också uppmärksammat att det ganska ofta handlar om personer som inte har förstått de instruktioner och regelverk som finns, vilket beror på att dessa inte är speciellt tydliga och tillgängliga för människor. Det beror också på att man inte har tillgång till detta på sitt eget språk. Därför föreslår vi en tolkgaranti och en ökad digitalisering.

När det gäller tertialrapport 2 säger vi dessutom att det skulle var oerhört önskvärt, för att kunna utvärdera arbetet med felaktiga utbetalningar, att faktiskt se över vad det kostar i antal arbetstimmar och tjänster att driva in de här kostnaderna, när vi nu har effektiviserat det så mycket, allt för att vi tycker att det är viktigt att försörjningsstödet har legitimitet men också för att inte enskilda stockholmare ska drabbas av stadens otydlighet.

Anförande nr 170

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Tack, Frida, för att du lyfter de här viktiga frågorna! Jag tycker att det är bra att vi har haft en dialog i skriftlig form i socialnämnden.

Jag vill bara vara väldigt tydlig med att det viktigaste när det gäller försörjningsstöd och ekonomiskt bistånd är att människor som har behov av och rätt till stöd och hjälp får det. Det är överordnat allt. Sedan tror jag att man i alla typer av system behöver ha något slags kontrollfunktion för att se att man arbetar på rätt sätt. Det handlar också och inte minst om att vi från stadens sida ska säkerställa att människor får det stöd som de ska ha. Det är också en viktig del i kontrollen.

Sedan vill jag säga att vi har tillsatt fler socialsekreterare inom ekonomiskt bistånd och också jobbat med metodutveckling kring att ge människor stöd och hjälp. Det är ett väldigt viktigt arbete som görs av socialsekreterarna. Vi behöver en kontrollfunktion, men det viktigaste är att människor får stöd och hjälp.

Anförande nr 171

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Jag tycker också att vi har haft en väldigt bra dialog, men jag väljer att lyfta upp detta i fullmäktige i dag eftersom det ändå finns en oro. Förvaltningen sade i sitt första svar med visst lugn att det här inte var några problem. Man talade om att det var frivilligt för personer med försörjningsstöd att betala tillbaka, varpå vi passade på att skicka in ett antal personers återkrav. Jag tror varken du, Åsa, eller jag skulle ha uppfattat det som att det var frivilligt att betala tillbaka. Förvaltningen svarade att det handlade om väldigt låga summor, 100–200 kronor, medan den absoluta majoriteten av de återkrav som jag har sett har legat på 500 kronor. För en person med försörjningsstöd är detta inte rimligt, och det skapar oerhörd stress och ångest.

Anförande nr 172

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Nu blev det lite för vänsterliberalt, så jag kände att jag var tvungen att gå fram. Har jag förstått Frida Johansson Metso rätt? När en person säger att man inte har förstått ska man alltså inte bli tvungen att betala tillbaka felaktiga bidrag man får? Har jag förstått det rätt?

Anförande nr 173

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): För det första är inte vänsterliberal ett skällsord för mig, så jag har inga problem med att Martin Westmont använder det om mig.

Jag menar att man har riktlinjer och regelverk som inte är tydliga. Det finns flera exempel på där inte ens socialtjänsten själv i olika stadsdelsnämnder fattar samma

typ av beslut. Då är det heller inte rimligt att vara stenhård i återkraven, utan då måste man ha väldigt tydliga riktlinjer som människor kan förstå och ta till sig.

Anförande nr 174

Borgarrådet L a r s s o n (M): Herr ordförande! Ett tag trodde jag att man måste heta Lars för att få replik från finansborgarrådet, men sedan visade det sig att även Bosse fick replik. Då hoppas jag att jag som heter Larsson i efternamn kanske kan få replik också.

Det är ett ganska högt tonläge när det gäller det här med 1 miljard i månaden. Låt mig därför försöka hamna någonstans rätt i den här debatten när det gäller hur mycket staden lånar. Om det är så att ni själva i materialet från tjänstemännen beskriver hur låneläget ser ut, om ni i de finansiella rapporterna beskriver hur den externa belåningen ser ut från det att ni tar över makten i det här huset fram till nästa val, är det klart att i detta ligger det en prognos. Men det ingår också en historia.

Om man lägger ihop dels historiken kring hur mycket som lånas i den här staden hittills, dels lägger till det i den prognos som man har argumenterat för och varnat för i de rapporter vi får från koncernledningen ser vi att vi i snitt lånar 1 miljard i månaden i den här staden – i snitt!

Då tänker Karin Wanngård så här: Nu ska jag vara smart. Nu ska jag lura allihop genom att bara räkna några av de månader i år när vi inte har lånat så mycket.

Då kan jag berätta att det kan vi också göra. Vi tar januari: Då lånades det ingenting. I februari: 4,8 miljarder. I mars: Inte särskilt mycket alls.

Så ser det naturligtvis ut, och det beror ju på hur mycket bostadsbolagen och koncernen behöver just då. Jag skulle snarare säga så här: Om ni inte, med den politik som förs just nu, lyckas med era mål på bostadsfronten kommer ni säkert inte att hamna i den belåningen som ni själva har aviserat, och det vet ni, för det är väl inte så att ni inte kan räkna.

När jag tittar på bostadsbyggandet är det inte så ljusst som Jan Valeskog står och säger i den här talarstolen. Anförandet från Jan Valeskog var ju nästintill en hyllningskör, en fanfar, över honom själv: Allt går som tåget! Det har aldrig gått så snabbt, det har aldrig varit så bra och det har aldrig byggts så mycket. Men i själva verket är det som han hänvisar till ofta det som är gjort tidigare, för det tar väldigt lång tid att få fram byggandet.

Jag är inte imponerad över de allmännyttiga bolagens resultat hittills. Det kan jag säga.

Anförande nr 175

J a n V a l e s k o g (S): Av det som byggs nu kanske någonting har planerats för länge sedan, men när det gäller markanvisningar, när det gäller planer och när det gäller program sker det självklart under den perioden som politiker arbetar.

Jag har till nästa exploateringsnämnd en siffra på närmare 10 600 markanvisningar. Så högt har det aldrig varit förut. Ni låg på under hälften under era år.

När det gäller finansiering säljer vi mer. Vi säljer för ungefär 2 miljarder per år. Ni sålde för ungefär 1 miljard per år. Det är en spegling av att vi bygger mycket bostadsrätter. Att vi lånar en hel del speglar att vi bygger mycket hyresrätter och även mycket annat som vi hörde finansborgarrådet berätta om.

När det gäller exploateringsekonomin vill inte ni ändra tomträtterna. Det handlar om 6–7 miljarder på tio år som ni måste låna upp. Er exploateringsekonomi är ju ett enda stort hål, och ni svarar inte på hur ni ska bära er åt. Ni är i grund och botten kritiska mot att bygga hyresrätter. Det tror jag är sanningen!

Anförande nr 176

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ibland undrar man ju vilka som är mest kritiska till hyresrätter med tanke på det utfall vi ser eftersom vi uppenbarligen byggde betydligt fler hyresrätter under de åtta år som har varit.

Det vi kan konstatera är i alla fall att det ju är jättebra att det kommer 10 000 markanvisningarna i december, som Jan Valeskog talar om, men med resonemanget från finansborgarrådet nu, att man inte får räkna per månad, så skulle jag gärna vilja veta hur mycket det har blivit sedan valet.

Markanvisningar är bra, men man kan inte bo i markanvisningar – något som ständigt konstateras i den här salen – och ni har lovat väldigt mycket. Ni lyfter naturligtvis fram det som ni klarar av. Det är bra. Men om man säger att allmännyttan ska prioriteras och allmännyttan ska dubbla sina mål, hur kommer det sig då att ett bolag som Svenska Bostäder till exempel i den här tertialrapport 2 har levererat 31 av 900 bostäder? Det är väl inte en måluppfyllelse.

Anförande nr 177

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! När det gäller lån går det till investeringar, och där har ni lite problem. Så fort vi investerar och lånar lägger ni ett särskilt uttalande att ni är emot att vi lånar pengar. Men ni är ju inte emot några av projekten. Ni säger bara att ni är emot själva lånen.

Eftersom vi inte är överens om beloppen säger jag bara att av det vi lånar går 70 procent till bostäder. Då blir min analys att ni alltså är emot nyproduktion av bostäder. Eller vad är det ni är emot?

Anförande nr 178

Borgarrådet L a r s s o n (M): Nu tycker jag att finansborgarrådet börjar hamna i en debatt igen. Förut har det ju bara handlat om att ni ljuger och påstår att ni inte lånar 1 miljard i månaden utan bara 4 miljarder i år, eller 4,8 var det faktiskt i februari.

Faktum är att vi har olika investeringspolitik. Vi vill också investera, och vi har fattat beslut om de bostadsutvecklingsområdena. Vi yrkar inte avslag på bostadsutvecklingsområdena. Hur investerar ni? Jo, ni investerar på ett sätt som gör att det blir röda siffror i allt fler projekt! Det är inte att ta ansvar för stadens ekonomi.

Vi ser till att det är svarta siffror i projekten, och då handlar det om att också våga sälja mark – våga sälja! De vågar inte ni. Ni har bestämt er för att inte sälja annat än i

det fall där de byggs bostadsrätter. Ni säger ju att ni ska dubblera antalet hyresrätter. Det är väldigt svårt att få ihop den ekonomin, Karin Wanngård.

Anförande nr 179

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Gällande investeringarna sålde ni ju ett stort antal lägenheter ofta för 15 000–20 000. Många av dem är i dag värda 100 000 på bostadsmarknaden. Min fråga är: Hade staden varit rikare eller fattigare om vi hade lånat och i stället haft det där beståndet? Eller var er modell, att sälja, mer framgångsrik?

Anförande nr 180

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag anar vad Anders Göransson försöker fråga, även om det inte var helt glasklart. Om det handlar om värderingsmodellen för när du har möjlighet att ombilda till bostadsrätt är det ju så att då säljer du till en köpare som är bostadsrättsföreningen och dess medlemmar. Om de sedan säljer vidare på den öppna marknaden, som Anders Göransson hänvisar till, blir förstås priset ett helt annat.

Om Anders Göransson skulle tjäna pengar på det sätt han verkar vilja behöver han tömma fastigheten på varenda hyresgäst och sedan sälja den på den öppna bostadsrättsmarknaden. Då får han de pengar han pratar om. Annars är det bara humbug, humbug, humbug det som ni håller på med!

Anförande nr 181

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vi diskuterar ju uppföljningen av budget 2016, och utbildningspolitik och de sjunkande skolresultaten i Stockholm har varit uppe vid ett par tillfällen, såvitt jag har hört.

Jag tänkte ta tillfället i akt och betona ett område som jag och Moderaterna tror är helt fundamentalt för att vända skolresultaten i Stockholm och utjämna de skillnader som finns mellan skolor. Det handlar om lärarna – satsningar på lärare. Det är en av de viktigaste nycklarna vi har till höjda skolresultat. Frågan till politiken blir: Hur kan vi stärka förutsättningarna för att få fram fler skickliga lärare och få fler människor att vilja utbilda sig till lärare?

Förstelärare är ett sådant verktyg. Det är ett framgångsrikt verktyg, och det är väldigt oroande att Socialdemokraterna i Stockholms stad har skurit ned på förstelärarsatsningar. Dessa satsningar går till lärare som är erkänt skickliga, som vill ta ansvar och leda läroplan och har god pedagogisk förmåga. Vi tror att den typen av satsningar får fler att vilja bli lärare, får fler att vilja ta del av utveckling i yrket, och det är oerhört viktigt för alla skolor och alla elever. Men det är viktigast för de skolor som har de största problem och därför framför allt behöver det.

Sådana här satsningar behövs, men de finns inte i budgeten. Blickar vi framåt inför 2017 ser det ännu mer oroande ut. Var finns satsningarna på lärare? Var finns utrymmet för fortsatta lärarlönehöjningar till exempel, med så klena schablonuppräkningsprocent som 1,3 procent för grundskolan liksom för gymnasieskolan?

Hittills är det från Socialdemokraterna väldigt många fina ord. Framför allt kom de fina orden innan valrörelsen 2014. Fram till nu har det varit väldigt lite resultat. Det

är djupt oroande. Det här är tertialrapport 2. Två år har gått, och just nu går det åt fel håll.

Ta ansvar, gör om och gör rätt!

Anförande nr 182

F r e d d y G r i p (V): Jag håller med Markus Nordström om att lärare är det helt centrala för att vi ska kunna vända skolresultaten och få en bättre skola i Stockholm. Det är därför som det är så glädjande att den rödgrönrosa majoriteten gör just detta. Jämför vi våra år vid makten med era år lägger vi mer pengar på skolan, och vi ökar schablonerna mer än vad ni gjorde när ni styrde.

Det är klart att det blir tomma ord i en oseriös budget som ni lägger fram i opposition, men vi gör verklig skillnad. I tertialrapport 2 står det så här: ”En utvärdering av det socioekonomiska tillägget i resursfördelningen till stadens kommunala grundskolor har genomförts – – Merparten går till personalförstärkningar och främst till ett ökat antal lärare.”

Vi gör verklig skillnad! När vi lägger 70 miljoner extra i socioekonomisk ersättning så går det till lärare. De pengarna vill Erik Slottnér och er splittrade minoritet bara skära bort. Ta ansvar för det!

Anförande nr 183

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Det är fritt fram för vem som helst, för journalister, för åhörare, för alla här inne, att gå till schablonuppräkningsarna och titta. Vilken majoritet har höjt schablonerna mest? Den socialdemokratiskt ledda majoriteten eller Alliansen under våra vår?

Det står svart på vitt: Vi höjde schablonerna mycket mer, och det är därför vi har kunnat höja lärarlönerna i Stockholm. Stockholm var ju ledande i Sverige när det gäller lärarlöner, och det är så viktigt för att få skickliga lärare att vilja utbilda sig och vilja arbeta i Stockholms stad.

Medan ni säger att ni har satsat tror jag att ni tog ett av de värsta beslut ni har tagit utbildningspolitiskt under månaderna efter att ni hade tagit makten: Ni sade nej till förstelärarsatsningar för särskilt utsatta skolor. Det betydde nej till flera hundra förstelärare till särskilt utsatta skolor, skolor som har särskilt stora problem i Stockholm. Ta ansvar för det!

Anförande nr 184

J a n V a l e s k o g (S): Som jag sade tidigare och som också Freddy var inne på är ju samtliga borgerliga partiers budgetar helt osannolika och helt orealistiska. Ni finansierar genom att plocka ut pengar som inte finns ur bolagen, och ni sänker skatten.

Som jag sade förut har vi ökade krav nästa år på 4 000 nya elever. Det är klart att personalen ute på skolorna inte tror ett ögonblick på att det är med skattesänkningar som ni kan öka anslagen, att ni med fantasipengar som ni plockar lite här och var kan öka anslagen till skolorna. Tvärtom, ni skulle naturligtvis gå åt andra hållet. Det borde verkligen synas av journalister och andra som Markus Nordström nämnde hur

trovärdig den här budgeten är. När man sänker skatten så kraftigt som ni gör, då blir det mindre pengar.

Anförande nr 185

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Det finns ett test som man kan göra i politiken som åhörare och som är väldigt bra. Jag brukar själv använda mig av det. Man kan lyssna på politiska företrädare huruvida de tar ansvar för sina egna beslut eller om de enbart pratar om och skyller på beslut som tagits innan de kom till makten.

Ni har suttit vid makten i två år. Det är halvtid, och ni tar fortfarande inte ansvar, inte ens för absolut viktigaste frågan i Stockholm – skolfrågan. Ni stod inför valet 2014 på gator och torg och sade att hela skattehöjningen skulle gå till skolan, att ni skulle satsa på skolan.

Nej. Hela skattehöjningen har inte gått till skolan. Det blir som vanligt med Socialdemokraterna, lite här och lite där. Det prioriteras inte, och då lider elever, då lider de skolor som verkligen hade behövt de här pengarna och de här satsningarna.

Anförande nr 186

S o p h i a G r a n s w e d (M): Herr ordförande! Jag ska prata om Stockholms fantastiska kulturliv. I budgetdebatten för nästan två veckor sedan stod jag här, och då nämnde jag ett lysande exempel på när kulturlivet får agera fritt. Då berättade jag om House of stars i Vällingby. Nu tänker jag berätta om ett annat helt fantastiskt exempel.

Kavian Ferdowsi, en flykting från Iran som har varit hemlös under många år, har nu startat ett eget kulturhus för hemlösa, mitt i centrala Stockholm. Det här har han gjort tillsammans med en fastighetsägare som upplåter sin lokal för det här kulturhuset som besöks av mellan 100 och 200 personer om dagen. Och det är det här som är så fantastiskt med Stockholm – att vi har en sådan bredd och en sådan mångfald, där både privatpersoner, privata aktörer, och kommunala verksamheter kan verka tillsammans för att stärka kulturutbudet.

Men i stället för att lägga fokus på att ytterligare tillgängliggöra kulturen för fler personer väljer majoriteten att satsa på ideologiskt prioriterade frågor såsom sänkta avgifter i Kulturskolan och slopat inträde på stadens museer. Det här gynnar endast dem som redan är inne i systemet, och när det gäller de sänkta avgifterna till Kulturskolan säger till och med stadens egen rapport, *Skillnadernas Stockholm*, att det endast marginellt har fungerat. I dag står väldigt många platser tomma.

Majoriteten gör felprioriteringar. Samtidigt har man svårt att hålla i pengarna. Vi ser hur investeringskostnaderna ökar för bland annat Liljevalchs, Stadsmuseet och Medborgarhuset, något som även stadsledningskontoret har varnat för.

Ett annat stort problem är sjukfrånvaron som ökar i hela staden, så också inom kulturförvaltningens verksamheter. Här måste majoriteten agera! Kulturförvaltningen måste också göra en åtgärdsplan för hur man kan komma till rätta med det här problemet.

En bidragande orsak till sjukfrånvaron är tryggheten, framför allt tryggheten på stadens bibliotek. Men vi har också andra stora trygghetsproblem i staden, bland annat på våra evenemang. We are Stockholm är ett exempel. Här måste majoriteten gå ut hårdare och säga att man inte tolererar den här otryggheten. Man ska inte gulla med människor som begår den typen av brottsliga handlingar.

Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 187

Salar Rashid (S): Vad kul att det blev en liten minibudgetdebatt igen! Jag måste hålla med om Kulturskolan i vissa delar när det gäller rapporten *Skillnaderna i Stockholm*. Men vi har också sett en vändning. Just nu ser vi till att fler barn i Rågsved, Rinkeby, Tensta och Skärholmen får gå på Kulturskolan.

Vi har ambitionen att Kulturskolan ska nå fler. Ni lämnade en kulturskola där inte några av dessa satsningar fanns. Min enkla fråga till Sophia är därför: Är det här bättre, eller var det bättre då?

Anförande nr 188

Sophia Granswed (M): Tack för frågan! Då ska jag svara väldigt enkelt: Vi prioriterar Kulturskolan, men vi vill göra riktade satsningar till de barn och unga som i dag står långt utanför, bland annat i de områden Salar nämner.

Att sänka avgifterna i Kulturskolan för alla är inte svaret på hur man ska nå ut till fler. Gör riktade insatser både genom att sänka avgifterna för dem som verkligen behöver det men också andra satsningar genom att jobba uppsökande för att hitta de barn och unga som vi vill ska kunna ta del av Kulturskolan! Det är det vi gör i vår budget, och det är där vi lägger våra satsningar.

Anförande nr 189

Borgarrådet Lindblom (V): Jag skulle återigen vilja påminna om det nya företagshälsovårdsavtalet. Vi har utökat chefsutbildningarna och utbildningar i systematiskt arbetsmiljöarbete. Vi har också alla nämnder som numera ska redovisa vilka åtgärder man ämnar vidta för att få ned sjukfrånvaron. Vi har nya föreskrifter om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, den nya så kallade AFS:en från Arbetsmiljöverket som kommer att implementeras i hela staden. Dessa åtgärder omfattar givetvis även kultursektorn.

Jag tar jättegärna emot konkreta förslag om hur man kan jobba vidare. Det blir tyvärr lite för generellt. Man pratar om ledarskap, och det är viktigt, men vad vill ni göra rent konkret? När ni föreslår åtgärder får de också väldigt gärna vara baserade på vetenskap och empiri. We are Stockholm har inte så mycket med det här att göra, LOU-upphandlingar har inte heller med detta att göra. Låt oss i stället ha en riktig, konkret diskussion – jag tar gärna emot fler förslag!

Anförande nr 190

Sophia Granswed (M): Sjukfrånvaron är en del i det hela, och när vi läser kulturförvaltningens tertiärrapport 2 ser vi där inga som helst förslag till åtgärder för hur man ska kunna minska sjukfrånvaron. Trygghetsaspekten är en annan del, och det gäller både stadens verksamheter och evenemang men också tryggheten i det

stora hela. Där är We are Stockholm en viktig del. Förutom förebyggande satsningar i form av dialoger tycker jag också att ni politiker som styr staden tydligt måste markera att det här är inte okej. Tyvärr har jag inte sett detta.

Anförande nr 191

Per Ossmer (SD): Herr ordförande! Jag beklagar att Sverigedemokraterna tycks ha drabbats av tekniska problem med talarregistrering och även replikskiften, vilket har hindrat oss från att delta i debatten. Men jag återkommer till det med en teknisk rapport.

Jag kan väl konstatera att borgarrådet Wanngård målar en ljus bild av stadens ekonomi. Det är delvis sant. Men det finns också moln på himlen, särskilt kostnadsökningen inom den sociala sektorn. Den oroar både oss och de olika stadsdelsnämnderna. De dystra prognoser som Sveriges Kommuner och Landsting och Riksrevisionen har lagt fram helt nyligen innebär att kommunalskatten kommer att höjas med 2 kronor om ingenting görs. Det känns egentligen bara som att man sitter och väntar, och det är dystert.

Som vi har hört här flera gånger i dag ökar stadens skuldbörda. Det är till och med så att Stockholm är den kommun som har haft den största relativa ökningen i landet, nämligen 40 procent. Att räntebanan kommer att ändras är ingenting som bekymrar. Det fastställda skuldtaket vill man tydligen slippa.

Visst kan man låna till investeringar. Det har man gjort tidigare i Sverige; våra järnvägar kom till exempel till på det sättet. Men det ska då ge räntabilitet. Hur det ligger till med den saken vet vi inte. Det är höljt i dunkel. Det känns nästan som om resonemanget hos de rödgrönrosa är "Après nous le déluge", det vill säga "Efter oss syndafloden".

Detta utlåtande på 300 sidor ger alltså upphov till många reflektioner. En är att Stockholms stad mer aktivt än många andra kommuner tagit emot flyktingar och olika grupper av nyanlända, ja, mycket mer aktivt än vad som behövs. Det är naturligtvis vänstermajoritetens och för all del vissa borgerligas skeva synsätt. Nu ser vi vad det kostar. På s. 135 talas det om privatbostäder, vandrarhem, tillfälligt boende. Det talas om en hotellnota på 40 miljoner kronor. Då har man inte räknat med kostnaderna för kompletterande ekonomiskt bistånd. Där föredrar man att inte nämna någon siffra.

Det är naturligtvis bara en del av stadens sammanlagda kostnad på det här området. Vi i Sverigedemokraterna har som bekant också motionerat om en särskild kostnadsredovisning för stadens olika och sammanlagda kostnader för flyktingar och nyanlända. Jag tycker att den här redovisningen i tertialrapporten verkligen visar på nödvändigheten i en sådan bokföring.

Herr ordförande! Bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation!

Anförande nr 192

Borgarrådet Wanngård (S): Det var väl inte förvånande att Per Ossmer kom in på en diskussion om hur mycket det kostar att ta emot människor som befinner sig på flykt.

Jag är oerhört stolt över att vara finansborgarråd i en stad som visar på medmänsklighet, förståelse och också har så många fantastiska stockholmare som ställer upp privat genom civilsamhället för att visa denna stora solidaritet.

Jag vill också tillägga att det är en enorm tillgång att fler människor bosätter sig i Stockholm. Det är en tillgång i alla stadens verksamheter, i det privata näringslivet som har rekryterat människor från olika kulturell härkomst som bidrar så oerhört mycket till verksamheterna. Stockholm blir bara ännu starkare med den breda solidaritet vi visar i flyktingfrågan!

Anförande nr 193

P e r O s s m e r (SD): Jag förfaller inte till samma hjärteknipande resonemang som borgarrådet Wanngård. Jag håller mig till realiteterna och konstaterar att det här kostar. Vi vet inte vad det här kommer att innebära för pluseffekter. Det är möjligt, och säkert finns det redan i dag, några sådana i alla fall.

Jag tror inte att vi för närvarande behöver öka vår befolkning ytterligare. Vi känner väl till och har sett hela tiden att bostäderna inte räcker till. Hur löser man de problemen?

Anförande nr 194

S a l a r R a s h i d (S): Mycket klokt har sagts i den här debatten. Men mycket är också väldigt förvånande, framför allt kring ledningssystemet ILS, där vi har sett konstiga inlägg från talarstolen. Man har själv haft åtta år på sig att förändra systemet kring måluppfyllelse och så vidare, men man väljer i den här talarstolen att komma med invändningar – systemet kan göras om. Vi kan få en mycket träffsäkrare måluppfyllelse och så vidare.

Vi har även andra saker kring investeringar. Jag tycker att det är självklart att man lånar för att kunna investera eller för att kunna bygga. Det är inga konstigheter, framför allt inte när det gäller bostadsbyggande eller andra nödvändiga investeringar där man får tillbaka allteftersom i form av skatteintäkter om vi blir fler som bor här i Stockholm.

Ordförande, ledamöter! När vi äntligen efter åtta års alliansstyre fick ett maktskifte i den här staden vet jag att jag inte var ensam om att känna "Äntligen!". Äntligen får vi ett styre som på riktigt vågar ta samhällsutmaningar på allvar, alltifrån arbetslösheten, sysselsättningen, bostadsbyggandet, klimat- och miljöfrågan till högre kvalitet i välfärden och en samhällsservice som står som en garant för tryggheten i samhället. Allt detta vågar vi från de rödgröna ta på oss, och svaret och lösningen är inte ensidigt, som det har varit från den andra sidan, att skattesänkningar och privatiseringar är svaret.

Ordförande, ledamöter! Stockholm är en fantastisk stad, men all den potential som finns i staden kommer inte alltid till sin rätt och nytta. Även om vi just nu är med och vänder utvecklingen inom många av de områden som jag har nämnt, framför allt vad gäller sysselsättning och arbetslöshet, är jag även villig att erkänna att vi givetvis har mycket kvar att uträtta inom staden. Det sticker ingen här under stol med. Hela vårt program bygger på att vi ska bygga samman Stockholm. Vi ska bygga ett Stockholm för alla!

Till skillnad från oppositionen vågar vi åtminstone göra ett försök och ha högre ambitioner för våra verksamheter. Jag är väldigt stolt när det kommer till Skärholmen, där jag är socialdemokratisk gruppledare i stadsdelsnämnden. Vi tog över det underskott som ni lämnade efter er, både inom äldreomsorgen och inom hemtjänsten. Vi lyckades vända utvecklingen för ekonomiskt bistånd. Vi får fler unga och vuxna in i arbete, och vi ska bygga 4 000 bostäder i området. Jag förstår faktiskt inte era invändningar.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 195

E r i k S l o t t n e r (KD): Det här var verkligen ett häpnadsväckande inlägg så här på sluttampen i denna debatt. Salar Rashid nämner nu fyra områden där han säger att ni vänt utvecklingen efter åtta år av ett arbete där vi bara raserat allt.

Om vi börjar med miljöpolitiken: Känner Salar Rashid till att vi blev årets miljöhudstad 2010? Det tror inte jag vi hade kunnat bli om hela miljöarbetet hade raserats.

När det gäller schablonökningarna inom välfärden roade jag mig med att gå igenom några alliansbudgetar i förra veckan när jag hade lite tid över. Då såg jag att vi under våra första år med alliansstyre höjde schablonökningen i hemtjänsten, något år med 6 procent, något år med 5 procent. Vi ser aldrig några sådana ökningarna under Socialdemokraternas tid.

Bostadsbyggandet – varenda bostad som byggs nu kommer ju från allianstiden, och det ekonomiska biståndet var det lägsta som staden har uppnått när vi lämnade över makten till er.

Lite rim och reson får det vara, Salar Rashid, när det gäller Alliansens år!

Anförande nr 196

S a l a r R a s h i d (S): Jag tror att det har gjorts mycket bra under era år. Det var just det som var poängen med mitt inlägg. Jag menar bara att när det kommer till vissa delar, till exempel arbetslösheten, så ska man kunna se verkligheten för vad den är.

Erik Slottner har kanske rätt när det gäller delar av miljöpolitiken, men jag måste säga att vi i alla fall går in med starkare mål, framför allt när det gäller ett fossilfritt Stockholm till 2040. Det finns massor av delar, och vi skulle kunna prata om mål hela dagen. Men om kritiken nu är att vi har för höga mål, ja, då skulle jag vilja säga tack så mycket! Det har vi faktiskt, för vi vill bättre och mer.

Anförande nr 197

Borgarrådet L a r s s o n (M): Timmen är sen. Jag hörde föregående talare inleda med att säga att många konstiga saker har sagts i talarstolen. Det håller jag med om. Det är mycket märkligt som har sagts där i dag. Men den som jag har saknat i debatten är Ann-Margarethe Livh, så jag tänkte försöka locka upp henne så här på sluttampen.

Det var ju så att vi hade en gås oplockad med varandra, Ann-Margarethe och jag – tycker i alla fall jag – som handlade om bostadsbyggande och som jag inte riktigt

tycker att jag fick svar på, och det skulle faktiskt vara bra och klargörande om bostadsborgarrådet kunde svara på frågan om hur stort målet egentligen är i Svenska Bostäder.

Ann-Margarethe Livh stod nämligen här i talarstolen och påstod ganska högljutt att jag for med osanning när jag sade att målet för Svenska Bostäder var 900 nybyggda bostäder i år. Hon sade då att det bara är hälften så många. Jag försökte, som ni minns, att springa efter i salen och visa henne siffrorna, men dem ville hon inte titta på.

Nu tänkte jag ändå att nu har det gått en viss tid sedan budgetdebatten, så nu måste Ann-Margarethe ha sett att den där siffran faktiskt var 900. Då undrar jag: Om prognosen är 400, hur tycker du att det ser ut? Ändra inte siffrorna nu, Ann-Margarethe, för nu har jag med mig dem på papper så att jag kan skicka dem som ett flygplan över till dig strax!

Det är alltså 400 bostäder i prognosen och 31 färdigställda när den här rapporten skrevs. Då undrar jag: Hur ser Ann-Margarethe på målsättningen om att nå 900 bostäder? Är det så nära som du påstod under budgetdebatten?

Sebastian Wiklund är också här, ser jag. Jag tycker att du, Sebastian, tog i när du sade att jag tricksade med siffrorna. Jag har ett papper till dig också; jag tog två kopior på tertialrapporten. Nu står det 31 i prognosen för periodens utfall, 400 i prognosen för helår och årsmålet är 900.

Jag vet att det är jobbigt, men jag vill hemskt gärna att ni säger riktiga saker från talarstolen även på er sida, så därför tänkte jag ge underlag till det.

Jag tycker naturligtvis att det är bra om ni når era målsättningar generellt, för vi behöver hålla bostadsbyggandet på en hög nivå i den här staden. Men jag tycker inte om när ni står och tricksar själva och påstår att ni når mål som ni faktiskt inte når med de egna bolagen.

Anförande nr 198

Borgarrådet L i v h (V): Helt överraskande en replik från mig! Jag har ju talang för att reta upp moderater, och Joakim Larsson har en talang att tvinga upp folk i talarstolen efter tre timmar. Det är inte kul.

Nu är det så här, Joakim, att eftersom jag vet att du kommer med en massa papper så har även jag ett papper. Titta här! Vi kanske kan byta, men låt mig nu läsa.

Det är så här, förstår du, Joakim, att våra bolag är väldigt ambitiösa. De vill göra väldigt mycket mer än vad vi kräver av dem. Så här står det i budgeten, och jag har till och med strukit under åt dig, Joakim, så att du inte kan missa det: Kommunfullmäktiges mål för bolagen – alltså de kommunala – är 1 500. Så står det, och sedan kan våra kommunala bolag, Stokab och alla, hitta egna mål som de gärna vill överträffar våra. Men det vi gör i den här salen är att titta på om man följer kommunfullmäktiges mål.

Nu kan vi byta papper: Slå upp s. R9 i vår budget – här står exakt målet, 1 500!

Anförande nr 199

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det var tur att borgarrådet Livh inte hann längre än så, för *hur* kan man veckla in sig så när man råkar säga något fel i talarstolen? Jag kommer aldrig att sluta reta borgarrådet för detta, förstår hon inte det?

Om det står 900 påbörjade bostäder i årsmålet för Svenska Bostäder så är det inte inklusive Stokab och Stockholmshem och alla bolag. Det är Svenska Bostäder, och det är 31 stycken som är avklarade när det här skrevs och man har en prognos på 400. Det är bara så! Det går inte att fixa och tricksa – snälla!

(Borgarrådet L i v h : Det är borgarrådet Larsson som tricksar! Här står det, i budgeten!

Det här är helt otroligt! Herr ordförande! Jag tycker att detta är skandalöst. Hur ska stockholmarna veta vad som gäller när inte ens majoritetens ansvariga borgarråd vet vad som gäller!?

§ 19 Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB) förhyrning och ombyggnad av Ämbetshuset, fastigheten Murmästaren 3, till gymnasieskola (Utl. 2016:172)

Anförande nr 200

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det här är ett ärende som handlar om hur vi ska få fler gymnasieplatser i Stockholm, vilket vi så väl behöver. Antalet ungdomar i gymnasieåldern ökar med 34 procent de kommande åtta åren. Bedömningen är att elevantalet i kommunala gymnasieskolor i Stockholms stad kommer att öka med 850 elever fram till 2019 och med 4 000 elever fram till 2024. Med den kraftiga elevströmningen behöver vi fler gymnasieskolor. Det förstår ju alla.

Nu finns i och med detta ärende en möjlighet för fullmäktige att fatta beslut om en ny gymnasieskola på Kungsholmen. Det är en unik byggnad. De flesta känner till den i och med att länsstyrelsens kontorslokaler tidigare fanns där. Det kommer att kunna bli ett kunskapspalats mitt på Kungsholmen. Byggnaden ligger på Hantverkargatan och kommer att kunna inrymma 2 200 elever. Den passar mycket bra för skolverksamhet. En fördel är att byggnaden kan fortsätta att vara en offentlig byggnad. Rörelsemönstret runt den centrala gården kan bibehållas. Dessutom kan trapphus och sessionsrum bevaras i befintligt skick. En ombyggnad till skola skulle alltså kunna ta hänsyn till byggnadens ursprungliga organisation och det som gör byggnaden så attraktiv och så unik.

Vi vill naturligtvis att så många som möjligt ska kunna få sina förstahandsval tillgodosedda. I och med det här tillskottet kommer förhoppningsvis ännu fler av Stockholms elever att ha möjlighet att få sitt förstahandsval tillgodosett.

Byggnaden ägs inte av staden, utan det är ett hyresavtal. Vi har ett 25-årigt hyresavtal med fastighetsägaren, och vi gör omställningar i byggnaden för att den ska passa vår skolverksamhet.

Det är ett oerhört positivt förslag till beslut som fullmäktige har att ta ställning till i kväll. Jag yrkar därmed bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 201

M a r k u s N o r d s t r ö m (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har tidigare i kväll pratat om prioriteringar och om vikten av att prioritera. Vi har begränsat med resurser, och vi har verksamheter som är viktiga. Vi vill att så mycket som möjligt ska gå till kärnan i de verksamheterna.

I grund och botten är det naturligtvis positivt att Stockholm växer, som flera har sagt i de här talarstolarna. Människor vill bo här och flyttar till Stockholm för att arbeta, skaffa familj eller växa upp. Det är väldigt positivt, och det har vi ett ansvar för att ta vara på förutsättningarna för. Därför är vi från Moderaternas sida inte emot nyförvärv per se. Vi anser inte att man alltid ska säga nej till nyproduktion. Det är positivt om det är ekonomiskt försvarbart. Men vi tycker inte att det är det i det här fallet.

Det är bra med en spridning i innerstad och ytterstad, men det här är alldeles för dyrt. Det är stockholmarnas pengar som vi har att ansvara för. Stockholm är en stor

kommun, men det innebär inte att vi kan vara mindre varsamma med stockholmarnas pengar. När man tittar på siffrorna i det här ärendet ser man trots allt att kostnaderna är väsentligt mycket högre än vad de har varit i ärenden som rör andra skolor. Till det kommer naturligtvis en rad olika praktiska problem som man också måste fästa vikt vid. Det är en k-märkt byggnad. Det finns krav på bevarande av olika antikvariska värden. Detta kommer också att vara kostnadsdrivande. Till saken hör att det inte finns någon idrottssal. Med 2 200 elever kommer det att vara ett praktiskt problem. Det har vi också fäst vikt vid.

Men kärnan är att vi måste prioritera. Resurserna måste i allra möjligaste mån gå till undervisning och lärare och inte till lokaler. Vi tycker att resurserna i det här ärendet går till andra saker än undervisning, till andra saker än lärare. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 202

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande och fullmäktige! I denna sena timme nöjer jag mig med att yrka bifall till den moderata reservationen i kommunstyrelsen. Detta är för dyrt och för osäkert som projekt.

Anförande nr 203

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Jag tillhör dem på den här flanken som tycker att det här är ett bra projekt. Det är helt sant att det är oerhört dyrt. Men om man fyller skolan med elever ordentligt kommer det i alla fall att bli lönsamt på sikt. Det som är det dyraste för oss just nu är gymnasieskolor som inte är fulla och gymnasieskolor som så att säga går för halv maskin. Det är riktigt dyrt. Jag tror att en skola med den här placeringen i Stockholm har alla möjligheter att attrahera utbildningar som gör att skolan kommer att kunna gå runt. Men det kräver naturligtvis att de utbildningar man förlägger där är så attraktiva att elever vill gå där. Naturligtvis måste man också fylla skolan med lärare och övrig personal för att den ska bli tillräckligt attraktiv.

Det finns ett antal frågetecken, inte minst när det gäller idrottslokaler. Men eftersom det är en gymnasieskola ser jag ganska positivt på möjligheterna att lösa de problemen. Vi behöver bygga ut gymnasieskolan i Stockholm, precis som vi också behöver bygga fler grundskolor. Det här är ett bra tillskott, även om det blir en smula dyrt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 204

F r e d d y G r i p (V): Fru ordförande, ledamöter och stockholmare! I kväll har vi ett väldigt roligt ärende att ta ställning till. Genom kommunstyrelsens förslag möjliggör vi för ett nytt kunskapspalats på Kungsholmen. Vi vet att Stockholms ungdomar vill gå i kommunala skolor, i synnerhet i innerstaden. Därför vill den rödgrönrosa majoriteten gå vidare med att omvandla en unik byggnad, det så kallade Ämbetshuset mitt på Kungsholmen, till gymnasieskola. 2 200 elever kommer att kunna fortsätta sin kunskaps- och bildningsresa där i offentlig regi. Genom beslutet i kväll blir det troligtvis möjligt att redan höstterminen 2018 flytta in i nya skollokaler i innerstaden. Det här kommer först att lösa evakueringen för Östra Real. Sedan kommer det helt att övergå till att vara en ny gymnasieskola.

I kväll fortsätter den rödgrönrosa majoriteten sin aktiva politik för skolinvesteringar i Stockholm. Staden ingår, precis som Karin Wanngård sade, ett långt hyresavtal med rimliga nivåer som ligger under stadsledningskontorets rekommendationer för den maximala kostnaden per elev och år. Dessutom finns det i avtalet en möjlighet för staden att köpa fastigheten till ett bra pris längre fram.

För Murmästaren, som fastigheten heter, sluter det här cirkeln. År 1926, när byggnaden uppfördes, flyttade bland annat Skolöverstyrelsen in där. Nu ska vi göra om den till en ny gymnasieskola.

Med detta vill jag å Vänsterpartiets vägnar yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 205

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Inga åhörare! Ledamöter och ordförande! Det här är ett sätt för oss att visa våra unga att de är viktiga. Det är också ett sätt att visa att våra lärare är viktiga genom att vi ser till att de får vara i en byggnad som är helt fantastisk att vara i.

När man ska bygga gymnasier är det ofta bråttom. Vi behöver fler lokaler, Det är då lätt hänt att man börjar bygga fabriker. Men vad är det som händer med människor i en fabrik? Jo, de upplever säkert just att de är i en fabrik. För eleverna påverkar det faktiskt lärandet. Jag vill påstå att lokalen gör skillnad. Lokalen kan göra att människor känner sig uppskattade och att de människor som finns där tar sig själva och sitt arbete på allvar. Det är viktigt.

Vi är glada över att i dag kunna bestämma oss för att man ska få vara i den här byggnaden. Det kostar inte mer än vad vi klarar av. Dessutom – jag håller med Lotta här – är det ett ställe som är oerhört attraktivt. Vi har också ett stort tryck av sökande i staden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 206

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Vi tycker att vi ska lägga pengar på undervisning och så lite pengar som möjligt på lokaler och andra fasta och administrativa kostnader. Med det här projektet är risken att vi satsar på en flashig innerstads-skola med fina lokaler och höga betygsintag men urholkar resurserna till undervisning i andra skolor. Jag tycker att det är olyckligt om det blir en trend framöver.

Det finns också osäkerhetsfaktorer, inte minst då vi vet att det saknas idrottslokaler. Den frågan är inte löst än. Det är klart att det är lätt att förhäva sig vid sådana här beslut. Vi har redan hört att det är bråttom och att vi snabbt måste få nya lokaler. Då är det väldigt lätt att snabbt säga ja till ett sådant här projekt. Det är klart att det är lockande, och rent populistiskt kanske man borde ha gjort det. Men jag känner att vi måste ta ett ekonomiskt ansvar och kunna prioritera även här. Därmed har Kristdemokraterna kommit fram till att vi inte ska godkänna just det här skolprojektet.

Första gången detta var uppe i ekonomiutskottet blev det återremitterat just för att det var för höga kostnader. Man bad stadsledningskontoret att anstränga sig för att pressa

kostnaderna, och det lyckades man också med till viss del, men inte tillräckligt enligt oss. Om jag minns rätt blev det kostnadsänkningar på 7 procent. Det räcker inte. Kostnaderna är fortfarande för höga, långt över vad som kan anses vara rimligt för en ny skola.

Vår devis är: Lagg pengar på undervisning, inte på dyra lokaler! Jag yrkar därför bifall till den reservation som Kristdemokraterna har lämnat tillsammans med Moderaterna och Centerpartiet.

Anförande nr 207

Cecilia Obermüller (MP): Ordförande och åhörare! Det verkar faktiskt som att staden har fått till ett riktigt bra avtal, måste jag säga. Jag kunde inte låta bli att gå upp i det här ärendet. Ämbetshuset kommer att bli ett mycket fint gymnasium. Jag kan varje skrymsle i det här huset efter att ha arbetat där i 15 års tid och är genuint fäst vid byggnaden. Jag hoppas att SISAB hanterar huset med kärlek och respekt. Det är en fantastisk byggnad, och det kommer att bli ett mycket fint gymnasium. Grattis, ungdomar! Det är en toppenbyggnad. Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 208

Per Ossmer (SD): Ordförande! Nu när läpparna är förseglade genom sekretesstämpeln känns det lite svårt att föra en meningsfull diskussion. Jag märker nu att känslöytringarna tar över den ekonomiska analysen. Men frågan om en ny stor skola är alltför viktig för att man bara ska lämna den därhän. Jag blir lite förvånad över att ledamöterna här i fullmäktige inte besökt stadsledningskontoret och i större utsträckning verkligen granskat siffrorna. Vi talar om ett miljardprojekt. Staden vill slå ut sina kostnader på många år, och det kommer att förbättra siffrorna i budgeten.

Det första man tittar på när man ser siffrorna är hyreskostnaden. Den är x miljoner per år. Jag får inte nämna siffran. Beloppet slås givetvis ut på antalet kvadratmeter, som är y. Det finns förvånansvärt nog två olika uppgifter i hyreskontraktet respektive upphandlingsprotokollet. Men det kan vi strunta i. Hyreskostnaden per kvadratmeter blir hur som helst alldeles för hög om man jämför med lokalhyrorna i grannskapet. Den är inte rimlig. Sedan kommer hyreskostnaderna att öka under de här 25 åren enligt ett index. Moderaterna har räknat med 28 000 per år och elev. Jag vet inte riktigt hur de har räknat fram det. Jag känner inte till beräkningsmodellen, så jag kommenterar inte det.

Fastighetsägarna kommer att renovera fastigheten, liksom man renoverar gamla kontorsbyggnader innan de bjuds ut på marknaden. Det är inget konstigt med det. Men att döma av gränsdragningslistan över vem som ska sköta vad kommer staden att ta över betydligt mer skötsel och underhåll än vad som är normalt för hyresgäster. Av detta följer kostnader.

Det finns ett optionsavtal. Man kan alltså köpa fastigheten om ett antal år, i vart fall efter 25 år. Man köper då aktierna i det bolag som äger fastigheten. Det finns en formel, vars parametrar man i och för sig inte kan överblicka nu. Priset kan jag inte kommentera, men förmodligen blir det inte billigt. Vi ska komma ihåg att bakgrunden till förhyrningen är att de fastighetsbolag som äger fastigheten har övergett sina ursprungliga planer på att bygga bostadsrätter. Det vet vi är en väldigt lukrativ

bransch, men man har fått ett bättre bud av staden – an offer you can't refuse. Vi ska inte tro att ett företag som Oscar Properties sysslar med välgörenhet. Man har fått en chans att tjäna mycket pengar på skattebetalarnas bekostnad. Därför, fru ordförande, yrkar jag bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 209

M a l i n E r i c s o n (FI): Det är fantastiskt att vi har hittat ett så bra hus med ett så bra läge för en gymnasieskola som vi verkligen behöver. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 20 Strategi för fossilbränslefritt Stockholm 2040 (Utl. 2016:173)

Anförande nr 210

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Det är väldigt roligt att vi nu ska prata lite framtid efter att ha pratat väldigt mycket om det som redan har hänt. Vid det globala klimattoppmötet i Paris förra året antogs målet att världens temperaturhöjning ska hållas väl under två grader. Förra veckan nåddes vi dock av skräckinformation att Arktis just nu är 20 grader varmare än vanligt. Enligt professor Johan Rockström ser vi här en chocktemperaturhöjning som går över alla beräknade temperaturhöjningar. Det här är väldigt oroande.

Klimateffekterna beror, som alla vet, på mängden koldioxidutsläpp i världen. Sedan 1990 har Stockholms totala utsläpp av växthusgaser minskat med ungefär en tredjedel. Vårt mål om ett fossilbränslefritt Stockholm år 2040 innebär att arbetet med att strypa våra egna utsläpp ska fortsätta och påskyndas. För att nå de globala målen måste vi fatta viktiga beslut i god tid. När det gäller klimatet har vi inte längre lång tid på oss. Det är hög tid att vi fattar tuffa beslut. Vi måste ta vårt ansvar. Världens blickar är på oss, och som huvudstad i Sverige måste vi också visa vägen.

Nu är det dags för Stockholm att anta nya klimatutmaningar. I dag ska vi fatta beslut om en strategi som kommer att innebära en strukturomvandling för staden. Strategin som vi beslutar om i dag innebär en omställning från fossilt till förnybart. Målet för fossilbränslefrihet har vi nu skärpt till 2040. Stockholm stads egna organisationer med sina mer än 40 000 medarbetare ska bli fossilbränslefria till år 2030. Just nu arbetar vi genom Klimatpakten Plus med att få med oss Stockholms olika företagare på fossilfrihet till 2030.

Inom stadens gränser står uppvärmning och trafik för våra allra största utsläpp. Kolkraftvärmeverket i Värtan står enskilt för en femtedel av alla våra utsläpp och måste tas ur bruk. Transportsektorn är en stor utmaning. Där behöver vi omfattande insatser så snart som möjligt. Efter 2040 ska inga fossildrivna bilar rulla på stadens vägar.

Staden kommer att öka mängden förnybar el och biogas som produceras i staden och bättre ta till vara den energi som i dag går till spillo. Vi ska bygga mer klimatsmart, och arbetsmaskiner som används ska använda förnybara drivmedel. Stockholmarna kommer bland annat att märka att staden genom olika åtgärder kommer att ställa om från vägtrafik baserad på fossila bränslen till vägtrafik baserad på förnybara bränslen. Vi vill också få möjlighet att införa miljözoner i staden, där det kan bli förbjudet att köra fordon som drivs på fossila bränslen, eller att förbjuda försäljning av fossila bränslen inom stadens gränser. Vi kommer att öka insamlingen av matavfall och minska förbränningen av fossil plast.

De omställningar som vi gör i dag kommer att betyda mycket för framtiden. I framtiden kommer vi att ha en stad som är fri från fordon som drivs med fossila bränslen. Vi kommer inte längre att ha dieseldrivna lastbilar som kör stenar och grus från byggarbetsplatser. Vi kommer att ha en matavfallsinsamling som är i klass med den i resten av Sverige eller mycket bättre. Vi kommer att ha nybyggda energieffektiva bostäder. Vi kommer inte längre att ha ett kolkraftverk i stadens regi, men vi

kommer att öka mängden energiproduktion från förnybara källor som till exempel sol, el och spillvärme.

Det finns mycket att göra, och vi har ingen tid att förlora. Därför ser jag fram emot att vi nu kan påbörja åtgärdsstrategin snarast. I dag tar vi ansvar för framtiden och fattar ett väldigt viktigt beslut, ett beslut för dagens och framtidens stockholmare. Jag vill därför yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till ny klimatstrategi för Stockholms stad.

Anförande nr 211

J o n a s N a d d e b o (C): Då kan vi väl köra en liten repris på budgetfullmäktige även under det här ärendet. Vi behöver prata mer om miljöfrågor i den här salen.

En femtedel av utsläppen i Stockholms stad kommer från kolkraftverket. Målet att stänga Fortums kolkraftverk blir i och med dagens beslut en ambition, kan man konstatera. Både före valet och efter valet 2014 gav Miljöpartiet i staden självsäkra löften om att man skulle stänga kolkraftverket i Värtan senast 2020. Planen för avveckling ska redovisas senast 2017, och som sagt ser jag fram emot att det kommer en sådan plan. Men om den dröjer kommer jag att jaga dig, Katarina. Det kan jag lova.

Det som gör det lite rörigt i det här fallet är att det står att vi har en ambition till 2020 men sedan också står att det inte ska vara avvecklat förrän 2030. Vad är det egentligen som gäller? Sådana här oklarheter påverkar faktiskt trovärdigheten i strategin. Det undergräver delar av klimatarbetet, och det vill vi inte ska hända.

Anförande nr 212

Borgarrådet L u h r (MP): Jag tackar för frågan. Avvecklingen av kolet är den enskilt allra största åtgärd vi kan vidta, och den är jätteviktig. Det är fråga om en femtedel av de totala utsläppen i Stockholm. Fortum har länge haft ambitionen att avveckla fram till 2030. Vi har hela tiden sagt att vi vill avveckla till 2020. Efter att vi skiftade majoritet bestämde vi tillsammans att vi ville driva att det skulle avvecklas till 2020. Som du vet äger vi Fortums kraftvärmeverk 50–50, så vi äger det inte helt och har inte full rådighet. Men vi har en tuff ambition, och vi förhandlar med Fortum. Nu har vi invigt det nya biokraftvärmeverket, som kan ersätta kolkraften. Vi tog förra veckan beslut om att bygga en ny serverhall, så att vi kan få värme från den.

Men det förvånar mig att ni inte har satt upp något mål ens i er budget. Hur ska ni över huvud taget kunna förhandla fram ett datum om ni inte ens har ett mål för när ni vill fasa ut kolet?

Anförande nr 213

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Äntligen är det dags att fatta beslut om färdplanen – eller strategin; kärt barn har många namn. Centerpartiet har hela tiden stått bakom målsättningen om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040. Men vi har samtidigt sagt att det kommer att bli svårt att uppnå, då många parametrar som måste till står utanför vår kontroll. Det har också visat sig vara lättare sagt än gjort att få ihop den här strategin. Precis som jag sade under budgetdebatten kommer 2017 att

bli ett utredningstungt år. Vi kan inte slå oss till ro med dagens strategibeslut, utan det är nu som det verkliga arbetet kommer för att det ska bli någon realism bakom målsättningarna. Jag tror att alla vi här vill att vi ska vara ledande i det globala klimatarbetet. Det är i den täta urbana staden som det finns goda förutsättningar för hållbara energisystem och effektiva transporter.

Måläret 2040 kan tyckas avlägset, men med tanke på det arbete som krävs på många politiska nivåer och i näringslivet är det ett arbete som måste hålla ett högt tempo för att vi ska lyckas. Centerpartiet har länge drivit på majoriteten för att påverka den nationella nivån. Vi anser att det är avgörande att vi har rätt verktyg för att kunna nå våra målsättningar. Därför är det bra att kommunstyrelsen nu åläggs ansvar för att påverka de nationella regelverken, inte minst vad gäller energi- och transportfrågor. Utredningsuppdraget, som syftar till att ändra de långsiktiga spelreglerna i svensk och europeisk lagstiftning, måste mötas med kraftfulla och skickliga påtryckningar på rätt politiska nivåer. Hittills har vi inte sett mycket verkstad av det där. Det verkar som att den rödgrönrosa majoriteten har varit oförmögen att påverka sina partivänner i regeringen. Jag säger bara dubbdäcksavgifter och miljözoner.

Transportsektorn är den största utmaningen när det gäller fossilbränslefrihet. Självklart måste vi som stad gå först. Vi instämmer också i ambitionen att minska personbilstrafiken. För att nå den målsättningen måste samhällsplaneringen och investeringarna ställas om mot cykel, gång och kollektivtrafik. Där ser vi vissa framgångar, men vi ser också vissa bakslag, till exempel när Trafikverket backar kring snabba cykelvägar.

Avslutningsvis vill jag lyfta fram något som också näringslivet har lyft fram via handelskammarens remissvar: Klimatpakten nämns bara en gång i strategin, och det är oroande. Ska vi nå framgång i miljöarbetet måste vi samarbeta. Utan samarbete med näringslivet och externa aktörer kommer vi aldrig att nå våra mål och kunna ställa om staden i rätt riktning. Jag yrkar därför bifall till Centerpartiets och Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 214

Borgarrådet L u h r (MP): Jag kommer nu tillbaka och ställer samma fråga igen. Inte ens Centerpartiet vill sätta upp ett målår för avveckling av kolet i Värtaverket. När och hur kommer vi att få se en avveckling om Centerpartiet får vara med och bestämma?

Anförande nr 215

J o n a s N a d d e b o (C): Centerpartiet har drivit en realistisk avveckling av kolet i Värtaverket. Det som är skillnaden mellan våra partier är att ni inför valet och efter valet står och lovar saker som ni vet att ni kanske inte kommer att kunna hålla. Då är det mer rättrådigt att man säger som vi. Vi är för en ansvarstagande avveckling av kolet. Troligtvis kommer det att ske till 2030. Vi får också se till att vi vidtar alla andra åtgärder vi kan fram till dess att den här avvecklingen har skett, som att satsa på solceller och göra andra investeringar, så att vi kan nå fossilfriheten till 2040. Men ni står före valet och efter valet och lovar någonting som ni inte kommer att kunna hålla. Det ska bli väldigt spännande att se den färdplan som ni ska leverera 2017.

Anförande nr 216

J a n V a l e s k o g (S): Jag tänkte kommentera det här med dubbdäcken och miljözonerna. Där är vi helt och hållet i samma båt, om man ska vara ärlig. Vi hade en borgerlig regering som inte gjorde någonting i dubbdäcksfrågan. Det var lika låst där. Vi har fått dåligt stöd på nationell nivå för förändringar, får jag erkänna. Men det var exakt samma sak tidigare. Menar du att du har ett stöd hos dina partivänner i riksdagen när det gäller möjligheten att besluta om att ta ut lokala dubbdäcksavgifter i Stockholm?

När det gäller miljözonerna är det samma sak. År 2010 låg det ett ganska långtgående förslag om miljözoner hos den borgerliga regeringen. Det hamnade i en byrålåda, där det legat under alla dessa år. Är det detta förslag som man ska ta fram enligt dig, Jonas Naddebo? Ni gjorde inte det.

Anförande nr 217

J o n a s N a d d e b o (C): Ens fel gör inte den andres rätt. Jag är kanske inte helt överlycklig över att vår regering under förra mandatperioden inte klarade av att komma framåt i de här jätteviktiga frågorna. Men det gör inte ert misslyckande med att påverka regeringen speciellt mycket bättre. Jag tror att vi måste se till att stockholmarna får de verktyg som behövs, så att vi kan ställa om det här. Jag kan erkänna att det inte var speciellt mycket bättre under vår tid. Men det gör inte er situation bättre i det här fallet.

Anförande nr 218

Å k e A s k e n s t e n (MP): Det här avtalet är ett bra exempel på hur en kommun konkret kan hjälpa till att genomföra Parisavtalet. Det är väldigt bråttom. Vi vet att isarna smälter i Arktis. Från tundror och hav pyser det ut alltmer metangas. Då är det desto viktigare att vi gör vårt jobb, och jag tycker faktiskt att vi börjar göra det nu på ett bra sätt. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Det finns ett litet problem i alla fall, och det är att vi inte har full kontroll över vår lokala miljö. Det handlar om flyget och sjöfarten, som är två stora miljöbovar som kommer för lindrigt undan. Men nu kommer det i alla fall förslag i riksdagen om en flygskatt.

Det är utmärkt att det blir en rejäl satsning på solceller. Vi har inte minst mängder av platta tak i miljonprogrammet, och de passar sig utmärkt för detta och för grönska. Det måste vi naturligtvis ta itu med. Det finns många andra sådana hus också. Det gör vi genom att få en egen produktion beträffande solceller och en takt fram till 2020 som gör att vi kommer att klara 2040-målet.

Någonting som man kanske hoppar över men som är extra viktigt är att det behövs en informationsplan, och den finns här. Hur ska vi kunna övertyga stockholmarna att de ska göra sin del av det här? De ska ju minska sina utsläpp av växthusgaser med 10–12 ton per år och person till 2,3 ton. Jag gjorde på den bilfria dagen ett besök i Stockholms stads monter och testade mig själv. Jag är faktiskt en riktig miljonisse, så jag hamnade på hälften, det vill säga 5 ton. Sedan ska jag ned till 2,3 ton, men jag ser faktiskt inte hur jag ska göra för att klara det. Det är jättesvårt. Därför behövs det väldigt bra information.

Men för att göra allt det här krävs det krafttag. Det är bra att alla partier nu är överens om att vi ska minska biltrafiken, men observera en sak: För 2017 gäller att vi ska minska biltrafiken med 0,2 procent. Det räcker naturligtvis inte, utan det måste till något helt annat. Det krävs krafttag!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 219

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande! Steffo Törnquist är känd för två saker, dels för att vara programledare i TV4, dels för att vara en livsnjutare som älskar att äta gott, dricka starkt, röka cigarr och köra balla bilar. Han är med andra ord raka motsatsen till den stereotypa bilden av en miljöaktivist. Förra veckan hade han besök i morgonsoffan i *Nyhetsmorgon* av Johan Rockström med anledning av att temperaturen i Arktis är 20 grader högre än normalt, som vi hörde nu. Klimatforskarna är djupt oroliga. Detta kan innebära att Arktis har destabiliserats och kanske passerat ett slags tröskel, så att uppvärmningen blir självförstärkande, vilket påverkar klimatet inte bara i Arktis utan i hela världen, inte minst i Sverige. Steffos kollega Jenny Alversjö ställde då frågan till Johan Rockström: Vad kan vi göra åt det här? Rockströms svar var att det enda vi kan göra är att ännu snabbare fasa ut våra utsläpp av fossila växthusgaser och att Sverige har chansen att bli världens första fossilfria välfärdsnation. Då sade livsnjutaren och bilälskaren Steffo: Vi borde ta den chansen.

Ja, vi borde faktiskt ta den chansen. Och med den strategi för ett fossilfritt Stockholm som vi ska besluta om i dag är vi med och lägger grunden till det. Den är faktiskt till och med mer ambitiös än vad regeringens och Miljömålsberedningens förslag är. Vi ska bli fossilfria till 2040. Med tanke på läget i Arktis skulle man kunna önska att det gick ännu snabbare. Men det viktigaste är egentligen inte när vi blir av med det sista tonnet koldioxid, utan hur snabbt vi blir av med de stora volymerna av utsläpp.

Som vi redan hört är en avveckling av kolet i Värtaverket den enskilt viktigaste åtgärd med vars hjälp vi kan minska utsläppen väldigt snabbt. Vi har fortfarande som tydlig målsättning att fasa ut kolet till 2020, men vår rådighet är begränsad. Nu uppdrar vi åt Fortum att presentera en avvecklingsplan under nästa år. Därefter blir den allra svåraste frågan trafiken. Vi har som mål att minska biltrafiken till 2030. All trafikökning i vår växande stad ska alltså ske genom cykling, kollektivtrafik och gång. Dessutom ska vi såklart vara en aktiv del av omställningen bort från fossila bränslen till el och förnybara bränslen.

Tyvärre har vi inte med oss Alliansen i de två viktigaste frågorna. Ni har inte slutit upp bakom kravet på att fasa ut kolkraften till 2020. Är ni då beredda att minska biltrafiken eller inte? Ja, det verkar faktiskt variera från dag till dag.

Jag tycker att ni och vi alla ska lyssna på Steffo och ta chansen. Bifall KS!

Anförande nr 220

J o n a s N a d d e b o (C): Vi stod här för bara tio dagar sedan och diskuterade kolet i Värtan. Går det att hitta en snabbare lösning än den som hittills har presenterats som realistisk tänker jag inte vara den som säger nej till att genomföra den. Men jag tror inte att vi kommer dit. Jag skulle jättegärna se att ni tar fram den här planen. Då kommer jag säkerligen att kunna ställa mig bakom en snabbare avveckling. Men

det kan nog bli svårt att hitta en sådan möjlighet. Enligt Fortum finns inte den möjligheten.

När det gäller att minska biltrafiken blir jag lite besviken på hur du har lyssnat. Under alla mina år i fullmäktige har jag talat om att vi måste minska biltrafiken och kantstensparkeringen och ha mer cykeltrafik, gångtrafik och kollektivtrafik. Men du kanske inte har lyssnat på det.

Anförande nr 221

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Jo, jag har lyssnat. Men för tio dagar sedan debatterade jag med alliansföreträdare som sade att biltrafiken visst fick öka. Det verkar alltså variera beroende på vem man pratar med.

Du verkar tycka att det är upprörande att vi uttryckte tydliga mål i en viktig fråga trots att vi inte har ensam rådighet över den. Jag pratar om kolet i Värtan. Årligt talat tror jag inte riktigt att du förstår läget. Det här är ju en förhandlingsfråga mellan två jämbördiga parter. Vår förmåga att övertyga Fortum om att de bör snabbavveckla kolkraften förbättras inte av att det finns ett annat gäng i Stadshuset som är berett att låta Fortum elda med kol i tio år till utöver vad vi föreslår. Det är så det ser ut. Du och Kristdemokraterna anger över huvud taget ingen borte gräns för kolet. Moderaterna och Liberalerna säger att det ska pågå till 2030. Det är väldigt synd att vi inte kan ha en enad röst från fullmäktige i en så pass viktig fråga.

Anförande nr 222

J a n V a l e s k o g (S): Det är ändå glädjande, tycker jag, att det finns en ganska stor enighet i de flesta frågor kring den här strategin. I en strategi som har så här långt tidsperspektiv finns det naturligtvis stor osäkerhet om hur snabbt nya miljövänliga tekniska lösningar kan börja fungera i stor skala. Potentialen är stor, men det måste också ske till rimliga samhällskostnader. Energibesparingar är också mycket viktiga i sammanhanget för att nå det här målet.

Jag tycker att vi har anledning att vara väldigt teknikoptimistiska. Det händer mycket i dag. Inte minst på transportområdet kommer det att ske mycket som innebär minskad användning av fossila bränslen för varje fordon. Den snabba utvecklingen av bilbatterier är i dag helt fantastisk. Man kan exempelvis i dag använda ett batteri från bilmärket Tesla och försörja hela sin sommarstuga med det ett bra tag. Bilproducenter har bilar som kan köra 40–45 mil på en laddning, och priset på bilen utlovas bli detsamma som för ett medelstort fordon i dag. Det återstår att se om detta kommer att bli fallet. Även utvecklingen med den omfattande produktionen av biobränsle till transportsektorn ser lovande ut. Den här sammanlagda utvecklingen tror jag starkt kommer att bidra till målet om ett fossilbränslefritt Stockholm 2040.

Även på fastighetssidan händer det mycket. Stora investeringar sker för energisnåla fastigheter. I Stockholms län har vi ungefär en miljon bostäder, vilka i takt med att de renoveras utgör en väldig potential för lägre energianvändning. Att regionen i övrigt arbetar lika målmedvetet som Stockholms stad är därför väldigt viktigt. I nyproduktion har vi som bekant högre krav. Stockholm arbetar mycket ambitiöst med lägre energiåtgång i fastigheter. Vi har även ett tydligt mål om ökad solenergiproduktion. Vi ska styra mot och klara målet 2040.

Nästa år kommer Fortum Värme som vi hört att presentera en plan för avveckling av KVV6, som använder en del kol. Vad som exakt kommer att stå där vet vi inte i dag. I oppositionens reservation talar man om 2030, men jag tror att jag kan lova att en avveckling kommer att ske långt tidigare än så. Här kan det vara värt att påminna om att Fortum har en fossilbränslefri produktion av fjärrvärme som motsvarar nästan 90 procent av den tillförda energin. Fortums resa mot fossilbränslefri produktion är fantastisk och internationellt sett helt unik. Projekt pågår också i Fortum Värme med öppen fjärrvärme, där överskottsvärmen från energialstrande anläggningar, exempelvis datacentraler, tas till vara. Dessutom har två helt nya anläggningar med fossilbränslefri produktion startat de senaste åren i Brista och Värtan, och det är fråga om investeringar på över 7 miljarder.

Det finns mycket annat i den här planen som är värt att uppmärksamma, vilket också andra har gjort. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 223

J o n a s N a d d e b o (C): Jag minns en demonstration här utanför Stadshuset i våras, Jan Valeskog, då du och jag mötte väldigt upprörda personer som ville stoppa kolet i Värtan. Katarina Luhr sade 2015 bestämt att man snabbt skulle återkomma med en plan för den här avvecklingen. Nu låter det som att det ska komma under 2017, och det är ytterligare ett helt år. Vänsterpartiet pratade om att det här är ett förhandlingsspel, och om man ska förhandla är det väldigt dumt att surra fast sig vid ett specifikt årtal, som 2020.

Min fråga till dig är: Tror även ni att det kommer att bli en stängning av verket till 2020, eller är det här en förhandling, så att det kan ske någon gång mellan 2020 och 2030?

Anförande nr 224

J a n V a l e s k o g (S): Det faktum att vår stad inte äger det här bolaget själv gör att vi inte kan styra. Du kan kalla det förhandling eller inte, men det är klart att vi har ett tydligt mål, nämligen 2020. Det sattes upp tidigt. Det återstår att se hur det blir med planen. Det är lättare att föra den här diskussionen när vi ser förslaget till plan, som ska tas upp i styrelsen.

Anförande nr 225

L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande och ledamöter! Den strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm 2040 som vi nu ska besluta om utgör en viktig grund för stadens långsiktiga färdriktning för att nå en fossilbränslefri stad 2040. År 2040 kan förefalla avlägset i tiden, men ska vi nå dit är det ett arbete som brådskar, inte minst med tanke på att många åtgärder som krävs är intersektoriella och kräver analyser och beslutsprocesser på flera olika politiska och regionala nivåer.

Målet om fossilbränslefrihet innebär störst utmaningar inom transportsektorn, och där är behovet av insatser i närtid som mest omfattande. Ett exempel på att det krävs krafttag på nationell nivå är den politiska prioriteringen av att Sverige år 2030 ska ha en fordonsflotta som är oberoende av fossila bränslen. Det är en ambition som den rödgröna regeringen behöver förtydliga och peka ut vägen för. Därutöver bör staden sätta upp tydliga och hårda krav vid upphandling av transporttjänster.

Sammantaget måste de utredningsuppdrag som strategin inbegriper i syfte att ändra långsiktiga spelregler i svensk och europeisk lagstiftning mötas med kraftfulla och skickliga påtryckningar på rätt politiska nivåer. Tyvärr har vi inte sett prov på att den socialdemokratiskt ledda majoriteten varit förmögen att påverka partivännerna i den rödgröna regeringen gällande till exempel möjligheten till lokala dubbdäcksavgifter och andra styrmedel på trafikområdet.

Vi stöder målet om ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040, men vi inser samtidigt att faktorer som staden inte råder över kommer att göra det svårt. Vi anser dock att målet är ett viktigt incitament för att lägga i ytterligare en växel i klimatarbetet. Vi kan inte nog betona vikten av att staden intensifierar samarbetet med externa aktörer. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 226

R i k a r d W a r l e n i u s (V): Fru ordförande! Lars! Jag måste fråga dig en gång till: Sist när vi stod och pratade om det här sade du att trafiken visst fick öka i Stockholm och att Moderaterna var inställda på att bara göra den i och för sig väldigt viktiga omställningen bort från fossila bränslen till förnybara bränslen. Men nu läser jag i er reservation i det här ärendet att ni instämmer i att en minskad personbilstrafik kommer att krävas för en transporteffektiv samhällsutveckling. Vad tycker egentligen Moderaterna i den här frågan? Var det möjligtvis Jonas Naddebo som fick er att skriva under det här utan att ni riktigt märkte vad som stod, eller instämmer ni i skrivningen?

Anförande nr 227

L a r s J i l m s t a d (M): Det absolut viktiga är att få bort miljöpåverkan från biltrafiken. Jag tycker att Jan Valeskog höll ett bra anförande alldeles nyss. Han anslöt sig där till en teknikoptimism som även jag ansluter mig till. Jag tror att bilen har en fantastisk framtid när vi lyckas göra den helt fossilbränsleoberoende. Det får gärna vara elbilar. Jan Valeskog talade om Teslor och så vidare, och det finns andra bilar. Det kan bli så att bilar kommer att kunna köra utan förare. Jag tror, som jag sade i budgetdebatten, att det är en fantastisk, småskalig och bra lösning på många människors transportbehov. Alla kan inte utnyttja kollektiva färdmedel i alla tider. Jag gillar kollektiva färdmedel också, men bilen ska vi inte räkna bort.

Anförande nr 228

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Man kan cykla. Det är inte kollektivt.

Det är klart att Stockholm ska gå före. Redan 2040 ska Stockholm vara en fossilbränslefri stad. Det är vårt ansvar att ställa om. Stockholm har också goda förutsättningar att gå före. Vi är på god väg, men det är mycket som återstår. Planen stakar ut den här vägen, och dagens beslut innebär att vi om 23 år, vilket är kort tid, inte längre ska ha några bostäder eller bilar som släpper ut eller förbrukar koldioxid. Omställningen ska vara klar om 23 år. Nu är det helt enkelt verkstad som gäller.

Inom mitt ansvarsområde, trafiken, finns ett hårt beting att göra. Vi ska 2030 ha skapat en fossiloberoende transportsektor. Vi ska kraftigt ha minskat användningen av fossila bränslen. År 2040 behöver vi förbjuda de fossila drivmedlen i Stockholm.

För att det här ska uppnås måste vi fortsätta att trycka hårt på prioriteringarna gång, cykel och kollektivtrafik. Det är där alla nya stockholmars transportbehov måste tillgodoses. Teoretiskt innebär det att ingen ytterligare stockholmare kan köra bil. Vi ska minska biltrafiken, och det är ett medel för att nå vårt mål. Men för en levande stad är det inte bara ett medel utan också ett mål.

Vi måste fortsätta att bygga en tät stad där bilen inte behövs. Stockholm har alla förutsättningar för det. En transportsnål samhällsplanering i en nära stad är helt enkelt lösningen. Att låta regionen växa utåt är fel väg att gå. Stockholm är lösningen på mycket av problemen. Vi måste främja de klimatsmarta bilarna. Vi ska fortsätta att arbeta för bilar med alternativa bränslen. Biodrivmedel är ett sätt, men vi ska framför allt främja elbilar. De har nämligen fördelen att de inte bara är fossilfria – de försämrar inte heller luften, och de är tysta. Laddinfrastrukturen ska fram i fastigheter, i våra egna garage och i gatumiljön. Snart får vi i Stockholm se de första laddgatorna.

Men vi behöver också hjälp, vilket har framförts här. Vi väntar otåligt på att regeringen och riksdagen ska ge oss nya miljözoner för lätta fordon. Vi behöver den hjälpen. Utan den kommer vi inte att komma hela vägen. Vi måste förstå att vi måste trycka på även på riksnivån. Det är ett stort ansvar för oss, men även för oppositionen. Annars klarar vi inte vår del av ansvaret för kommande generationer, ett ansvar som vi måste ta.

Stockholm ska vara fossilbränslefritt 2040. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 229

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Daniel! Vi i Centerpartiet har drivit på för att ni ska ta ert förnuft till fånga och se till att regeringen lyssnar på er. Vi har också skrivit en motion i riksdagen. Katarina fnös till mig när jag sade det. Det är ett sisyfosarbete att skriva motioner i opposition. Det vet jag såklart att det är. Men vad ska vi göra?

Nu står du och säger att det är oppositionens roll att driva på för att man ska få de verktyg som behövs. Men jag vill ändå säga att det vilar tungt på majoritetens axlar. Jan Valeskog var uppe och sade att det låg på våra axlar förra mandatperioden. På samma sätt ligger det den här gången på era axlar. Jag tycker inte att ni har varit så tydliga gentemot regeringen. Ni skulle kunna driva på – på många olika sätt – för att få igenom de verktyg som Stockholms stad så väl behöver för att kunna få bukt med luftproblemen och öka kraften i klimatarbetet.

Anförande nr 230

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Jag tycker att vi har varit tydliga. Vi vill ha miljözoner för lätta fordon. Vi tycker att regeringen och riksdagen ska ta det ansvaret och fixa det. Vi tycker också att vi ska ha dubbdäcksavgifter över hela staden och inte behöva dutta med små gator där vi har förbud. Det vore mycket smidigare om vi kunde få igenom det. Ni fick inte igenom detta förra mandatperioden.

Jag önskar att vi får förslag som går i rätt riktning. Miljömålsberedningen, som nästan alla partier är med i, pekar ut just de förslag som gäller miljözoner som

någonting man bör gå vidare med. Alla som satt i utredningen – även Vänsterpartiet, som hoppade av i slutfasen – är med på detta.

Om vi kan säga det här tillräckligt många gånger, och inte bara offentligt, kanske vi får de här redskapen. Annars kommer vi inte att klara att uppnå målet till 2040, vilket vi måste göra.

Anförande nr 231

E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Ordförande! Klimatexperten Johan Rockströms stund i tv har redan nämnts i kväll, liksom det faktum att det just nu är otroliga 20 grader varmare än vad det borde vara i Arktis. Om det här hade varit en lokal och tillfällig förändring kanske vi varken hade märkt det eller höjt på ögonbrynen åt det. Men problemet är att vi har rekordvarmt på jorden, rekordvarmt vatten i våra hav och skrämmande tunn is i Arktis. Alla de här sakerna sker samtidigt. Forskningen visar att det inte går att bortse från den mänskliga faktorn i de förändringar vi ser. Det är verkligen lätt att känna förtvivlan när man tänker på hur länge det här har fått fortgå utan att kraftfulla insatser genomförts för att vända utvecklingen.

Nu står vi dock där vi står. Det hänger på oss som lever här och nu att välja vilken framtid vi ska ha. Tack och lov har såväl regeringen som majoriteten i Stockholms stad bestämt sig för att ta på sig ledarroller. Enligt Johan Rockström ligger lösningen i att samarbeta globalt för att uppnå de mål som slagits fast i Paris. Sverige har i linje med det här beslutat att bli en av världens första fossilbränslefria nationer.

Men för att nå högt satta nationella mål krävs också modiga målsättningar och beslut på det lokala planet. Kommunpolitik handlar kanske mer än någon annan del av politiken om att steg för steg, enträget och envist, skapa det samhälle vi vill ha. Sedan 1990 har utsläppen i Stockholm minskat med nästan en tredjedel. Det visar två saker: Kommunpolitik är effektivt, och vi gör framsteg.

Det ärende som debatteras här i kväll är ett tydligt exempel på en viktig pusselbit som måste till för att bromsa utvecklingen mot en allt varmare planet och börja gå mot ett hållbart samhälle. Alliansen påbörjade arbetet med att göra Stockholm fossilbränslefritt med sikte på 2050. Den rödgrönrosa majoriteten har nu vässat och pressat det målet med tio år. Det beslutet ligger helt i linje med forskningen, för det är bråttom nu, och 2050 är helt enkelt inte bra nog.

Att samarbeta globalt mot ett gemensamt mål är den enda vägen framåt. Men det globala samarbetet har inte en chans att lyckas om inte varje land och stad agerar lokalt. Därför är det här ärendet så himla viktigt. Stockholm ska vara en stad för alla, både innanför och utanför stadens gränser. Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 232

M a r i a Ö s t b e r g S v a n e l i n d (S): Ordförande och fullmäktige! Det här är en fråga som många av oss känner väldigt djupt för. För ett år sedan i Paris var alltså: max två grader. Vi menade egentligen en och en halv grad. Inför mötet i Marrakech larmades det redan före öppnandet om höga temperaturer. Meteorologerna i FN:s klimatpanel sade att jordens temperaturer var på väg mot en höjning på tre, nästan fyra grader. Förra veckan visades, som så många pratar om, den kraftiga temperaturhöjningen i Arktis, som slog värmerekord i november, med 20 grader över

normal temperatur, vilket bekräftats av både amerikanska och danska forskare. Med andra ord går det fortare och fortare. Isen smälter av värmen, och öppet vatten smälter mer is. Det blir självspelande. Svalbard har fortfarande ingen is. Detta är svårt att tänka sig här i Stockholm när det är både snöigt och isigt. Men det är så det funkar. Klimatförändringen ser inte likadan ut på alla platser. Det kan vara torka eller översvämningar.

De klimat- och miljöbeslut vi fattar eller avstår från att fatta är sannolikt våra viktigaste men också svåraste framtidsbeslut. Jag menar nog att vi i dag tar ett viktigt steg i Stockholms bidrag till att hejda klimatförändringarna. Städerna har en allt viktigare roll i arbetet med att minska klimatpåverkan i världen. Allt fler människor bor i städer, och städerna står för en växande miljöbelastning. Det här är vi helt ense om. Vi har i den här strategin en massa olika förslag på lösningar för att minska klimatpåverkan i Stockholms stad. Vi ligger – och ska ligga – i fronten för ett aktivt klimat- och miljöarbete. En del av detta arbete är att göra Stockholm fossilbränslefritt så snabbt som möjligt, men senast 2040. Det är som Steffos utmaning, om det nu var en utmaning. Låt politiken visa att vi vågar ta chansen att bli först, vågar ta chansen att försöka!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till ny strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040.

Anförande nr 233

M e r v i M ä k i n e n A n d e r s s o n (S): Ordförande, presidiet, ärade ledamöter! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Ledordet i dag är samstämmighet. Det gäller inte bara inom majoriteten i Stadshuset, utan klimatfrågan berör oss alla. Oppositionen visar stort intresse och uppfinningsrikedom genom att påpeka de möjligheter som de anser att vi har förbisett, och det är bra.

Vi har att besluta om en strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm till 2040. Vi tycker att 2040 är bättre än 2050. Det handlar också om ett etappmål till 2020. Vi är mycket medvetna om att det finns stora delar i det här som är utanför vår rådighet. Jag ska inte trötta ut er ytterligare i den här sena timmen genom att återupprepa vad alla har sagt, men för det fall vi inte når ända fram finns det en kompensationsplan, som jag nu ska redogöra för.

Delar av fossila bränslen kan möjligen bli kvar inom flyg och internationell sjöfart, som är utanför vår rådighet, samt i plast med fossilt ursprung i avfallsförbränningen. Staden kan vidta åtgärder för kompensation för dessa utsläpp för att nå klimatneutralitet, bland annat genom att utreda möjligheterna att skapa kolsänkor i staden. Kolsänkor är som bekant motsatsen till kolkällor. Det är alltså naturliga installationer som tar upp mer kol än vad de avger. Ofta beskrivs det som sjöar och vattendrag, men i Stockholm kan vi utnyttja skog, det vill säga biomassa och skogsmark som har en förmåga att binda kol. Biomassa består till 50 procent av kol. Skogen som biomassa bryts hela tiden ned. I storleksordningen 100 ton kol per hektar kan gömma sig i bestånd i svenska blandskogsmarker. Skogsmark och skog/biomassa fungerar som en kolsänka så länge skogen växer. Omvänt: En skog som avverkas eller brinner blir en kolkälla; det kommer alltså mer kol ut än in. Orörd skogsmark och grönområden har därmed fler användningsområden i klimatprocessen än de rent rekreativa

samt funktionen som nödvändig uppsamlare av markvatten. Delenda Carthago – vi bör använda Stockholms grönmark på ett klimatsäkert och långsiktigt sätt.

Anförande nr 234

M a l i n E r i c s o n (FI): Jag skrev ett annat tal förut och tänkte vara lite mer personlig. Men jag tror att jag ska låta bli det. Det blir för känslösamt. Jag kan säga att jag är fullständigt skräckslagen över de klimatförändringar som vi nu ser. Jag vet inte hur jag ska kunna se mina barn i ögonen när jag vet vilken framtid som troligen väntar oss. Men jag ska inte gå in mer på det, för då börjar det låta konstigt ur min mun.

I stället ska jag säga så här: Jag är glad över att vi nu ska få en ny strategi för ett fossilbränslefritt Stockholm, för det är ändå ett av flera viktiga steg för att klara klimatmålen. Det jag särskilt vill lyfta fram är att både slutpunkten 2040 och etappmålen på vägen är en lägstanivå och att ambitionen är att minska utsläppen så snabbt det går. Jag blev väldigt glad när jag läste det i strategin. Jag hoppas att det går så snabbt att vi kan revidera strategin om några år och flytta slutmålet närmare. Trots att strategin inte rör de utsläpp som vi stockholmare med vår konsumtion orsakar på andra håll i världen är det bra att det nämns särskilt att vi måste hantera det också. Det vi släpper ut på plats här är bara en liten del av vår klimatpåverkan. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 235

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Likt Malin hade jag faktiskt tänkt hålla ett helt annat anförande än det jag nu kommer att hålla. Jag hade tänkt prata om något jag tycker är fascinerande och spännande, nämligen batterier. Jag förstår att det är lite udda så här sent på kvällen och att det kanske inte är läge att starta en ny diskussion. Det sker dock en oerhört intressant teknikutveckling när det gäller bilar och batterier och när det gäller samägda bilar och hur man åker tillsammans. Men vi tar det någon annan gång. Poängen skulle framför allt egentligen ha varit att vi behöver ha ett politiskt ledarskap som är tryggare både för marknaden och för det statliga, till skillnad från hur det kanske har blivit vad gäller exempelvis biogas och laddstolpar, där det har funnits en viss osäkerhet kring vad man vågar utveckla.

Det är ett par år sedan jag satt i miljö- och hälsoskyddsnämnden. Jag minns att jag stod i den här talarstolen och skämdes över att min regering inte klarade av att få till det där som jag tyckte var så oerhört viktigt. Det gällde luftkvaliteten. Jag minns också att jag stod i den här talarstolen och tänkte att det skulle komma att bli väldigt jobbigt när Miljöpartiet skulle få igenom detta i regeringsställning. Därför är det med viss sorg jag står här och inser att man inte lyckas nu heller. Nu är det ni som inte lyckas. Vad är det egentligen som står emot? Det är därför jag ändå ägnar mitt anförande i dag åt den oerhört viktiga frågan om luftkvalitet.

Man har en regering som talar om världens första fossilbränslefria välfärdsstat. Det är en oerhörd ambition. Vi ser ambitionen, men ändå kommer vi inte hela vägen fram. Det som har genomgått alla inlägg här är ju att det är väldigt bråttom. Det måste hända någonting. Jag förstår att det kan finnas en konflikt inom regeringen, och jag förstår att det kan förklara olika saker. Men det är oerhört olyckligt, när det vi verkligen behöver är samarbete och hastighet. I det här läget har vi inte ens fått höra en ordentlig förklaring till dröjsmålen. Det har trots allt hänt en del sedan

alliansregeringens tid. Vi har kunnat ta del av tydligare studier och forskning om hur oerhört viktig dubbdäcksfrågan är. Jag önskar verkligen att vi i alla fall från talarstolen i denna församling kunde få höra var det fastnar någonstans. Varför fungerar inte tidtabellen?

Jag får nöja mig med att säga att jag i grunden tycker att det är ett oerhört bra dokument som vi antar i dag. Vi tycker att det är oerhört positivt. Men det finns en del saker som behöver bli tydligare och kanske lite mer nyanserade. Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 236

Borgarrådet L u h r (MP): Jag vill bara instämma i att det är väldigt tråkigt att det går så långsamt. Vad gäller miljözoner för lätt trafik hoppas vi på att det ska komma fram ett ärende inom kort. Det är fortfarande en förhoppning. Men det ser ut som att vi snart i alla fall kommer att få ett ärende att ta ställning till. Vi väntar på det och håller tummarna.

Anförande nr 237

F r i d a J o h a n s s o n M e t s o (L): Vi har sett tendenser till goda nyheter i dag. Det är fantastiskt. Det är oerhört glädjande, för luftkvaliteten är en stor fråga. Men det känns som att det behövs en viss gemensam insats för att förstå varför det finns ett sådant motstånd i de här frågorna oavsett vilka färger regeringen har. Med tanke på de nya forskningsrönen borde vi verkligen komma vidare med detta.

Anförande nr 238

E r i k S l o t t n e r (KD): Fru ordförande! Med tanke på den sena timmen och att vi har flera ärenden kvar att behandla nöjer jag mig med att yrka bifall till Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

§ 22 Reinvesteringsprogram för trafiksignalanläggningar 2017-2021 (Utl. 2016:175)

Anförande nr 239

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Vi ska nu, tio över tio på måndagskvällen, debattera ärendet om ett reinvesteringsprogram för trafiksignalanläggningar.

Alla vet hur enerverande det kan vara att stå och vänta på att trafikljusen ska slå om till grönt. Inga bilar kommer. Ändå är det rött för de gående. Alla vet hur enerverande det kan vara att som cyklist tvingas vänta trots att det inte kommer några bilar. Alla vet hur enerverande det kan vara när bussens signalprioritering inte fungerar. Man står där och undrar om världen har stannat upp. Alla vet hur enerverande det kan vara att som bilist komma till en korsning där trafikljusen inte fungerar. Det blir en liten trafikinfarkt. Vem ska köra först?

För att alla de här systemen ska fungera måste vi göra investeringar. En signalanläggning håller i ungefär 7–40 år. De styrsystem som finns där håller i 20 år. Många av de anläggningar som vi har i dag är gamla, och deras styrutrustning är från 90-talet. Vi har i anläggningarna lampor som är gamla och energislukande. Vi byter nu till LED-lampor, och vi byter detektorer där så behövs. Vissa av bytena har redan gjorts, men vi ska se till att alla 10 700 lyktor är bytta till rätt sort.

Avslutningsvis: Mycket av stockholmarnas vardag påverkas av trafikljusen. Därför är den här satsningen extra viktig. Det är ett bra beslut. Genom detta beslut kan vi hushålla med våra resurser, inte bara i anläggningarna utan också i och med att vi använder våra transporter på ett effektivare sätt. Det kan kopplas lite till det förförre ärendet, om klimatfrågan. Kan vi låta transportsektorn fungera på ett bra sätt och flyta på minskar vi också koldioxidutsläppen.

I detta sexiga ärende yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 240

J o n a s N a d d e b o (C): Jag ska försöka vara kortfattad. Vi politiker vill alltid ha de stora besluten och de stora riktlinjerna när vi ska göra saker, men det här är faktiskt ett viktigt ärende. Centerpartiet föreslog i budgeten att vi ska titta på möjligheten att införa smarta trafiksignaler. Nu ligger det säkert inte i det här beslutet, men i framtiden måste vi se till att vi har ännu effektivare trafikljus, som skulle kunna prioritera cyklar framför bilister och som skulle kunna rikta ljussignaler åt rätt håll, till exempel när det har varit ett stort arrangemang i Globen, så att vi kan få trafiken att flyta lite smartare. Man skulle också kunna införa ett system där man räknade ut en totalmängd för hur många bilar vi klarar av för att ha ett bra flöde inne i staden. Jag vill bara tipsa dig om detta. Kika gärna mer på smartare trafikljus, så kan vi ta den här staden ytterligare ett steg framåt.

Anförande nr 241

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Tack, Jonas! Jag ska göra det nu när jag går hem.

§ 23 Delrapport från äldreboendeutredningen (Utl. 2016:164)

Anförande nr 242

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Hej allihop! Jag vet att det är sent. Dessutom har jag slut på snus. Blink blink blink – är det någon som snusar? Men vi ska ta det här ärendet. Det är jätteviktigt. Jag hoppas att ni kan behålla uppmärksamheten lite till.

Jag vill säga två saker innan jag går in på själva innehållet. Det första är att man ska vara medveten om att det här är en delrapport. Det pågår fortfarande väldigt mycket arbete. Åh, där fanns det snus! Men jag kan inte ta det nu. Ursäkta mig! Det andra är att den här rapporten är avgränsad. Vi har aldrig någonsin haft ambitionen att täcka alla frågor som rör äldres boende.

Det finns tre områden i utredningen som är viktiga att belysa. Det första, som vi även pratade om under budgetdebatten, handlar om att vi har avsatt 21 miljoner kronor för att inrätta en delvis ny boendeform som går under arbetsnamnet ”trygghetsboende med aktivitetscenter”. Bakgrunden är helt enkelt att dagens trygghetsboenden inte har motsvarat behov och efterfrågan hos många äldre. Många avslag till servicehus har att göra med att vi har en väldigt stor grupp äldre som inte har hälso- och sjukvårdsbehov men däremot känner ensamhet och isolering. Då måste det finnas personal på plats. Det måste finnas en möjlighet att äta måltider tillsammans. Om stadsdelarna får ta över ansvaret för trygghetsboendena kan de utveckla verksamheten ännu mer. Jag ser gärna fotvård, hårvård, nära samverkan med pensionärsorganisationer och så vidare.

Det andra, som det också finns förslag om, handlar om att vi måste bli bättre på att underlätta för den som vill bo kvar i ordinärt boende. I dag har vi en massa lägenheter i det ordinarie beståndet som är tillgängliga. Vi har också en massa lägenheter som har genomgått stora bostadsanpassningar. Problemet är dock att det är vanligt att stora bostadsanpassningar som har gjorts sedan återställs och att bostaden går tillbaka till den ordinarie bostadskön. Vi tror att man kan göra det här på ett mycket klokare sätt – öronmärka lägenheter för äldre i det ordinarie beståndet och underlätta för äldre att flytta dit.

Det tredje handlar om kommunikationen. Jag slogs av det här när jag besökte seniormässan med Micasa. Många äldre står inte i bostadskö. Man kanske tänker att allt är ordnat – jag har min villa, jag har min bostadsrätt. Men att ställa sig i bostadskö är som en hemförsäkring. Man kommer att ha betydligt större möjligheter att välja mellan olika typer av boenden den dag ens servicebehov och trygghetsbehov ökar. Vi måste kommunicera bättre. Vad finns det för boenden på den kommunala och på den privata sidan? Hur söker man dem? Vi måste uppmuntra människor att – som Blomsterfonden brukar uttrycka det – planera för ett gott seniorliv.

Det finns mycket mer att säga, men jag stannar där. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 243

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Clara! Som du nämnde är det en delrapport. Jag har läst igenom det mesta, men jag kanske har missat något. I alla fall: Du kan väl ta med dig det här med att underlätta för äldre par att bo ihop när de blir äldre eller ena

parten blir äldre? Man kanske kan införa en parboendegaranti eller någonting sådant. Kan du ta med dig det?

Anförande nr 244

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Absolut! Jag gör så här nu: Poff! Vi har en parboendegaranti! Grejen är att vi redan har haft en sådan i flera år, Martin. Den fungerar väldigt bra.

Anförande nr 245

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande och fullmäktige! I budgeten för 2015 lovade den rödgröna majoriteten att staden skulle hjälpa alla över 85 år med ett tryggt äldreanpassat boende och att bedömningen av rätten till servicehus och vård- och omsorgsboende skulle bli mer generös för att tillgodose behoven. Men förslagen i utredningen kommer inte att uppnå de här målen. För det skulle det krävas en generösare biståndsbedömning och fler boenden.

Vi tycker att det är bra att omvandla nuvarande senior- och trygghetsboenden till trygghetsboenden med aktivitetscentrum. Då blir det mer lättöverskådligt än vad det är i dag. Men det finns alldeles för många oklarheter med dessa aktivitetscentrum. Det är oklart var ambitionsnivån ska ligga och om finansieringen räcker. Så tycker också flera av remissinstanserna. Den föreslagna nya boendeformen är ett steg i rätt riktning, men det är verkligen ingen universallösning, och servicehusen behövs ju.

Vi liberaler står fast vid att alla som är över 85 år och önskar ska få plats på servicehus. Viktiga remissinstanser pekar ändå på brister i den här utredningen, och det är synpunkter som jag tycker att vi måste ta på mycket stort allvar. Kungsholmens stadsdelsförvaltning tycker, precis som vi liberaler, att servicehusen fyller en mycket viktig funktion. Jag tänkte citera dem: ”Enligt förvaltningen är servicehus ett trygghetsboende. Där finns personal i huset dygnet runt, där finns sjuksköterska och vaktmästare och dagliga aktiviteter.” Förvaltningen tycker att det är överflödigt att införa en ny boendeform. Man skriver också: ”Förvaltningen saknar en analys av orsaker till varför lägenheter står outhyrda på stadens servicehus.” Kommunstyrelsens pensionärsråd anser att ”utredningen har så stora brister att en ny utredning bör tillsättas”. Det ska också komma fler utredningar. Kommunstyrelsens pensionärsråd skriver vidare: ”Den bör utgå från att kvarboendepincipen inte ska vara huvudregel, utan den enskildes valfrihet ska stå i förgrunden.” Flera andra remissinstanser påpekar bristen att det privata bostadsbeståndet av olika former inte finns med här. Kort sagt finns det mycket kvar att ta reda på innan man går vidare, och därför yrkar jag bifall till den liberala reservationen.

Anförande nr 246

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ursäkta mig för allt mitt flamsande, kommunfullmäktige! Jag är lite trött.

Självklart är detta inte någon universallösning. Det försöker jag vara väldigt tydlig med att påpeka i alla sammanhang. Det har aldrig varit ambitionen. Vi vill titta på vilka typer av boendeformer som behövs i staden. Det vi ser är just att det saknas en boendeform för den grupp som känner ensamhet och otrygghet. Vi behöver någonting som liknar det servicehusen var på 80-talet. Servicehusen har förändrats så pass mycket över tid att verksamheten nu är väldigt inriktad på vård och omsorg. Vi

behöver någonting annat också. Det här ska absolut inte ersätta servicehusen. Det har aldrig varit min avsikt, och det är vi också tydliga med i utredningen.

Det privata är inte med, eftersom den här utredningen rör våra egna boenden. Jag kommer att bjuda in de privata aktörerna till rundabordssamtal om hur vi tillsammans kan möta demografiska utmaningar. Men jag kan inte styra över hur de organiserar sin verksamhet, eftersom de är just privata aktörer.

Anförande nr 247

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det är bra, för det är en viktig del. Det finns ett stort bestånd där.

En väldigt viktig synpunkt är att man ska utgå från den enskilda individen. Kvarboendeprincipen ska inte vara utgångspunkten, utan man ska lyssna på de enskilda individerna när man gör utredningen. Det är så morgondagens äldreomsorg måste se ut.

Anförande nr 248

S o f i a M o d i g h (KD): Detta är mycket intressant. Dessvärre är jag själv lite trött, men jag ska se om jag kan säga något vettigt.

Det är bra, tycker vi, att man justerar den här målgruppen för servicehus. Det tror vi är ett steg i rätt riktning. Det kanske till och med är så att behovet av servicehus då minskas. Men det här med seniorboenden väcker lite frågetecken. Ska alla seniorboenden bli trygghetsboenden med aktivitetscenter? Där har vi fått påstötningar; det finns seniorboenden som absolut motsätter sig detta. Det kan man ju fundera kring.

Sedan tror jag faktiskt bara att jag säger att jag yrkar bifall till vårt yttrande i kommunstyrelsen.

(O r d f ö r a n d e n : Det innebär alltså bifall till kommunstyrelsens förslag, eftersom det bara är ett yttrande.)

Anförande nr 249

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Sofia! Jag har svar på frågan om seniorboenden. Micasa har tolv seniorboenden, och det är trivselråd på två av dem som har hört av sig till mig. Jag har haft mejlkontakt med båda trivselråden och hunnit träffa ett av dem, det på Sandhamnsgatan. Det andra som har hört av sig kommer jag att träffa nästa vecka.

Det man framför allt har synpunkter på är åldersgränsen. Där finns det fördelar och nackdelar. Det man upplever på seniorboendena i dag är att det ofta krävs att man är lite yngre för att kunna få ihop ett aktivt trivselråd. Om vi sätter åldersgränsen för högt är de oroliga för att det kommer att vara svårt att mobilisera aktiva hyresgäster. Å andra sidan måste vi fundera på hur vi riktar insatserna dit där de behövs mest. Det finns som sagt fördelar och nackdelar, men vi för en löpande diskussion med seniorboendena.

Det andra som de är missnöjda med är namnet. De tycker inte om namnet ”trygghetsboenden”. Själva har vi tittat på lite olika namn, eftersom det är en delvis ny boendeform. Det visade sig till exempel att ”plusboende” var copyrightat av Gävle

kommun, så det fick vi inte använda. Men nu är det faktiskt så att Micasa kommer att utlysa en tävling vad gäller namn. Alla boende och övriga stockholmare som har ett fantastiskt bra nytt namn på den här boendeformen kan få höra av sig. Man får en trisslott om man skickar in ett förslag.

Anförande nr 250

Dennis Wedin (M): Ordförande! Moderaterna har givetvis som utgångspunkt att detta är en delrapport. Vi inväntar slutrapporten innan vi kommer med slutgiltiga ställningstaganden.

Det är ett intressant förslag att omvandla trygghetsboenden till att innefatta aktivitetscenter. Jag har noterat att detta skiljer sig lite från det som vi i början utlovades. Då talades det om en ny icke biståndsbedömd mellanboendeform som skulle innehålla mer service och aktiviteter men ha lägre hyra. I stället för en ny mellanboendeform tänker man sig nu att omvandla våra existerande trygghetsboenden. Jag har några frågeställningar kring det.

Exempelvis syftar utredningen till att göra det tydligt vilka boendeformer som vi har i Stockholm. Men samtidigt blir det nu lite otydligt hur privata aktörer ska göra med sina trygghetsboenden. Det blir inte så tydligt för människor om privata aktörer ska ha ett upplägg och kommunala aktörer ska ha ett annat. Jag instämmer i det som Gröna Seniorer i Stockholmsregionen skriver i sitt remissvar: "Utredaren bör få ett tilläggsuppdrag att också beskriva läget inom den privata sektorn."

Jag ställer mig också frågande till hur den rödgrönrosa majoriteten ska uppnå sin uttalade målsättning om lägre hyror. Det är bara att konstatera att hyrorna i dag är för höga för många trygghetsboenden och att det är därför många äldre inte tar steget till att flytta. Om ni vill ha ned hyran och ökar stadens åtagande ställer det ju krav på en seriös finansiering. Det tycker jag att vi borde prata mer om. Jag förutsätter att det kommer att stå mer om det i den slutrapport som sedan kommer. Just nu är den oro som pensionärsorganisationerna uttryckt angående detta i remissrundan ganska befogad, tycker jag.

Dessutom instämmer jag i den övergripande oro som flera av pensionärsorganisationerna gett uttryck för. Birgitta Borg, viceordförande i pensionärsrådet, sade exempelvis till Sveriges Radio att pensionärsorganisationernas erfarenheter och prioriteringsfrågor inte togs upp i utredningen och att biståndsbedömningskriterierna är ett exempel.

Jag vill ännu en gång slå ett slag för blocköverskridande samarbete i frågan om att äldre fortsätter att få restriktiva bedömningar. Före valet sade ni själva att den förda politiken blivit alltför restriktiv, men med er har det blivit ännu värre.

Ordförande! Det är helt enkelt lite förvirrande hur det här kommer att gå. Moderaterna har tydliga reformförslag kring biståndsbedömningen, och vi skulle gärna ha in den frågan i den här utredningen. Men vi ser fram emot mer tydlighet i slutrapporten.

Anförande nr 251

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Som jag sade i början är utredningen begränsad, vilket också framgår väldigt tydligt i direktiven. Vi tittar inte på alla aspekter av detta.

Jag har haft en väldigt bra diskussion med kommunstyrelsens pensionärsråd. Jag träffar både PRO och SPF regelbundet, varannan månad ungefär. Vi har väldigt bra diskussioner. I fortsättningen kommer de att inkluderas mycket mer än vad som var fallet när den här utredningen inledningsvis låg på stadsbyggnadskontoret.

Jag vill lugna Dennis vad gäller privata trygghetsboenden. Det är fråga om begrepps-förvirring. Det finns nämligen inga privata trygghetsboenden. Det som finns är privata seniorboenden.

Vad gäller hyrorna på trygghetsboenden kan jag säga att man kommer att få en sänkt boendekostnad med 264 kronor i månaden. Det beror på att det tillägg som Micasa tar ut för Micasavårdar försvinner. Men den stora utmaningen är hur vi får fram ännu fler platser till rimliga hyror. En ny mellanboendeform är precis vad det blir. Men en utmaning är hyrorna, och det gäller hela vårt bestånd.

Anförande nr 252

D e n n i s W e d i n (M): Apropå oron som jag uttryckte vill jag rekommendera Vårdföretagarnas remissvar och det de har pratat om tidigare i frågan om de privata aktörerna.

Om man vill ha ned hyran och ökar stadens åtaganden ställer det krav på en mer seriös finansiering, och det är någonting som jag hoppas att vi kan prata om mer vid ett senare tillfälle. Nu inväntar vi en slutrapport som vi från vår sida givetvis hoppas innehåller mer om biståndsbedömningens utmaningar. Kanske kan vi också få till ett handslag när det gäller de utmaningarna i ett senare läge i den här salen.

Anförande nr 253

M i r j a R ä i h ä (S): Jag vill bara för formens skull yrka bifall till kommunstyrelsens förslag i ett ärende där vi i princip är eniga. Det finns en liten reservation från Liberalerna. Jag väljer att inte beröra den, för ärendet handlar inte om biståndsbedömningarna eller servicehusen, utan om en delrapport om en utredning som har pågått en längre tid. Men min väckarklocka ringer 05.15, så jag nöjer mig med yrkandet.

Anförande nr 254

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Jag vet att alla vill gå hem, men jag tänker faktiskt köra på ändå.

Precis som Mirja sade kommer du inte att få en slutrapport som rör biståndsbedömningen, Dennis, eftersom den här utredningen inte rör biståndsbedömningen. Den frågan har vi tillfälle att diskutera vad gäller budgetar och så vidare. Man kan inte ha med alla frågor i en utredning. Det finns projektplaner och direktiv. Man får ta saker i en särskild ordning.

Det kommer som sagt fler förslag. Arbetet kommer att fortsätta. Jag vill nämna några av de saker som kommer att hända, och jag hoppas att vi kommer att få diskutera det här redan i vår.

För det första måste vi titta på vilka trygghets- och seniorboenden som lämpar sig för att göras om. Vi ska vara med på att det kan bli svårt att få upp den rätta volymen om de är alldeles för små. Inriktningen är att trygghetsboenden och seniorboenden ska få aktivitetscenter. Men exakt vilka det blir kommer äldreförvaltningen att återkomma med ett förslag om.

För det andra måste vi fundera på bristen på profilboendeplatser. Profilboendeplatser används exempelvis vid särskilda demensdiagnoser, psykisk ohälsa, missbruk och hemlöshetsproblematik. Där har vi haft en svartepettersituation i staden. Stadsdelarna ser behovet, men ingen vill riskera att stå med tomgångshyrorna. Det här tittar vi också på, för vi ser ett väldigt stort behov av fler profilboendeplatser, även för att servicehusens målgrupp behöver bli mer homogen. I dag blir många placerade på servicehusen trots att de behöver profilboendeplatser, och det blir inte bra vare sig för den enskilde eller för verksamheten på servicehuset.

För det tredje måste vi återigen fundera över vad vi gör med alla de servicehus som inte går att rusta upp. Vi har ett otroligt stort upprustningsbehov. Många servicehus når inte upp till Arbetsmiljöverkets krav. En väldigt stor del av boytan är gemensamhetsutrymmen i form av till exempel korridorer. De är också institutionsliknande, och ibland kan det vara problem vad gäller optimal bemanning, till exempel som med det jag lyfte fram förut om Axelsberg. Det är visserligen ett vård- och omsorgsboende, men det belyser problematiken. Min utgångspunkt är: Om vi inte kan rusta upp ett servicehus till att uppfylla alla de här önskvärda kraven kommer vi att behålla det som ett trygghetsboende med aktivitetscenter.

För det fjärde har vi återigen det här med nyproduktionen. Där behöver vi hitta mark. Vi behöver redan nu peka ut och reservera mark, så att vi kan ersätta de servicehus som inte kan upprustas. Vi måste få med de privata aktörerna. Vi kommer inte att kunna bygga allting själva, men det gäller att vi samordnar det, så att vi inte får en över- eller underetablering på vissa ställen i staden. Jag kommer att bjuda in till rundabordssamtal med privata byggherrar. Jag kommer också att fortsätta den nära kontakt som jag redan har med Jan Valeskog vad gäller att reservera mark och komma med konkreta markanvisningar. Vi står inför omfattande demografiska förändringar, och för att klara dem måste vi ha en långsiktig samhällsplanering.